

**Comenius Egyetem Bölcsészettudományi Karának
Magyar Nyelv és Irodalom Tanszéke**

**Filozofická fakulta Univerzity Komenského
Katedra maďarského jazyka a literatúry**

Lanstyák István

**Az egyes és a többes szám használatával
kapcsolatos váltakozások
egyszerű mondatokban**

Nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdések

Szenci Molnár Albert Egyesület
Pozsony
2024

Az egyes és a többes szám használatával kapcsolatos váltakozások egyszerű mondatokban

Nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdések

Variabilné používanie singuláru a plurálu v jednoduchých vetách v maďarčine

z hľadiska jazykovej správnosti a jazykovej adekvátnosti

Lektorálta:

Benő Attila (Babeş–Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár)

Horváth Péter Iván (Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Budapest)

Nádor Orsolya (Károli Gáspár Református Egyetem, Budapest)

Recenzenti:

Prof. Attila Benő, PhD. (Univerzita Babeş–Bolyai, Koložvár, Rumunsko)

Mgr. Péter Iván Horváth, PhD. (Katolícka univerzita Petra Pazmáňa, Budapešť)

Doc. Orsolya Nádor, PhD. (Reformovaná univerzita Gašpara Károliho, Budapešť)

Tieto skriptá sú určené študentom Katedry maďarského jazyka a literatúry FiF UK v Bratislave. Obsahujú učebný materiál pre predmet Jazykový manažment.

CC BY-NC 4.0

Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International

This license requires that reusers give credit to the creator. It allows reusers to distribute, remix, adapt, and build upon the material in any medium or format, for noncommercial purposes only.

Nyelvi váltakozások a kötőszók körében: Nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdések by István Lanstyák is licensed under **CC BY-NC 4.0**. To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

Kiadja a Szenci Molnár Albert Egyesület, Pozsony, 2024.

Vydalo Združenie Alberta Szenci Molnára, Bratislava, 2024.

ISBN 978-80-69002-16-6

EAN 9788069002166

© Lanstyák István

Tartalom

ELŐSZÓ	5
BEVEZETÉS	7
NÉVSZÓK EGYES ÉS TÖBBES SZÁMÚ HASZNÁLATA	8
1. Páros testrészek és a hozzájuk tartozó ruhadarabok	8
2. Sok azonos vagy hasonló részből álló dolgok neve	24
ALANY ÉS ÁLLÍTMÁNY SZÁMBELI EGYEZTETÉSE	36
1. Alany és állítmány számbeli egyeztetése egyalanyú mondatokban	36
A) A <i>mind</i> mint alany.....	36
B) Alakja szerint többes számú, jelentése szerint egyes szám értékű alany	37
C) Egyes számú alany társhatározóval	39
D) Gyűjtőnévi vagy mennyiségjelzős egyes számú egyedi alany.....	43
E) A névszói állítmány igei és névszói részének egyeztetése	43
F) Az alany egyeztetése gyűjtőnévi és anyagnévi állítmánnyal	50
G) Mennyiségjelzős vagy gyűjtőnévi főnévi állítmány egyeztetése	51
H) Egyeztetés közbevetés esetén	52
2. Az alany és az állítmány számbeli egyeztetése többalanyú mondatokban	53
A) Csak többes számú alanyok vannak a mondatban.....	53
B) Csak egyes számú alanyok vannak a mondatban.....	53
a) Az állítmány követi az alanyokat.....	54
b) Az állítmány megelőzi az alanyokat	56
C) Mind egyes, mind többes számú alanyok vannak a mondatban	57
A BIRTOKLÁS NYELVI KIFEJEZÉSÉVEL KAPCSOLATOS SZÁMBELI EGYEZTETÉS	59
1. Számbeli egyeztetés birtokos jelzős szerkezetben.....	59
A) Van egyeztetés (és nincs váltakozás)	59
B) Nincs egyeztetés (és nincs váltakozás).....	60
C) Lehet egyeztetés (van váltakozás).....	61
a) Közbeékelődés esetén	61
b) Fordított szórend esetén	62
2. Több 3. személyű birtokosra vonatkozó számbeli egyeztetés	62
3. Számbeli egyeztetés birtoklást kifejező részeshatározós szerkezetben	64
4. Az -é birtokjeles szavak számbeli egyeztetése	69
MENNYISÉG- ÉS MINŐSÉGJELZŐK SZÁMBELI EGYEZTETÉSE	75
1. Főnév számbeli egyeztetése mennyiségjelzőjével	75
2. A <i>némely</i> jelző egyeztetése a jelzett szóval	80
3. Minőségjelzős szavak egyes vagy többes száma	82
A) Ha mindegyik jelző csak egy-egy dolgot jelentő szóra vonatkozik.....	82
B) Ha legalább az egyik jelző csak több dolgot jelentő szóra vonatkozik.....	84

ÁLLAPOTFÉLE HATÁROZÓK SZÁMBELI EGYEZTETÉSE.....	86
1. A főnevek egyeztetése.....	86
2. A melléknevek egyeztetése	91
A JEGYZETBEN EMLÍTETT NYELVI IDEOLÓGIÁK	98
NYELVMŰVELŐ IRODALOM ÉS SZAKIRODALOM	100
VIZSGATÉTELEK.....	105
JELMAGYARÁZAT.....	108
A SOROZAT KÖTETEI.....	109

ELŐSZÓ

Ez a jegyzet azokkal az esetekkel foglalkozik, amikor névszók és igék egyes számú alakja többes számúval váltakozik úgy, hogy a két forma közt nincs denotatív jelentésbeli különbség. Akárcsak a jegyzetsorozat többi darabjában, a legfontosabb kérdés itt is az, hogy a tárgyalt nyelvi változók egyes változatai miben különböznek egymástól stílusérték és általában használati érték tekintetében, milyen stílusú, ill. milyen minőségű szövegekben szokás, ill. célszerű őket használni.

A jegyzetsorozat a pozsonyi Comenius Egyetem Magyar Nyelv és Irodalom Tanszékének kiadványszerkesztő szakos hallgatói számára készült; javarészt a *Nyelvalakítás* (FiF.KMJL/A-boED-119/15 – *Jazyková manažment*) című tantárgy anyagát tartalmazza. Az itt tárgyalt nyelvi változások ismeretére a másik két oktatási program keretében tanuló hallgatóinknak – a tanár és a fordító–tolmács szakosoknak – is szükségük van, csak éppen az ő tanrendjükben nincs olyan kurzus, melynek keretében ezek a kérdések részletesen tárgyalhatók volnának.

Amint föntebb jeleztük, a jegyzetben olyan nyelvi változókat mutatunk be, melyekben az egyik változat egyes, a másik pedig többes számú. Az egyes és a többes szám váltakozásának az esetek egy részében nincs köze a számbeli egyeztetéshez: az ilyen váltakozásnak van szentelve a jegyzet érdemi részének első fejezete. Ebben kétféle jelenséggel foglalkozunk: egyrészt a páros testrészek és a hozzájuk tartozó ruhadarabok nevének, másrészt a sok azonos vagy hasonló részből álló dolgok nevének egyes, ill. többes számú használatával.

A jegyzet érdemi részének további négy fejezete olyan váltakozásokkal foglalkozik, melyek a számbeli egyeztetés variabilitásából adódnak. A második fejezet az alany és az állítmány számbeli egyeztetésének különféle eseteit mutatja be. A harmadik fejezet azokat a számbeli váltakozásokat tekinti át, amelyek a birtoklás nyelvi kifejezésével kapcsolatosak. A negyedik fejezet a mennyiség- és minőségjelzők számbeli egyeztetésével foglalkozik. Végül az ötödik fejezet az állapotféle határozók számbeli egyeztetésének van szentelve.

A jegyzetsorozat többi darabjához hasonlóan ebben a kötetben is utalunk azokra a nyelvi ideológiákra, amelyek befolyásolják a nyelvhasználati szabályok megfogalmazását, s magát a nyelvhasználatot is. A folyó szövegben az egyes nyelvi ideológiákat csak megemlítjük, a dolgozat érdemi részét követő fejezetben viszont rövid jellemzést adunk róluk.

A jegyzet szövege a jobb áttekinthetőség és könnyebb tanulhatóság érdekében nem tartalmaz hivatkozásokat, a hosszabb szó szerinti idézetek kivételével. Ezt némiképp pótlandó, a legfontosabb felhasznált, ill. a kérdés további tanulmányozásához felhasználható nyelvvelő irodalom és nyelvészeti szakirodalom témakörök szerint van rendezve.

A jegyzet legvégén ellenőrző kérdéseket találunk, melyek a hallgatók figyelmét ráirányítják a legfontosabb tudnivalókra, s így megkönnyítik a zárthelyi dolgozatokra, valamint a félév végi vizsgára való felkészülésüket. Ezek egy része egyszersmind vizsgatétel is.

Mivel a jegyzetsorozat megjelentetésére nem adtunk be pályázatot, a kötetet magam tördeltem be, idő és tördelési gyakorlat híján a lehető legegyszerűbb módon, a szövegben való

tájékozódást megkönnyítő fejléc és navigáció alkalmazása nélkül. A fejezetről fejezetre történő ugrás a &, valamint a # jelre való rákereséssel oldható meg, melyek a fejezetcímek előtt állnak.

Köszönettel tartozom azoknak, akik a jegyzet megjelentetését lehetővé tették: lektoraimnak, Horváth Péter Ivánnak, Nádor Orsolyának és Benő Attilának, továbbá a Magyar Tudományos Akadémiának, amely Domus ösztöndíjprogramja keretében támogatta a témával kapcsolatos kutatásaimat, részben közvetlenül, részben a somorjai Fórum Kisebbségkutató Intézetben működő Gramma Nyelvi Iroda közvetítésével. A nyelvalakítás némely általánosabb vonatkozásával a Comenius Egyetem Magyar Nyelv és Irodalom Tanszékén foglalkoztam a Szlovák Kutatás- és Fejlesztéstámogató Ügynökség APVV-17-0254 sz. projektjének keretében.

Köszönet illeti a munkahelyemet is, a Comenius Egyetem Bölcsészettudományi Karának mindenkori vezetését, valamint a Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék mindenkori vezetőjét, akik évtizedekig nyugodt körülményeket biztosítottak a kutatási (és persze az oktatási) munkámhoz. Nem ők tehetnek róla, hogy a minisztérium abnormalis követelményeket támasztó minősítési rendszere az elmúlt években egyre inkább lehetetlenné tette az elmélyült kutatást és azt, hogy igazán kiérlelt munkákat adjak ki a kezemből.

& BEVEZETÉS

Amint tudjuk, szerkezetük szerint egyszerű és összetett mondatokat különböztetünk meg. A Magyar grammatika szerint **EGYSZERŰ** a mondat, ha **egyetlen tagmondatból** áll, vagyis **egyetlen alany-állítmányi szerkezetet** vagy **tagolatlan egységet** tartalmaz, pl. *A régi tévét kivittem a sufniba*. Ha egy mondat egynél több tagmondatból áll, **ÖSSZETETT** mondatnak nevezzük, pl. *A régi tévét kivittem a sufniba, mert vettünk egy újat*.

Amint fentebb jeleztük, ebben a jegyzetben az egyszerű mondatok tárgykörén belül két témakörrel foglalkozunk: **az egyes és a többes számú névszók** váltakozó használatával, valamint a **számbeli egyeztetéssel**. Az a közös bennük, hogy mind a kettőben egyes és többes számú nyelvi formák váltakoznak egymással. Az első témakörbe az olyan váltakozásokat soroltuk, melyeknek nincs közük a számbeli egyeztetéshez, a másodikba pedig az olyan váltakozásokat, amelyek egyeztetési eltérésekből (vagyis a számbeli egyeztetés meglétéből vagy hiányából) adódnak.

EGYEZTETÉSRŐL olyankor beszélünk, amikor egy mondatrész alakját egy másik mondatrész szabja meg.

Négyféle egyeztetést lehet megkülönböztetni:

- a) **számbelit** (*ezek a házak*); *jönnek a lányok*,
- b) **személybelit** (*én mondtam*; *a te könyved*),
- c) **határozottságbelit** (*látok egy biciklit*; *látom a biciklit*),
- d) **esetbelit** (*ebben a házban*; *Lacit, az öcsémet ismered?*).

Ebben a jegyzetben ezek közül csupán a **számbeli** egyeztetés különféle válfajaival foglalkozunk, természetesen azokkal, amelyekben váltakozás van az egyes és a többes számú formák közt.

Amint arra az előszóban már utaltunk, a második témakör keretén belül tárgyalt jelenségeket a jobb áttekinthetőség kedvéért négy fejezetre bontottuk.

& NÉVSZÓK EGYES ÉS TÖBBES SZÁMÚ HASZNÁLATA

Ebben a fejezetben – amint jeleztük – az **egyes** és a **többes szám** közötti olyan **váltakozásokkal** foglalkozunk, melyek **nem kapcsolódnak a mondatrészek egyeztetéséhez**, hanem azoktól függetlenül használhatunk bizonyos névszókat akár egyes, akár többes számban.

Ennek legismertebb esete a **páros testrészek** és a hozzájuk tartozó ruhadarabok egyes és többes számú használata, amely a **mi nyelvi környezetünkben magyar nyelvi sajátosság**, más környező nyelvekben és az általunk ismert világnyelvekben ilyenkor általában nincs váltakozás, hanem egységesen többes számú formák használatosak.

Az előzőhöz hasonlóan abban a nagy nyelvi areában, amelyben élünk, magyar nyelvi sajátosságnak számít a **sok azonos vagy hasonló részből álló dolgok egyes számú használata** is, amely a környező nyelvekben megszokott többes számú formákkal váltakozik.

1. Páros testrészek és a hozzájuk tartozó ruhadarabok

1. A **nyelvművelők** megállapítása szerint a magyarban a páros testrészek (szem, fül, szemöldök, halánték, kéz, kar, láb, térd, comb, vádli, vese stb.) és a hozzájuk tartozó ruhadarabok, ill. lábbelik (ruhaujj, kesztyű, zokni, cipő, papucs, fapapucs, csizma, klumpa stb.) nevét **ha-gyományosan egyes számban** használjuk.

kezem, halántékd, szemébe (nézünk), csizmája, kesztyűje

Példák mondatokban:

Sajog a lábam a sok gyaloglástól (mindkét lábam).

Könnyezik a szeme (mindkét szeme).

Dús szemöldöke van (mindkét szemöldöke).

Kesztyűt húzott (mindkét kezére).

Sáros lett a cipője (mindkét cipője).

Nem láttad a zoknimat (mindkét zoknimat)?

Jelek, amikből kiderül, hogy a gyerek kinőtte a cipőjét

Írta: Balatonkőrménye | 2021.04.09. péntek

A nyelvőrök kiemelik, hogy számos **szólásban** és más állandósult szókapcsolatban is **egyes számban** szerepelnek a testrésznevek:

a <u>füle</u> botját sem mozgatja
<u>kézre</u> kerít
<u>lábbal</u> tipor
leveszi a <u>lábáról</u>

nem jön álom a <u>szemére</u>
<u>szemébe</u> néz vkinek
<u>szeme közé</u> néz vkinek
<u>szemet szúr</u> vkinek

Európai Bizottság

Fidesz: Lengyelországban lábbal tiporják a jogállamiságot

2024. január 12. 11:51

Számszerjás gyilkos elfogva: Kézre kerítették a Londoni temetőben

P11ff AI © 2024.07.10.

Szemet szűrt a szemét: kamionokkal hordták Olaszországból

Kamionszám hozatta a szemetet Olaszországból Pécsre és Kaposvárra a kamucégek vezetőjét vádlott.

Kétségtelen, hogy a szólásokban és más típusú állandósult szókapcsolatokban a páros testrész neve többnyire egyes számban szerepel, de azért találhatók **kivételek** is, például a következők:

süket <u>füleknek</u> beszél
süket <u>fülekre</u> talál
el a <u>kezekkel</u>
fel a <u>kezekkel</u>
le e <u>kezeket!</u>
<u>vesé</u> ig hatoló tekintet

a <u>lábainál</u> /a <u>lábai előtt</u> hever
lejárja a <u>lábait</u>
lelki <u>szemei</u> előtt
nagy <u>szemeket</u> mereszt
nagy <u>szemekkel</u> néz
kit/mit látnak <u>szemeim?</u>

Kiss Lőrinc lelki szemei előtt a győzelem lebeg: "Megteszek mindent"

A veséig hatol a kánikula

2014. július 22. 09:48

Tetszik 0 Nyomtatás

Amerikai orvosok egy meglepőnek tűnő, ám nagyon is egyszerű összefüggésre hívják fel figyelmünket – írja az *SG.hu*.

Amerika a félig magyar Tim Howard lábainál hever

maszsol

2014. július 2., szerda, 13:56

A Belgium-Egyesült Államok foci-vb nyolcaddöntő legjobb játékosának megválasztott Tim Howard a New Jersey állambeli North Brunswickból való, édesanyja Fekete Eszter, nagyszülei a 2009-ben elhunyt Fekete Pál és felesége Éva alapító tagjai voltak a Magyar Öregdiák Szövetségnek és az Amerikai Magyar Koalíciónak.

Süket fülekre talált Madonna bizarr lovas kérése

Bors | Létrehozva: 2019.04.01.

<p>Ugy tűnik, a portugálok nem nevik az énekesnő művészetére.</p>

2. A két testrészt, ill. a hozzájuk tartozó ruhadarabot egynek tekintő szemléletből egyenesen következik, hogy a **páros testrészek**, ill. **ruhadarabok egyike** elé hagyományosan a **fél** szám-név kerül:

- fél kézzel fogta a kormányt
- fél lábát levágta a vonat
- fél fülére megsüketült
- fél szemére vak
- elveszett a fél kesztyűje

Halassy Olivér

Magyarország
vízilabda

Két arany és egy ezüstérmét szerez sportolói pályafutása során, annak ellenére, hogy baleset következtében gyermekkorában elveszítette a fél lábát.

1936 Berlin

A fél szemére megvakult, miután a kontaktlencsében aludt

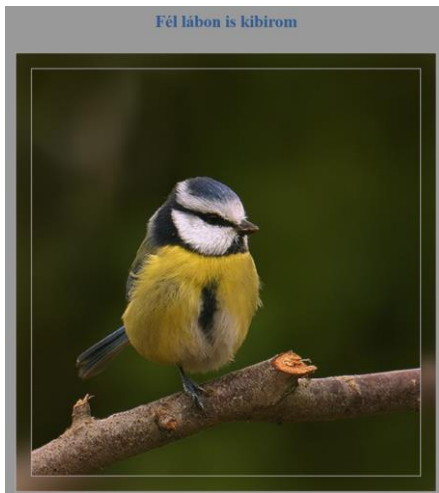
Sári Veronika 2019. 08. 22. 17:37

Fél fülét adta új csapatáért a francia csatár

Origo 2018. augusztus 04. 09:40

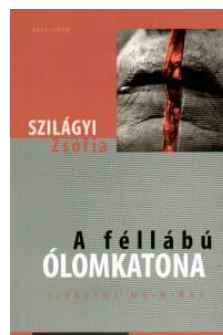
FÉL FÜLLEL EGY ZAJOS VILÁGBAN – FANNI ELMESÉLI, MILYEN HALLÁSKÁROSULTAN ÉLNI

ROVATTÁMOGATÁS

2018. SZEPTEMBER 18. | WMN | OLVASÁSI IDŐ KB. 4 PERC

Ezt a szemléletet tükrözik a *félszemű, félkezű, félkarú, félfülű* melléknevek is.

A *Nyelvművelő kézikönyvtár* szerint a **választékos stílusban** ragaszkodni kell „a hagyományos szemlélethez, ill. az ennek megfelelő nyelvi formákhoz”, vagyis a *fél kézzel, fél lábbal* kifejezéseket kell véleményük szerint használni az *egy kézzel, egy lábon* helyett.

A **korpuszdatok nem igazolják**, hogy a választékos stílusban ne fordulhatnak elő az *egy kézzel, egy lábon* típusú formák.

Néhány találat az MNSZ2 „szépirodalmi” alkorpuszából:

Mire hazaértünk, már hajtották is haza az állatokat a közös istállóból, néhányan már túlzásba vitték, az öreg H. bácsi egy kézzel két malac lábát fogta meg, úgy húzta őket maga után. Nem mondom, én is visszahoztam a magam tehenét és növendékeit, mikor annak idején kellett adnom őket, még a ruha is remegett rajtam. De amikor megszervezték a második téeszt, szó nélkül bevittem újra, amit kértek, nem úgy, mint N.-ék. A komaasszony nem akarta odaadni a marhákat, csapdosta magát a földhöz. Még orvos is kellett hozzá. (Moldova György)

Jó természetű, vastag, szép keszeg ficáncolt a bot végén, a szürkületi fény csillogott rajta. Boldog volt a fiú, kezéhez eresztette a halacsát, kiakasztotta a horogból, a földre kellett letenni, nem is tudta egy kézzel tartani. Ott feküdt a fűvön, szeme körül sárga karikával nézte őt a szép hal. A fiú vidáman szedelőzködött, tört egy vékony nádszálat, arra fűzte föl a halat. (Gyurkovics Tibor)

Épp Róla, akit nemcsak az Ady utáni idők egy kézen megszámlálható lángelméi közt láttam, de a gondolkodás, a tanulmányírás Adyjának tartottam, előrefutva az elképzelhető jövő időbe, és hátrálva vissza a múltba is, ahol a magyarság legnagyobb tűzcsiholóival vitázott, érvelt, szenvedett, méhészkedett, meghalt, föltámadott, Balassival, Zrínyivel, Bethlen Miklóssal, Apáczaival és a Bolyaiakkal, Csokonaival, Berzsenyivel, Széchenyivel, Kossuthal, Kemény Zsigmonddal, másokkal, mindenkivel. (Csoóry Sándor)

Divatban van a szociográfia? A támadó-gúnyolódo megjegyzések és cikkek után, melyek mostanában az állítólag sáskamódra elszaporodott falukutatókat érik, azt gondolhatná az ember, hogy Magyarország negyedfélezer falvának s majdnem ugyanannyi majorságának mindegyikéről már legalább két könyv jelent meg. A valóság az, hogy a háromezer-hatszáz falu közül az utóbbi időkben (a szociográfia vészes divata idején) mindössze kettőről jelent meg több-kevesebb, de távolról sem minden szükséges és érdekes adatot tartalmazó könyv. A lakosság százféle rétegéről is mindössze kettő. A hasonló tárgyról szóló tanulmányokat is meg lehetne egy kézen számlálni. Miért tehát a riadalom, a szinte hisztériás tiltakozás és szellemes csipkelődés, melynek most minden valamirevaló tollforgató hangot ad, a falukutatók munkája ellen? (Illyés Gyula)

Nem volt elég, hogy a mellverdeső önkritika helyett panaszkodott, hanem saját – s mellesleg: sok ezernyi társa – szerencsétlenségét kapcsolatba merte hozni az egész ügy válságával. A „vannak még hibák”, fogyatékoságok, de az eszme „diadalról diadalra halad” kötelező sztereotípiája helyett így vallott: Kedves, álltál-e már két éjjel egy lábon? Szinte hallatszott, hogy ver a vér a csöndben. S mikor lezuhantam, az egész világon az eszme akkor tört össze csörömpölve. Mezítelen lábbal cserepeken járok. (Fekete Sándor)

De a gyermekek mulatsága a nevelőnőt nem bájolta el. Kiállt a ház sarkához, s onnan szólította a gyerekeket. – Mit kiált a kisasszony? – kérdezte Lajos Zsuzsikát. – Hogy sárosak leszünk – s visszakiáltott, hogy a Tibi nem akar menni. A nevelő erre maga gázolt feléjük; pici papucsforma cipő volt a lábán, s ahogy nagyokat ugorva arra igyekezett, beleragadt a sárba, úgyhogy egy lábon ugrálva kellett a harisnyás talpát a leragadt cipőbe visszabújtatni. Lajos elfogta neki a menekülő Tibit, de magamagát a szidástól nem menthette már meg. (Németh László)

Akkor tépd le az egyik lábadat és azt add ide nekem. – Hogy kívánhatsz illet tőlem?! A madár közönyösen biccentett, ha lett volna válla, azt is megvonta volna. – Nekem mindegy, de ha nem eszem, nem tudok tovább repülni és akkor az aranyalma sem jut el soha Meseországba. Csak arra kérek, hogy gyorsan döntsél, mert a gyomromban már delet harangoznak. A legkisebb fiú eltöprengett és úgy találta, ha most megállnak, akkor kár is volt elindulni, semmit sem segített azokon, akik útba indították. Egy lábbal is meg lehet élni – gondolta –, most már elég tűrhető műlábakat készítenek. (Moldova György)

A papa rátette az egyik lábát a nagy bőrröndre, mint egy híres afrikai vadász a döglött oroszlánra, s büszkén, önmagával elégedetten így szólt: – Kész! Lehet tapsolni. A két gyerek tapsolt, Cillancs nyávogva ugrált. A mama se nem tapsolt, se nem ugrált, hanem finom gúnyval ezt mondta: – A fogkefék kimaradtak! Ám a papát nem lehetett zavarba hozni. Fölényesen vetette oda: – A fogkefét mindenki tegye zsebre. (Csukás István)

A comb, a lábszár is nagyon vékony, a térd csontos kiemelkedés. A lábszár még így is mutatja a régi szépségét. A combok nem érnek össze, a hús lefelé csüng. Megfogom a vádliját. „De jó meleg.” „Fáj. Most megy előre a vér, azért.” Az egyik lábköröm a vérálfutástól fekete, a többi sárgás. A lábujjakon bőrkeményedés. Halkan jajongva egyik lábát leteszi a földre, tapogatva keresgéli a puha papucsát. (Esterházy Péter)

Meg pincérkedtem is. A vendégek szerettek. Csinos kölyök voltam, pirospozsgás, pufók. Emlékszem egy családra: lejöttek minden nyárra a fürdőre. „A kislánynak mit hozhatok?” kérdelem az anyjától, ez a kis szemtelen meg (szép kislány volt – az a fekete, hosszú copf, egy kézben el se fért és leért a derekára) odapattan elé, nagy mérges szemeket vet rám – óriási, fekete szemek voltak – „Semmi kislány”, azt mondja, „kisasszony: domnișoara!”. (Rakovszky)

Zsuzsa)

Minden porcikáját fényképeztem már, és ő mondja a helyzeteket, mit hogyan. Tudja... Itt labdázik, látni akarta, ahogy lábai megnyúlnak, érted, nem a nyugalmi állapotot, hanem ahogy kifeszül a test... Furcsa ez a meztelen labdázás, kicsit perverz, nem? No nem a világnak, csak kettesben, ő játszott, én meg kattintgattam... Itt pedig ráfeküdt a víz tetejére, tele-szívta magát levegővel, gyönyörű lebegés... Ez a nyugalom, a látszólagos nyugalom, a fűben ül, s egyik lábát felhúzza: a méléző combok, ezt írtam a kép hátuljára. Izgatottak a szemüveges szavai, újraéli a látványt, most úgy tűnik, egyedül csak ő beszél a felhők felett, hangja elűt a motorok egyenletes zúgásától. (Dobos László)

Az első példában az egybefoglaló szemléletre is van példa: a *két malac lábát* fogalmazásmód. Az utolsó példában a többes számú *lábai* és *combok* összhangban van az *egyik lábát* kifejezéssel, mindegyik a többes szemléletet tükrözi.

Az utolsó előtti példában – a célforma, az *egy kézben* mellett – egymás közvetlen szomszédságában találunk egy többes számú *szemeket* és egy egyes számú *szeme* alakot, ugyanarra a személyre vonatkoztatva. A szerző – a leírt konkrét jelenetben – elképzelte a kislányt, s látta maga előtt nagy mérges szemeit, utána viszont ettől a jelenettől függetlenül beszámolt arról, milyen a szeme.

Más nyelv művelő kiadványok nem kárhoztatják azt, ha a beszélők más lehetőségekkel – **másféle jelzőkkel, körülírásokkal** – élnek annak érdekében, hogy egyértelművé tegyék: csupán az egyik testrésze, ruhadarabról van szó, például:

Egyik szemem sír, a másik nevet.

A bal lábam fáj.

Egyik kezét leforrázta.

A **szólásokban** és más típusú állandósult szókapcsolatokban is található példákat arra a szemléletre is, mely szerint **a páros testrészt két külön testrészt**:

két lábon járó lexikon

két lábon járó mellszobor

két lábon járó szeszkazán

két lábbal áll a földön

lejárja a két lábát

Rogán Antal egy két lábon járó nemzetbiztonsági kockázat,
Pintér Sándornak lépnie kell!

parperc.info

15 szülő, aki páros
lábbal tiporta földbe
gyermeke minden
büszkeségét a
Facebookon - Pár
Perc!

A nyelvőrök szerint továbbá van a magyarban *páros lábbal rúg fenékbe* szólás is. Ehhez hozzá kell tenni, hogy nemcsak fenékbe lehet rúgni páros lábbal, olykor – bár inkább kivételesen – **más dolgot is lehet páros lábbal csinálni**. Ilyenkor azonban több esetben is egyszerű szókapcsolatról van szó, nem pedig szólásról, vagyis szó szerint értendő a *páros láb*: szó szerint mind a két lábát használta az illető a leírt cselekvés véghezviteléhez.

Néhány példa arra az esetre, amikor nem fenékbe rúgásról van szó:

<p>Gyurica érezte az estikék illatát. Látta a holdat, s a hold nyájas, kerek sárgasága összefüggött az estikék vaníliaszagával. A kert két oldaláról, mintegy körülzárva a teljes egységet, tücsökhang emelkedett a levegőbe. Gyurica a virágágy közepére szaladt, öklét mellére szorította. Nagyokat <u>ugrott, páros lábbal</u>. Egészen biztosan hitte, hogy minden ugrásra tíz centivel közelebb jön az ég. (Jókai Anna)</p>
<p>Leemelt a falról egy képet. Pajzsként tartotta maga elé, aztán ahogy Tradics a közelébe ért, meglendítette a képet úgy, hogy a képakasztó drót Tradics nyakára hurkolódjék. Csavart egyet a képen, a drót megfeszült, Tradics felnyögött. A következő pillanatban <u>páros lábbal</u> elrúgta magát a földről, és maga alá temette Joe-t. A drót iszonyúan belevágott a nyakába, eltörte azonban a vastag arany keretet, és szabad volt. Joe ott volt alatta. A lábánál fogva ragadta meg. Most maradéktalanul érvényesült a harminckilónyi testsúlykülönbség. (Tandori Dezső)</p>
<p>– Mikor volt az utolsó kivégzés? – 1988. július 7-én, Vadász Ernőt akasztották fel. – Mit követett el? – Börtönből szabadult akkor is, pénzt akart szerezni. Egy fizetési napon lesben állt a társával, egy munkásembert lerántottak a bicikliről, kirabolták, aztán <u>páros lábbal</u> ugráltak a mellkasán, amíg a szó szoros értelmében lapos nem lett a szerencsétlen. (Moldova György)</p>
<p>Magánklubjának története úgy indult, hogy négy éve átvette, elkezdte támogatni, felfuttatni Agárd – akkor még megyei első osztályban szereplő, a Velencetours nevet viselő – csapatát, odavitte edzőnek Hartyáni Gábort, akit éppen akkor <u>rúgtak ki páros lábbal</u> – érdemeinek elismeréseképpen – a Videotonból; ő aztán magával vitte a Gázszerbe legtehetségesebb tanítványait, akik mára az NB I táblázatának felső felébe repítették az együttest. (sajtó)</p>
<p>Hugo Nervo a 92. percben hatalmasat mentett az Atlético Mineiro elleni Libertadores-kupameccsen. Pedig csapata, az uruguayi Arsenal Sarandi ekkor már 2-5-ös vesztesre állt a brazil együttesel szemben, a végeredmény is ez maradt. Ugyanezen a meccsen <u>páros lábbal</u>, brutalisan <u>beleszálltak</u> Ronaldinhóra, de a brazil focista tudta folytatni a játékot. (sajtó)</p>
<p>Vágner azonnal piros lapot mutatott fel a kameruni Songnak, amikor az a labdáért folyó versenyfutás közben belekönyökölt Salas arcába, majd a csak nemrég beállt, szintén kameruni Etaménak, aki ugyancsak Salast <u>ütötte el páros lábbal</u>. (sajtó)</p>
<p>Tiszta sor: a törvénytelen állapotot fel kell számolni, a törvénszegőket pedig az eset jelentőségéhez mérten megbüntetni. Ám itt a bökkenő: a törvénytelen állapot felszámolása a törvénytelen séget előidéző testület belátására van bízva, szankciókról pedig a vonatkozó jogszabály gyakorlatilag nem rendelkezik. A médiatörvény ugyanis olyan csalapintán lett megfogalmazva, hogy az ORTT tagjai és elnöke – cselekedjenek akármit, <u>tapossák</u> bár <u>páros lábbal</u> a saját maguk által hozott szabályokat is – elmozdíthatatlanok, „kirobbanthatatlanok” az államtitkári, illetve miniszteri javadalmazással járó székeikből. (sajtó)</p>
<p>A másik oldalon meg, amikor már úgy tűnt, hogy a korrup, viszolyogtató politikai szerkezet állandósul, és a porondon maradt két párt fogja a zsákmányt becuppantva egymást váltani, nos akkor robban be egy új csapat, de mintha csak a krimóba. Ajtót <u>páros lábbal</u> <u>berúgva</u>, nagyot sercintve a padlóra. Márpedig ez a Jobbik nevű gárda nem acélosodhatott volna meg ilyen rövid idő alatt ennyire, ha sokasodó híveiknek nem lenne mindenestül elégük ebből a rendszerváltás nyomán kialakult vircsaftból. (sajtó)</p>
<p>Manapság tele vannak a boltok túlcifrázott, gyermeki kreativitást <u>páros lábbal</u> <u>taposó</u> LEGO kreációkkal, de az elv maradt a régi: képzelettel bármi felépíthető. Íme a bizonyíték. Ha nincs</p>

<p>meg a megoldás, akkor kezdj el South Parkot nézni. Bocs, lehet, hogy kicsit túl sokat segítetttem ezzel? (sajtó)</p>
<p>Tagja volt az 1905-ös bajnoki ezüstérmes csapatnak. Vakmerő, harcos szellemben játsszó labdarúgó volt. Speciális szerelési módszere volt a becsúzás <u>páros lábbal</u>, emellett szokása volt az ellenfél csatárainak idegesítése. A válogatottban 1905-ben egy alkalommal szerepelt a magyar labdarúgó-válogatottban. (tudományos)</p>
<p>Például amikor az előző ciklusban a büntető törvénykönyvnek a kábítószerrel való visszaélésre vonatkozó passzusait módosította a szocialista-liberális kormánykoalíció, majd később ennek a szabályozásnak a körülbelül 5 százaléknyi részét megsemmisítette az Alkotmánybíróság egy határozatával, akkor önök és az önökhöz közel álló civil szervezetek <u>páros lábbal</u> ugráltak a kormánykoalíció hátán örömmel, hogy lám, az alkotmánybírósági döntés milyen bölcsen nullázta le az általunk bevezetett szabályozást. (hivatalos)</p>
<p>Hát ez egy tipikus mai értelmiségi, aki itt maradt a hatvanas évekből, még szütyővel jár, farmerban, romkocsmákban mereng, és ő végig próbálja az állását bebiztosítani, és szerelmes az úrnőjébe, de azért próbál összejönni a szolgálólánnyal is. És hát ez ma jellemző ránk, vagy a mi nemzedékünkre, hogy ez nem jön össze. <u>Ki is rúgják két lábbal, páros lábbal</u>, és a szerelem sem jön neki, és ő tényleg az utcán végzi. (besznye)</p>
<p>Egy csomó olyan normatívát nem kaphatnak meg az egyházi intézmények, amikre az önkormányzati jogosultak, holott ugyanannak az önkormányzatnak a gyereke jár az önkormányzati iskolába, mint az egyháziba, a szülei ugyanolyan magyar adófizető állampolgárok az önkormányzati iskolába járó gyerekeknek, mint az egyházi iskolába járó gyerekeknek. És ráadásul a kormány <u>páros lábbal taposná</u> a vatikáni szerződést, a protestáns egyházakkal kötött szerződéseket és egyszerűen nem érvényesíti azt az alapelvet, hogy ugyanannak a közfeladatnak az ellátására ugyanazt a támogatást kapják az intézmények, függetlenül attól, hogy egyházi vagy világi. (besznye)</p>
<p>Nem akartam az Önérzetedbe <u>taposni</u>, főleg nem <u>páros lábbal</u>. De egy-két apró problémára felhívnám a figyelmedet! Az ateizmusra nyitott szívvel azért nem tudok odafigyelni, mert az egy pár lépcsőfokkal lejjebb van. És ezt ne rangsorként fogd fel! Minden ember ateistának születik! És csak második lépcsőként lesz valaki hívővé! Persze nem mindegy, hogy miben hisz! Valószínűleg ezért nem találkoztál olyan hívővel, aki az ateizmus felé akart volna nyitni! (fórum)</p>
<p>Én is köztük voltam. Hátrakísért minket a csomagtérbe (ahova korábban az utasok maguk cipelték be csomagjaikat) és felszólított minket, hogy az általa adott jelre <u>páros lábbal szökdé- csejljünk</u>. Mindenre esküszöm, ami szent, hogy nem hazudok! Megcsináltuk vagy hússzor, megköszönte, mi leültünk a helyünkre, ő meg felvitte a gépet a sivatag fölé és rendben le is szállt vele Szamarkandban. (fórum)</p>
<p>Dehogyan <u>rúgom ki</u> az ártatlan őrt. Ha becsületesen elém áll, és részt vesz az ügy kivizsgálásában. De ha elkeni a dolgokat, sunnyog, bujkál, APEH-kommandót küldözget a nyakamra, hazudozik, akkor <u>páros lábbal</u>. Ha tehetném. De nem tehetem, mert bebetonozta magát. Ti nem az újságírók kell vizsgálni, aki hírt adott, hanem a hírt, meg az őrt. Ez a nagy különbség... (fórum)</p>
<p>Amikor a svájci frank az egekbe kúródott fel, szegénykéim egy kibaszott bicskát sem tudtak eladni külföldön. A svájci jegybank <u>páros lábbal ugrált</u> az árfolyamon, hogy valahogy lejjebb menjen, de az csak nem akart. A történet úgy van egész pontosan, hogy a világban minden megbaszódott lényegében egyszerre 2008 vége felé. Svájc mintagazdaság volt, remek paraméterekkel, ezért a nagy alapokból átszivattyúzták a pénzt svájci frankba (menedékdeviza). Ezzel elérték, hogy Svájc az erős valuta miatt alig tudott exportálni, tehát összebaszták a menedék deviza fundamentális alapját. (közösségi)</p>
<p>Brutális szabálytalansággal vétette magát észre Ben Sigmund, az új-zélandi válogatott védője. Az Egyesült Arab Emírségek elleni meccsen, 2-0-s hátrányban alattomosan odalépett az ellenfél játékosának, majd mintha ez nem lenne elég, <u>páros lábbal meg is taposta</u> a földön</p>

fekvő labdarúgót. (közösségi)

Amikor a gép leszálláshoz készülődik, az izraeli utas páros lábbal beletép cipőibe, és megdöbbenve konstatálja, valami nem stimmel velük. Félhangosan megszólal: – Azért ez szörnyű! Mindannyian emberek vagyunk, és itt szórakozunk egymással! Beleköpünk egymás cipőjébe, belepisilünk egymás teájába... (közösségi)

Az utolsó idézet azért is érdekes, mert példa a páros testrészekhez tartozó lábbelit jelentő szó, a *cipő* többes, majd egyes számú használatára. A páros láb képe könnyen kiválthatta a beszélőben a két cipő képzetét, s a többes számot. Ugyanakkor az idézet végén, az általánosító megfogalmazásban, egyes számú lesz a *cipő*.

Egyértelműen szólás a *páros lábbal kirúg* kifejezés. Gyakori a példák közt a „páros lábbal ugrálás” és a „páros lábbal taposás”; ezek egyaránt szerepelhetnek szó szerinti és átvitt értelemben.

3. Bár a nyelvőrök az „egyesszámozást” régóta jellegzetes magyar nyelv sajátágként tartják számon, a *Nyelvművelő kézikönyv* elismeri, hogy nem indokolt a többes számú *szemek, füleim, lábaid*-féle szóalakokról vagy az *egyik kezem, két veséje* jellegű szerkezetekről azt állítani, hogy **általában sértenék** a „magyar észjárást”, a „magyar nyelvi szemléletet”, s ezért **idegenszerűek volnának**.

Szepesy Gyula (1986:79–80) még tovább megy, amikor kutatásai alapján a nyelvi babonákról szóló könyvében a következőket írja:

Ez a nyelvi jelenség gyakori a mindennapi nyelvben, íróink kivétel nélkül élnek vele, nyelvjárásainkban is járja, tehát helyesnek kell elfogadnunk. Valamennyi rokon nyelv gyakran használja a páros testrészek nevét többes számban. Persze egyes számban is. Ezek szerint az egyes és a többes számú használatot egyaránt finnugor örökségnek tarthatjuk. S ha azt tapasztaljuk, hogy a páros testrészek nevének többes számú használata legrégebb nyelvemlékeinkben is föllelhető, akkor semmi okunk sincs föltételezni, hogy nyelvünkben valaha is kizárólagosan egyes számot használtak volna a páros testrészekkel kapcsolatban.

Szepesy Gyula maga is nyelvművelő volt, ám azon kevesek tartozott, akik jobban tisztelték a nyelvi tényeket, mint a különféle nyelvi ideológiákat. Az egyes szám hagyományos kizárólagosságát hangoztató nyelvművelők **nem vitatkoznak** Szepesy Gyula kutatási eredményeivel, hanem **elhallgatják** őket.

Annak ellenére, hogy Szepesy Gyula kutatásai szerint a többes számú használat is visszavezethető a finnugor korra, kétségtelennek látszik, hogy az **indoeurópai nyelvi környezet** hozzájárult a **többes számú formák megerősödéséhez**.

A nyelvművelők is elismerik, hogy a többes számú formák **folklórszövegekből** és a „**legmagyarosabb nyelvű íróktól**” is kimutathatók:

Hullnak keservemben szemeimből könnyeim. (Balassi)

E szóra karjaim kinyúlnak. (Csokonai)

Csontjaimat kezeid takarják. (Berzsenyi)

Hányszor zengett ajkain ozmán vad népének... (Kölcsey)
 Itt törtek össze rabigát Hunyadnak karjai (Vörösmarty).
 Lábai alatt csikorgott a hó (Petőfi).
 György meredt szemeket vetett a királyra (Arany).
 Add nekem a szemeidet (Ady)
 ... szemeim, e kéjenc mikroszkópok (Babits)

Az igazán gazdag ember

gyermekei akkor is karjaiba futnak,
 ha kezei üresek.

Nyelvünk őrei az olyan, a „kettő az egyben” szemlélet kizárólagosságával szemben álló példára is utalnak a **köznyelvből** és a **népnyelvből**, mint például a következők:

két kézre (vív)
 egyik lába – másik lába
 bal szeme
 mindkét szeme

Hibás fültartás

FÜLEK

Felemás fülek.
 Az egyik fül szabályosan
 bicsaklik, a másik - feláll.
Kizáró hiba.

Felemás fülek.
 Ha az egyik füle szabályosan
 bicsaklik, a másik lóg, a lógó
 fül általában a sérülés
 (harapás) következménye és
 csak szépséghibának számít.

Copyright © Linger Tamara

A *Nyelvművelő* kézikönyv szerint az ilyen jelzős használat „egyáltalán nem magyartalan, csak más szemléletet fejez ki, mint a *fél keze*, *szeme*; ez talán színesebb, amaz meg szabatosabb, pontosabb” (NyKk. II. 1985: 493).

Szimpatikus, ahogy megpróbálnak a kézikönyv szerzői „igazságot tenni”, s mind a két formának kiemeli az erényét. Ez indokolt, hiszen sokszor azért marad meg több forma is, mert egy kicsit más kontextusban, más körülmények közt használatosak (vagy persze azért is, mert más-más társadalmi rétegekhez kötődhetnek).

Azt is megjegyzi a kézikönyv, hogy *a két szeme egyformán jó* helyett semmiképp sem mondhatjuk: **A szeme egyformán jó* (és azt sem, hogy **Mind a két fél szeme egyformán jó* 😊).

4. A *Magyar nyelvhelyességi lexikon* és a *Magyar nyelvhasználati szótár* a szokásos trükköt alkalmazza annak érdekében, hogy a hagyományos szabályt fenntarthassa, mégse kerüljön teljesen ellentétbe a tényleges nyelvhasználattal: a többes számú alakok használatát azokra az esetekre korlátozza (helyesebben: szeretné korlátozni), amikor a páros testrészeken úgy mond „nyomaték van”.

Ez nyilván azt akarja jelenteni, hogy a beszélő hangsúlyozni szeretné: a két testrésze nem úgy gondol, mint egy egységre, hanem mindegyikre külön-külön.

A *Magyar nyelvhasználati szótár* így fogalmaz: „Nyomatékosítás céljából azonban a páros testrészek nevét többes számba is lehet tenni (ezzel azonban bánjunk óvatosan, és valóban csak a nyomaték kedvéért tegyük” (MNyL 2007: 196).

Fáznak a <u>lábaim</u> .
Szabadon vannak a <u>kezeim</u> .
Vicces volt, ahogy kilátszottak a kutya <u>füle</u> <u>i</u> .
<u>karjaiba</u> zár

Nyilvánvaló, hogy itt egy **nyelvművelői álszabállyal** van dolgunk, amely annak köszönheti a létét, hogy ma már kellemetlen egyértelműen helyteleníteni a többes számú formákat. Azt, hogy ezek lehetőleg mégse terjedjenek tovább, sőt visszaszoruljanak, úgy látják elérhetőnek, hogy bevezetik a „csak a nyomaték kedvéért” szabályát. Mivel a nyelvművelői szabályokat követni kívánó beszélők nem tudják eldönteni, van-e nyomaték a többességükön, nyilván a nyelvőrök reményei szerint a biztonság kedvéért majd az egyes számú formákat fogják használni.

A *Nyelvművelő kézikönyv* még nem ismeri ezt az álszabályt. Amint fentebb láttuk, annak szerzői még sokkal tárgyilagosabban ítélték meg a páros testrészek többes számú használatát.

A mögött az elképzelés mögött, hogy a nyomatékos használat elfogadhatóbbá teszi a többes szám használatát, a **nyelvi logicizmus**, tágabban a **nyelvi racionalizmus** ideológiáját sejtjük.

A **testrészekhez tartozó ruhadarabok** esetében a szerzők **még nyomatékosítás céljából sem fogadják el a többes számú formákat**, mivel azok úgy mond „mást jelentenek”:

Elvesztettem a <u>kesztyűmet/cipőmet/zoknimat</u>	egy darabot vagy egy párat
Elvesztettem a <u>kesztyűimet/cipőimet/zoknijaimat</u>	több párat, az összeset

Tény, hogy a többes számú ruhadarab- vagy lábbelinév gyakrabban kétértelmű, mint a többes számú testrésznév (a *lábaim* csak a beszélő két lábát jelentheti, míg a *cipőim* jelenthet két, négy, hat... stb. darab cipőt is). Nyilván ez az eltérő megítélés mögött meghúzódó logika.

Ugyanakkor tudjuk, hogy az ilyen többértelműségek nagy része csak elméletileg áll fenn, konkrét beszédhelyzetben az ilyeneket tartalmazó közlések egyértelművé válnak (ehhez sokszor a világismeret is hozzásegít).

Érdeemes még megemlíteni, hogy a **csallóközi nyelvjárásban** rendszeresen utalnak a páros testrészekhez tartozó ruhadarabokra, lábbelire többes számú formákkal, ott ezek a formák teljes mértékben elfogadottak.

Hogyan illeszti össze a táskáját a cipőjével?

7 március 2024 Nincs hozzászólás

thomas tuchel | Chelsea | labdarúgás | bajnokok ligája

Fura: Thomas Tuchel cipőivel ünnepeltek a Chelsea játékosai

Thomas Tuchel zsinórban a harmadik német edző, aki megnyerte a Bajnokok Ligáját Jürgen Klopp és Hans-Dieter Flick után. Azonban az, ami a Chelsea öltözőjében történt a tegnapi döntő után, nem valami fura német szokás, egyedi sztoriról van szó, amely Párizsig nyúlik vissza. Miért Tuchel cipőivel ünnepeltek a játékosok, miután az edző levette azokat a pezsögzés közben?

Magyar Nemzet | 2021. 05. 30. 7:52

1. Perin: 2021. május 29. Thomas Tuchel a Chelsea vezetőedzője megszerezte a trófeát miután a csapata 1-0-ra nyert a Manchester

A jobb oldali képen egy olyan cikk eleje található, melynek a címében többes formát látunk, a cikkben pedig négy alkalommal többes, egy alkalommal egyes számú formát találunk. Idézzük a cikk első felét:

Fura: Thomas Tuchel cipőivel ünnepeltek a Chelsea játékosai

Thomas Tuchel zsinórban a harmadik német edző, aki megnyerte a Bajnokok Ligáját Jürgen Klopp és Hans-Dieter Flick után. Azonban az, ami a Chelsea öltözőjében történt a tegnapi döntő után, nem valami fura német szokás, egyedi sztoriról van szó, amely Párizsig nyúlik vissza. Miért Tuchel cipőivel ünnepeltek a játékosok, miután az edző levette azokat a pezsögzés közben?

A Chelsea Kai Havertz góljával 1-0-s sikert aratott a Manchester City elleni BL-döntőben, amelyet a pályán a megszokott ünneplés követett a kupa átvételével. Az sem okozott különösebb meglepetést, hogy immáron a színpalok mögött, az öltözőben Thomas Tuchel edző pezsögővel fürdette a labdarúgókat. Az viszont már szemet szúrt, hogy eközben a német edző levette a cipőit, amelyeket a játékosok egyfajta győzelmi trófeákként a magasba emelve ünnepeltek tovább.

Kiderült, hogy a cipőknek történetük van. Thomas Tuchel ajándékba kapta őket az előző klubja, a Paris Saint-Germain elnökétől, Nasser Al-Khelaifitől, aki tavaly év végén bontott szerződést a német edzővel. Nem nehéz fricskaként értelmezni Tuchel gesztusát, persze a Chelsea edzője inkább babonáról beszélt.

– A cipő ajándék volt a PSG elnökétől, és amikor megkaptam, megígértem a stábnak, hogy ezt viselem majd a tavalyi BL-döntőben – magyarázta Thomas Tuchel. – Végül azonban mégsem vettem fel, és akkor kikaptunk a Bayern Münchentől, úgyhogy most egyértelmű volt, hogy ebben várom a finálét. Működött, mert nyertünk.

Bemindenezve vezette a kocsiját Losoncon, a jogsija nem volt nála, de a zoknija csak úgy duzzadozott a rengeteg drogtól

Paraméter
2024. március 10. - 15:31

A jobb oldali képen látható cikk címében a többes számú *zoknijai* formát olvassuk (mert nyilván így mondta Horváth Attila), viszont a cikkben az egyes számú *zoknija* alakot használja a cikk írója, amikor nem szó szerint idézi Horváthot:

A mai sajtótájékoztatón Horváth Attila (MSZP) a nevezett ingatlanról azt mondta, hogy Hende a korábban a sajtónak mutogatott zoknija helyett inkább azt a szerződést villantsa, amire hivatkozva próbál kibújni a kínos kérdések alól.

Potyog a könny: a tatabányai kisfiú megkapta példaképe kesztyűjét +videó

Címkék: #Siklósi Gergely #világjajrogatás #Tatabányai Sport Club

Aláírt vívókesztyűt kapott példaképétől, Siklósi Gergőtől egy tatabányai kisfiú az egész napos, lelkes szurkolásért cserébe.

index AI SUMMIT 2024
EUR 309,50 Ft BUA 3,3 510 Ft 19
USD 357,69 Ft OTP 18 785 Ft 33
GBP 402,05 Ft MOL 2 040 Ft

SPORT FORMA-1 BAHREINI NAGYDÍJ ROSSBERG IDŐMÉRŐ SCHUMACHER

Schumacher dühösen dobta le kesztyűit, Raikkönen is pórul járt a bahreini időmérőn, Vettel 1.

A bal oldali képen a címben nemcsak a *kesztyűjét* vág témánkba, hanem a *könny* is: a következő alfejezetben foglalkozunk azokkal az esetekkel, amikor egy dologból sok van, s a magyarban gyakran egyes számban használjuk.

Az internetes adatok tanúsága szerint a **szupraregionális** köznyelvi használatban a **többes számú** formák **jóval ritkábbak** az egyes számúaknál, úgyhogy a páros testrészekhez tartozó ruhadarabok esetében célszerűbb az **egyes számot** részesíteni előnyben, legalábbis a **választékos** stílusú **gondozott** szövegekben.

Ez azonban nem azt jelenti, hogy a többes számú forma bármilyen kontextusban hibásnak számítana, legfeljebb a beszélők egy része számára talán **kissé jelölt**.

5. A *Nyelvművelő kéziszótár* ez esetben is szigorúbban ítéli meg a páros testrészek nevének többes számú használatát, mint a *Nyelvművelő kézikönyv*, amikor azokat a „bizalmas-vulgáris” nyelvhasználathoz köti, vagyis megbélyegzi őket. Fogalmazása szerint „irodalmi nyelvi példa is akad a páros testrészek többes számú említésére” (NymKsz.² 2005: 438).

A kézikönyv tudatosan félrevezeti az olvasót: az irodalomban nem „akad” nyelvi példa, hanem **nagyon sok van**.

A már idézetteken kívül nézzünk még meg néhány „vulgáris” példát az MNSZ2-ből a szem szóra:

1. Ismét fiatal voltam. Testvéreimmel estélyre készültünk, amikor Mamili jött, és sírva újságot: „édesanyám elhunyt”. Így; bosszankodtunk, mert a ruhák körül még sok tennivaló akadt, nagyanyánk pedig évek óta magatehetetlen, érzelmeszedéses „valaki” volt. Anyánk megérezte ingerültségünket, szép barna szemei alma nagyságúra nőttek és kiléptek a helyükről. Lebegtek a lakásban s könnyeztek. (Esterházy Péter)
2. Halvány, szikár arca letörölhetetlen dac kifejezését hordta magán mindig, semmi más árnyalat fölvetelére nem volt képes, rendbeszedhetetlen, sűrű haja felállt az ég felé; orra római szabású volt, de kissé hegyes; szemei bátrak és szögezők, homloka nyílt, ajkai szépek; csak mikor nevetett – és nevetése olyan volt, mint egy kínzotté, még a hangja is hozzá – olyankor tűnt ki egy a sorbul kiálló hegyes fog felülről, mely valami démoni kifejezést adott arcának; mikor megbosszantottam valamivel, ezzel a hegyes foggal szokta fejemet megszurni. (Illyés Gyula)
3. A múltban a munkások és parasztok gyerekei előtt bezárultak az egyetemek és a főiskolák; most megnyitjuk a kapuikat. A múltban az Operába és a színházakba csak a gazdagok, jómódúak válthattak jegyet; most a vasmunkásoké lesz Shakespeare és a szövőlányoké Verdi. Támogattok-e minket ebben a harcban, író elvtársak? Ott állt a pártkongresszus emelvényén, kicsit sápadtan, sovány teste megfeszült, mint az íj, kezze idegesen gyúrta a teleírt papírlapokat, s az aranykeretes szemüveg mögött tűzben égtek a szemei. (Méry Tibor)
4. Az apa egy kerek mozdulattal fölemelte a kezét, gömbölyű, ódon arca oly riadttá vált, mint aki álomból ébred: minden kerek volt rajta, kerek és gömbölyű: alakja, feje, mozdulatai... széke is. Hanem a vörös arcú felesége szikár volt; hegyesen, csökönösen szikár. Barna haját is mintha makacsságból vágatta volna rövidre. Vöröses karja mosógőzt és mosatlan tányérokat jelentett. Apró, szúrós szemei is az örök nagymosás ködéből néztek egy más, idegen világ felé. (Mándy Iván)
5. Lajoska, mint egy zsák huppant le a padlóra, és hunyorogva ránk bámult. Láthatólag nem volt elkészülve rá, hogy idegeneket talál ott. Gyorsan felállt, és lekapta hátáról a falfestékes iskolatáskát. „Csókolom” – mondta kihívóan, s mint egy növendék vadállat, tisztos távolból körbejárta az asztalt. Szemét nem vette le Mariannról. Lajoska szemei külön említést érdemelnek. Általában kicsik és szürkék voltak, de úgy, mintha állandóan készen állnának arra, hogy nagyra táguljanak és zöldesen csillanjanak föl. De erre csak akkor került sor, amikor nagyon ingerült volt, vagy valami más, megfeszíthetetlen folyamat indult meg a koponyájában. (Mészöly Miklós)
6. A fény sugallatára ébredek. Másnak nemigen nevezhetem, világosságnak semmiképpen, mert csak most készülünk elhagyni az éjszakát, világosság még nincs, igaz, már éjszaka sem, a kettő között sűrűltünk a senki égén a felé az egyre szélesedő és egyre ragyogóbb csík felé a felhőtenger partján, ahonnan a földi időszámítással édeskeveset törődő tündöklésnek kell teljes tűzisteni méltóságában előbukkannia. Lábam szemeire hagyatkozva húzom föl a cipőmet, valódi szemeimet másra tartogatom, velük akarom meglesni, hogy lesz az éjszakából itt, a puszta magasban reggel. (Orbán Ottó)
7. A bakter bent ül az irodában, és egy huszonöt éves kurbli telefonnal vacakol. Meg-megtekeri, és az arca átszellemül. Belátni az ajtó üvegtábláin... A szemek lassan hozzászoknak a gyér lámpafényhez. Kint is világosodik... Egyre többet látni az imbolygó fenyőkből és a gyerekekből, akik újra és újra megrohazzák a rampát. A gumicsizmás legényke háromszor visszacsúszott már nehéz vastragacsával, de nem tágít. Párafelhők lebbsenek elő piros vonalú szájából, s a szél valószínűleg egyenesen a tüdejébe fúj. (Bertha Bulcsu)
8. – Maga az? – Melyik? – kérdeztem. – Amelyiknek meglőtték a lábát? – Bizony eléggé meglőtték – feleltem neki. Nagy csend lett, aztán kegyesen tanácsolta valaki: – Hát jajgasson, maga szerencsétlen! – Én ide nem jajgatni jöttem – szóltam vissza, mire mások is szóltak, s

<p>én azoknak is feleltem. A rendőr azonban a mi szóváltásainkkal nem törődött, hanem lehajolt, s a <u>szemeivel</u> kerülgetni kezdte a térdemet, mint valami darázs-fészket. (Tamási Áron)</p>
<p>9. – Hall engem, kérem? Valami idétlen hangdarab esik ki a száján, érthetetlen. – Fáj? A jobb szem rebbenése a válasz. Az ujjak a tarkóra csúsznak. – Fáj? A szemek csukva maradnak, a zsibbadt fájdalom pillanata véget ért. A test megrándul. Láz fátyoloz a <u>szemekre</u>. – Nyissa ki a <u>szemét</u>, kérem, válaszoljon! A tárgyak körvonalai összefutnak, az orvos alakja reszket a lány <u>szeme</u> előtt, vékonyra szűkül, meghajlik, kiegyenesedik. – Emelje a kezét! Megmozdulnak az ujjak, a kézfej, a jobb kéz a <u>mellek</u> irányába csúszik s derékszögben megáll. – Tovább... A bal kéz még addig sem ér el. Az orvos emeli, fordítja a karját. Artikulátlan nyögéssel tiltakozik a lány. (Dobos László)</p>
<p>10. Alig mehettem négy-ötszáz métert, nyögést hallottam az árok fenekéről. Részeg a búcsúból – ez villant át rajtam önkéntelenül is. Tovább akartam vánszorogni, de ellágyultam. Ha ivott, biztosan van oka a kesergésre. <u>Térdig</u> érő fű nőtte be az árkot, egészen elveszett benne az a nyöszörgő húscsomó. Fekete ruhában volt, vagyis ünnepien előkelőben, az arca Sztravinszkij-szerű arc volt, de vértelen. Talán a nyála is folyt. Fölé hajoltam, kinyitotta a <u>szemét</u>. Óriás fekete <u>szemei</u> voltak. „Történt valami?” – kérdeztem. (Csoóri Sándor)</p>
<p>11. S most egyszerre itt volt benne a pusztulás. Nem az, amelyik szálanként, a héja felől hámozza az embert; az, amelyik a test közepébe veszi be, s onnét rágja kifelé magát. Ez a fölfekezés megrémítette. Először maga előtt is titkolta; erőltette a dolgot, háthogyha elmúlik. Csak a <u>szemei</u> forogtak rémültebben; észreveszik-e, ha a <u>lábja</u> alél, s verejtékkal a hátán egyszer csak le muszáj ülnie. (Németh László)</p>
<p>12. Gyorsan becsuktam magam mögött az ajtót, és háttal megtámasztottam, szaporábban lélegeztem. Hogy miért? Magam sem tudom. Mintha futottam, menekültem volna. Aztán felgyújtottam a villanyt, az ágy fölött volt egy bizonytalan kis csillár, és megnéztem magam a tükörben. Alulról világított a lámpa, az ágy feje fölött, és én néztem, néztem magamat, aranyos bőröm volt, a nap kiszőkítette a hajam szélét, csillogó <u>szemeim</u>. (Gyurkovits Tibor)</p>

Némely idézetben **ugyanabban a szöveggörnyezetben** látjuk az egyes és a többes számú formák váltakozását, akár ugyanazon testrésznév esetében (*szem* egyes és többes alakban az 5., 9. és 10. sz. idézetben), akár két különböző testrésznév esetében (a *szem* mellett a *kar* a 4. sz. idézetben, a *láb* a 6. és a 11. sz. idézetben).

Az 5., 9. és 10. sz. idézetben az egyes számú formát az indokolhatja, hogy a *leveszi a szemét vkiről*, ill. a *kinyitja a szemét* állandósult szókapcsolatok (s ugyanúgy állandósul szókapcsolat a 10. sz. idézetben a *térdig érő*).

A példák közt vannak olyan esetek is, amikor az egyes számú formát az indokolja, hogy a páros testrész egyikéről van szó (a 8. sz. idézetben a *lábát* és a *térdemet*); ezekben az esetekben természetesen nincs váltakozás. A 3. sz. idézetből nem derül ki, a szónoknak egyetlen vagy mindkét kezére gondol-e a szerző (s ez nem is lényeges).

A következő példában aligha lehetne egyes számú formát használni:

Londonban élt egy barna szemű író barna szemű feleségével. Gyermeük született. A pletyka azt állította: a nőnek viszonya van a kék szemű íróval, kinek szemei oly távol állnak egymástól. Feleségem meglátogatta az asszonyt, és nevetve jött vissza: mikor felemelte a gyermeket, látta: szemei oly távol vannak egymástól és olyan szép kékek! Mindezt, a többi pletykával, megírtam Bélának. (Faludy György)

A használatban kapcsolatban összefoglalóan a következő tanácsot adhatjuk.

A **páros testrészek** nevének esetében az egyes és a többes számú forma nagyfokú váltakozása miatt **semmilyen stílusú szövegben nem szükséges kizárólagosan** valamelyik formát használnunk.

Ha **magyaros** szöveget szeretnénk létrehozni, ill. **tömörségre** törekszünk, s az **enyhe nyelvi konzervativizmus** sem idegen tőlünk, mindenképpen érdekesebb az **egyes számú** formákat használni, **ahol ezek nem okoznak értelmi zavart**.

Különösen érdemes az egyes számú formákat választani a **gondozott** szövegekben. Célszerű odafigyelnünk arra is, hogy ha állandósult szókapcsolatban fordul elő a páros testrésze neve, gondozott és választékos stílusú szövegekben a **tipikus formát** válasszuk.

A tipikus köznyelvi használatra főként a **csallóközi** nyelvjárási hátterű beszélőknek kell odafigyelnünk, mivel – amint említettük – a csallóközi nyelvjárásban a köznyelvinél **jóval gyakoribbak a többes számú formák**.

A többes számú dominanciát a **szlovák** és az **angol** nyelvi hatás is erősítheti; ez utóbbi nemcsak Szlovákiában, hanem Magyarországon és a többi külső régióban is.

Szemben a nyelvművelők állításával, ha mégis többes számú formát használunk, ettől önmagában a szövegünk még nem lesz „vulgáris”, de még csak bizalmas stílusértékű sem, legfeljebb **kevésbé lesz magyaros** és **tömör**, esetleg kissé **idegenszerűnek** fog érződni.

A páros testrészekhez tartozó **ruhadarabok és lábbelik** esetében az **egyes** számú formákat kell **jelöletlen** megoldásnak tekintenünk **mindenfajta stílusban**, ezeket érdemes használni, legalábbis a **gondozott** és a **rendezett** szövegekben. Gondozott és rendezett szövegekben még mások kézirataiban is meg lehet fontolni a többes számú formák **egyes számára** való javítását.

Hogyan tisztítsa a kutya füleit?

Egymilliárd forintért levágatta a lábait, két év börtön kapott

INFOSTART - 2021. november 8. 12:21

Biztosítási csalás állt a tragédia hátterében.

RÉGIÓ

A tulaj karjaiba futott a tolvaj

POZSONY | Egy családi ház telkére hatolt be egy férfi a fővárosban, a Nové záhady utcában. A behatoló a riasztó hangjától megijedt, és menekülni kezdett.

Hibák, amiket irtó sok futó elkövet a lábaival szemben

Külföld

Megcsípte egy bolha, le kellett vágni a lábait és a kezeit

Gyaloglással gyógyította fájó térdeit

Cimkék #Balástya #Kistelek

A Kisteleken élő és Balástyán dolgozó Zelei György az utóbbi öt évben sokat gyalogolt, életformája lett: járt az El Caminon, a Mária Úton, legutóbb az Országos Kékkört, vagyis a három Kéktúra útvonalat teljesítette. Az egész úgy kezdődött, hogy mindkét térdé nagyon fáj.

Húsevő baktériumok falták fel a térdeit

Cimkék #Tatabánya #Hírkereső küldés

Megdöbbenő történetről számolt be keddi számában a Blikk. A cikk szerint egy asszonyt követően vált járásképtelenné, hogy megműtötték a tatabányai Szent Borbála Kórházban.

FUTÁS SPORT KUTATÁS

Féli a térdét, ezért nem szalad? Kutatás bizonyítja, hogy a futás nem roncsolja lábait

runnersworld.hu

2020. november 12., csütörtök, 10:21

Recommend 0

A leggyakoribb félelem a futással kapcsolatban, hogy roncsolja a térdet, azonban egy új kutatás újra cáfolta ezt a tévhitet. Egy idei augusztusi tanulmány ugyanis kifejezetten a térd porc szövetét és azok terhelhetőségét vizsgálta, írja a runnersworld.hu portál.

A két bal oldali képen a *térdeit* formát az egyértelműségekre való törekvés is motiválhatja: az embernek fájhat csak az egyik térd, s azt gyógyíthatja gyaloglással, ill. a másik esetben elképzelhető volna az is, hogy a baktériumokkal a szerencsétlenül járt betegnek csak az egyik térdé fertőződik meg.

Érdekes váltakozást látunk a jobb oldali képen, ill. cikkben: a címben a *térd* egyes számban, a *láb* többes számban áll, a leadben pedig megtaláljuk mind a *térd*, mind a *térdek* formát.

2. Sok azonos vagy hasonló részből álló dolgok neve

Az egyes számú alakok előnyben részesítése nem korlátozódik a páros testrészekre és a hozzájuk tartozó ruhadarabokra, ill. lábbelikre, hanem kiterjed a sok **azonos vagy hasonló részből álló dolgokra** is.

A sok azonos vagy hasonló részből álló dolgok közé **testrészek** is tartoznak: haj, szempilla, fogak, ujjak, körmök.

A *Nyelvművelő kézikönyv* szerzői a számukra kívánatos nyelvhasználat szabályát így fogalmazzák meg: „A sok azonos vagy hasonló egyedből (tételből, részből stb.) álló dolgokat, ha csupán általános osztályukra, minéműségükre akarunk utalni, leghelyesebben egyes számban nevezzük meg” (NyKk. II. 1985: 296).

<i>többes szám</i>	<i>egyes szám</i>
Virágokat tettem a vázába.	Virágot tettem a vázába.
Megmostad a fogaidat?	Megmostad a fogadat?
Pogácsákat is vegyenek!	Pogácsát is vegyenek!

Valóban úgy néz ki, hogy a sok azonos vagy hasonló részből álló dolgok esetében még valószínűleg **erősebben tartja magát az egyes szám**, talán erősebben, mint a páros testrészek esetében. Ezt a megfigyelést empirikus kutatások is alátámasztják.

Ugyanakkor fontos tudni, hogy vannak **nyelvjárások**, ahol a többes számú formák jóval gyakoribbak, mint a köznyelvben. Ilyen a **csallóközi** nyelvjárás is.

Nézzünk még meg egy idézetet Tótfalusi István műkedvelő nyelvűvelő tollából (1999: 83), aki érzékletesen ír a magyar nyelvnek erről a sajátosságáról:

Almát eszem. Igen, magyar lévén *almát* eszem, és nem *almákat*, még akkor sem, ha ötöt falok be egy ültő helyemben. Holott az angol, német, francia vagy orosz *almákat* eszik. És *borsókat* és *cseresznyéket* meg *kifliket* és *palacsintákat*, *sardíniákat* és *csirkecombokat*, és *krumplikat* meg *uborkákat* vesz a piacon. A magyar cipész *cipőt* készít, az előadóművész *verset* szaval, a vadász *nyúlra* vadászik, a kertész *virágot* termeszt, a favágó *fát* vág, a postás *levelet* kézbesíti, a pedagógus *gyereket* nevel. Más európai népek mindezt többes számmal művelik.

Ez alapvetően így lehet, de azért meg-megjelenik ezeknek legalább **egy része többes számban is**, pl. a pedagógus *gyerekeket* is nevelhet, sőt arra se kapná valószínűleg fel a fejét senki, ha azt hallaná, hogy beszélgetőtársa szerint a postás *leveleket* kézbesít.

Nyelvtani fogalmakkal ezt Tótfalusi úgy írja le, hogy megszámlálható dolgok és élőlények esetében a magyar nyelv egyes számmal jelöli a **RÉSZLEGES TÁRGYAT**, vagyis **az adott körből való határozatlan mennyiséget**.

Ezt a megállapítást úgy kellene **árnyalni**, hogy a magyar nyelvben „**hagyományosan**” vagy „**javarészt**” **egyes számmal jelöljük** a részleges tárgy számos fajtáját.

Az, hogy az adott dolognak vannak **alfajai**, különböző **típusai** vagy **részei**, a *Nyelvművelő kézikönyv* szerzői szerint még **önmagában nem teszi nélkülözhetetlenné a többes szám** használatát:

Az **autóbusz** most gyorsabban jár.
A **gyermeket** sokáig foglalkoztatja az effajta film.

Feltehető, hogy az ilyen esetekben már eléggé **gyakori, ha nem általános a többes szám**; a kérdést érdemes lenne empirikusan vizsgálni.

A *Nyelvművelő kézikönyv* szerint csak akkor szabadna az ilyen esetekben többes számot használni, „ha eleve biztosítani akarjuk, hogy a hallgató vagy az olvasó ne pusztán az éppen említett egyetlen autóbuszra, a család egyetlen gyermekére értse a mondatunkat” (NyKk. II. 1985: 296).

Ezt a **mesterkélt szabályt nem tudjuk elfogadni**, mert a nyelvhasználat tényei valószínűleg egyáltalán nem igazolják. Semmi kivetnivaló nincs ezekben a mondatokban:

Az **autóbuszok** most gyorsabban járnak.
A **gyermeket** sokáig foglalkoztatja az effajta film.

Ezek a mondatok nemcsak hogy **teljesen kifogástalanok a formális és a választékos stílusban is**, hanem valószínűleg ezek a **természetes, szokványos, jelöletlen megoldások**.

Ezzel szemben az egyes számú alak pedig **kissé szokatlan, furcsa, kissé jelölt** még a formális írott nyelvben is. De ezt a benyomást **empirikus** adatokkal kellene igazolni vagy cáfolni.

Mindenesetre a többes számú formák használatától egyáltalán nem kell tartani, **nyugodtan használhatjuk őket**, amikor **nyelvérzékünk** ezt diktálja.

Autóbuszok pótolják a hétvégén a vonatokat

KÖZÉRDEKŰ | Publikálva: 2022. november 2 - 11:26

A hétvégén vágányzár miatt a Komárom–Pozsony vasútvonalon közlekedő járatokat pótló autóbuszok helyettesítik az Alistál – Dunaszerdahely – Dióspatony szakaszon

RÉGIÓ

Elsőbbséget élvez az autóbusz Pozsonyban

POZSONY | Péntek estétől fokozatosan lezárják a Kikötői hid alatti forgalmat és a Mlynské nivy utcát. Hétfő reggel hatalmas dugóra számíthatnak a Pozsonyba tartók, a gépkocsivezetők reggel 6-tól hívhatják a főváros tájékoztató vonalát.

Kiss Bartalos Éva | 2019. február 17. 10:00

Tweet Megosztás

Pszichofitness gyermekeknek, szülőknek és nevelőknek

Bagdy Emőke

SZATMÁRNÉMETHI

Jó tanév kezdődjön gyermeknek, szülőnek egyaránt! – kívánták a Mircea Eliade iskolában

2015.09.14 - 20:42

A *Nyelvművelő kézikönyv* szerzői csak akkor ismerik el a többes számú formák létjogosultságát, ha „világosan többféle fajtáról, külön részokról van szó, vagy ha hangsúlyozottan több egyedről beszélünk, akkor a magyarban szintén többes számot használunk” (NyKk. II. 1985: 296):

Itt olyan virágokat is találni, amelyek egyébként ismeretlenek az országban.
 Alul már kihúzták a gennyes fogaimat.
 Befizettük a különféle tagdíjakat is.

Vannak esetek, amelyekben az **egyes szám egyáltalán nem használatos**:

Olyan gyorsan tekert, hogy a keréken a küllők szürke koronggá olvadtak össze.
 Csodálkozva nézte a szivárvány színeit.

Azzal teljesen egyetérthetünk, hogy ha fontos a **különböző válfajokra való utalás, a többes számú forma a helyénvaló**, de azzal nem tudunk egyetérteni, hogy azokban az esetekben, amikor **nem fontos a különböző válfajokra való utalás, nem volna kifogástalan a többes számú forma** is, az egyes számmal váltakozva.

Tótfalusi István **életszerűbben** fogalmazza meg a szabályt azokra az esetekre vonatkozóan, amikor a nyelvűvelők véleménye szerint helyénvaló a többes szám használata:

Ha a szóban forgó egyedek meghatározott számáról szólnak, vagy olyasmit mondunk, ami mindegyikre külön-külön érvényes, akkor magyarul is többes szám dukál. Az almás réteshez *almát* veszünk a boltban, majd az *almákat* (egyenként) meghámozzuk és megreszeljük. A favágó *fát* vág és a kivágott *fákat* legallyazza, lefűrészezi. A tanár *gyereket* nevel, és az iskolába járó *gyerekeket* mind (külön-külön) névről ismeri.

Egyfajta **tendenciaként** valósnak tekinthető ez a különbség, de **szigorú szabályról hiba** volna beszélni.

Tótfalusi szerint leginkább a **fordítók** szoktak véteni ez ellen a szabály ellen, amikor a forrásnyelv hatása alá kerülnek. Egy példát említ, amely „jótollú írónktól” származik, „aki saját regényeiben élvezetes magyarsággal ír”, ám amikor fordított, „képes volt egy angolból fordított gyermekregény hőseit így beszéltetni” (1999: 84):

<i>Többes szám</i>	<i>Egyes szám</i>
Ugye sütsz <u>palacsintákat</u> a kedvemért? Imádom a <u>palacsintáidat!</u>	Ugye sütsz <u>palacsintát</u> a kedvemért? Imádom a <u>palacsintádat!</u>

A bal oldali oszlopban olvassuk a megjelent változatot, a jobb oldaliban a Tótfalusi által javított változatát. Valóban **magyarosabb a javított megoldás, választékos** szövegben érdemes azt választani, amennyiben fontos értéknek tartjuk a magyaros fogalmazásmódot.

Trükkök, melyekkel frissen tarthatod a másnapos fánkokat is

Itt a farsang, eljött a fánksütés ideje, ugyanakkor mindannyian tudjuk, fánkból nem lehet keveset készíteni, és hacsak nem egy óriási vendégseregnek készítjük, szinte biztos, hogy marad pár darab másnapra is.

MITŐL LESZ SZALAGOS A FÁNK? FÁNKSÜTÉS LÉPÉSRŐL LÉPÉSRE!

Sokan kedvelik, mégsem sütnek fánkot, mert úgy gondolják, bonyolult. Pedig nem az. A szalagtól sem kell megijedni, csak egy apró trükk, és fehér masni díszelleg a csodás, aranybarna, ropogós süteményünk derekán.

Látjuk, hogy a jobb oldali kép szerzője a fánkra mint egy bizonyos ételfajtára gondol, s ennek megfelelően egyes számot használ a címben is, a folytatásban is, s ugyancsak egyes számban van a fánkra utaló hiperonima, a *süteményünk* szó. Ez a szöveg egy fánkreceptnek a bevezetője. A receptben magában, amikor a kiszaggatásról van szó, a szerző figyelme az egyes kiszaggatandó „egyedekre” irányul, s itt már ennek megfelelően többes számot használ:

6. A félbehajtott tésztából könnyű kézzel kiszaggatjuk a fánkokat.

A **testrésznevek** esetében az egyes és a többes szám használatáról Tótfalusi István (1999: 84) így ír:

Foggal-körömmel. Ha ezt a magyar kifejezést, amellyel az elszánt, elkeseredett küzdelmet jellemezzük, valamely ismertebb idegen nyelvre akarjuk fordítani, okvetlenül többes számot kell használnunk: *mit Zähne und Nägel, with teeth and nails* stb. Érdekességként jegyezzük meg, hogy a szláv és újlatin nyelvek még a *haját* is többes számmal nevezik meg, mert hajszálok összességének tekintik: orosz *voloszi*, francia *cheveux*. Ez arra mutat, hogy nyelvünk nemcsak a páros testrészek esetében hajlamos a különállót egységnek tekinteni. Bár tíz körmünk van, mégis *körmére nézünk* vagy *koppintunk* egyeseknek, *körmöt vágunk*; harminckét (de legalábbis húsz vagy több) fogunk lévén *fogat mosunk*, a *fogunk fűlik* vagy nem fűlik valamihez, a *fogunkhoz* verjük a garast.

Tótfalusi ennek ellenére **elfogadja a többes számú formát** is, ám nem függetlenül a jelentéséről (1999: 84–85):

Mégsem mondhatjuk ki szabályként, hogy a fogakról szólva egyes számot *kell* használnunk. Már csak azért sem, mert az egyes vagy többes szám értelmi különbséget képes jelezni. Egyes szám akkor kell, ha a fogakra vagy körökre mint összességre gondolunk, ellenkező esetben többes szám dukál. Ha *fogat mosok*, az összes fogamat egyszerre mosom meg. Ám a fogorvosnál *rendbe hozatom a fogaimat*, mert lehet, hogy kettőt, hármat vagy még többet kell kezeltetnem, de szinte biztos, hogy nem az összeset. Ugyanígy, ha nagyon *megnőtt a köröm* (persze mind egyszerre), akkor *körmöt vágok*, azaz mindegyike egyenlő hosszúságúra nyírom. Ám azt mondom, *töredezetek a körmeim*, mert nem biztos, hogy mind töredezett, s ha igen, akkor sem ugyanolyan mértékben.

Mindezekkel egyetérthetünk, azzal a kiegészítéssel, hogy a többes számú forma **akkor sem helytelen**, ha **nincs értelmi különbség az egyes számú formához képest**. Az egyes számú forma ilyenkor csakugyan **magyarosabb, hagyományosabb**, de akinek nem fontos a magyarosság (azaz nyelvhasználatát nem befolyásolja a **nyelvi idiomizmus** ideológiája), használhatja a többes számú formát is. Kutatások híján nem tudjuk pontosan megmondani, van-e olyan stílus, amelybe kevésbé illene a többes számú változat.

Az egyes számú formák további előnye, hogy valószínűleg **minden stílusváltóban** természetesebbek, amikor a beszélő megállapítása a sok egyforma dolog mindegyikére azonos mértékben érvényes.

Nézzünk meg néhány példát a *köröm* egyes és a többes számú használatára az MNSZ2 „szép-irodalmi” alkorpuszából!

Egyes szám:

1. Amikorra egy kicsit beletüzesedett volna, a sógorát szólította oda beszélgetőtársnak. Mondtak neki valamit? Vagy ő gondolta meg magát? Szokott helyéről, a részes zsákokról várta, hogy visszaszólítják-e őt is, mint előbb Béni bátyját. De azok rá sem hederítettek. Regyena Rudi volt az egyetlen becsületes, hajtogatta a konokká vált tekintete mögött. Az, ha goromba volt is, legalább elvitte magával. Ezek a Sompolya Dani-féle tanultak szépen beszélnek, de a körömüket sem pörkölnék meg érte. (Németh László)
2. A puszta körül persze én is kotnyeleskedtem, anyám kelletlen pillantást vetett ránk, nem szívelhette ezeket a hangokat, a rigók is idegeskedve köröztek a meggyfák fölött. A bicskák egy zöld filccel bevont deszkatablán gumifülekkel odaerősítve nyugszanak, fogdosom és megkívánom őket, a rozsdamentes krómacél nyelűt, a fa-, a csont-, és a gyöngyház nyelűt. A parasztok vastag körmükkel kapirgálják a penge élét, jól kézre esik, faragáshoz, szalonnázáshoz, és ha fel van készülve, a vevő legott szalonnázni kíván, és felavatni új szerzeményét, remek kis mértani idomokat hasítva a szalonnából, a kenyérből és a vereshagymából (Konrád György)
3. Belebámult a levegőbe. Látta a levegő szakadozott, vékony szálú vonalait, apró, szürke pontjait. Belenyúlt a levegőbe, hogy szétrázza, mint egy finoman szótt hálót. Gyáva Dezső rettenetesen unta az arcát, a haját, az ujjait, a térdét. Már legalább ötször előrefésülte a haját. Oldalt elválasztotta, középen kettéválasztotta. Így különösképpen utálta. Tisztára, mint egy karfiol. Közben majd elájult, mert arra gondolt, hogy karfiolnak fogják csúfolni. Összeborzolta a haját. A körmét kezdte vagdosni. Abbahagyta. Különben is mi lenne, ha a jobb mutatóujján és a bal hüvelykujján megnövesztené a körmét? Na?! (Mándy Iván)
4. Kettő körül valaki lábujjhegyen belép, óvatosan körülnéz. A pokrócot, amit lerúgtam magamról, szórakozottan visszadobja rám. Aztán megint az ajtóhoz megy, kinyitja, hogy a folyosóról jöjjön be fény. Tapintatosan nem gyújt villanyt. Levetkőzik, bebújik a mellettem levő ágyba. Tíz centire van a fejünk egymástól, úgy helyezkedik el. Kis idő múlva újra elalszom, egy óra múlva megismétlődik a jelenet. Valaki lábujjhegyen belép, körülnéz, nyitva hagyja az ajtót, levetkőzik. A bugyiját a fény felé tartja, a körmét rágja közben. (Mészöly Miklós)
5. Alszom, de inkább csak álmodom. Hol húszéves vagyok, hol meg harmincéves. Szőke a hajam, és szemüveget viselek. Az első padban ülök, ahol sohase ültem. Körmöm tiszta, akár a füzeteim. És persze jegyzetelek, amit sose csináltam. Kedvenc szerzőim: Verne Gyula, May Károly és egy útikönyv. Félek a lányoktól, s így van bőven időm. Cédulázom, cikkeket írok és levelezem, főként holland és amerikai egyetemekkel. Tíz éve készülök megírni New

York történetét. A nőnél soha sincs sikerem. Megijednek, hogy mit akarok tőlük. (Pilinszky János)

6. Kelletlenül hallgatta, s a kijelölt Horatius óda mellé odasvasztott nekem egy magaválasztotta részt Tacitus Agricolájából. Olvastam neki tüstént magyarul, akkor ideges lett, s utazásai alatt olasz diplomokban látott és megjegyzett sírfeliratokkal bombázott, lefordítottam azokat is. Fura módon nem örült, inkább bosszantotta, hogy nem tud megfogni, én meg vigyorogtam rá, és szemtelen módon a körömöt reszeltem az asztal alatt. (Szabó Magda)

7. Délben ünnepi ebédet osztanak, s ráadásul két deci bort, meg fejenként három almát. Általános kimenő. A fiúk tisztogatják a bakapihét a nadrágjuk szárából, kefélik a csizmájukat, felvarrják a lötyögő gombokat; vécépapírt tesznek a zubbony bal zsebébe, fésűt a felső zsebbe, tűt böknek a sapkájukba, rá cernát tekernek; kitisztogatják körmük alól a koszt; egy-egy hiányzó jancsiszöveget pótolnak a csizmatalpba – mindezt szigorúan ellenőrzi az őrség a kapunál. Délután négy óra, indulás. (Szakonyi Károly)

8. Megérkezvén a vonat ablakából követtem tekintetemmel feleségemet. (A tekintetes úr passziója.) Figyeltem, vár-e rá valaki. De nem. Körül se nézve sietett ki a várótermen át. Lépteimet szaporázva loholtam csinos, irhabundás alakja után. Nem volt könnyű eset a titkos követés: Minden kirakat előtt megállt. Izgatottan ugrottam be ezért többször kapualjakba. Betért a drogériába. Körmöm rágva, mint kiskamasz koromban, vacogva vártam, míg hosszan válogatott. Ki is próbálta. Valami parfümös üveg volt, újjáról szagolgatta, s mindkét füle tövébe pötytyintett belőle. Már a diplomot is elhagyta, s akkor hirtelen befordult egy kapun. (Závada Pál)

Többes szám:

1. A tűz tüstént köntösömbe kapott. Ordítva, jajgatva próbáltam menekülni a lángörvényből, de valami hatalmas erő ott tartott a tűz közepében. A lángok egyre mélyebbre marták vörös, izzó fogaikat testembe; körmeim elpattogtak, ujjaim hamarosan elszenesedtek, hasfalam az izzó tűz hatására végighasadt, belleimet elnyelte a mindent elemésztő tűz; hajam ellobbant, fogaim porrá hullottak, nyelvem kiégett számból. – Anzelm! Anzelm testvérem! – ébredtem fel valaki szólólatására. A gyerekarcú Robert szerzetes állt ágyam mellett. – Mindjárt virrad – mondta mosolygós arccal, s örült akár egy gyerek, aki a reggel eljövételével tüstént lerohanhat a hús, csobogó patak partjára színes kavicsokat gyűjtögetni. – Menünk kell imádkozni. És kiment szobámból. Jaj Uram, csupán álom volt – csordultak ki könnyeim s roskadtak alá hideg arcomra. (Szabó István)

2. De itt, míg az író a parókián beszélget helybeli történelemről, addig a kíséretében lévő hölgy összeszedi a fa alól a diót, s a zöld héj barnára pácolja piros körmei körül a bőrt; hátnézőben, mikor a rideg állattartás lenne az érdekes, megjelenik az út szélén egy szarvasbika, agancsai között fél petrencével, mint a csodaszarvas, viszi a Napot és a Holdat a népművelő-zsuzsikák ámulatára. (Ágh István)

3. De én nem állok meg, nem is szólok önhöz, mivel ott lesz a kezemben ez a kizárólag az ön számára készült kis olvasnivaló, amit majd oda fogok hullatni a nyolcadik emeleti folyosó kövére, cipőm orrával odapöccintem, közel ahhoz a kicsi, háromszög alakú lyukhoz, amelyet egy tiltott módon fölszállított bútor sarka ütött az aknaajtó hullámos üvegén, tehát az ön orrával egy magasságba, ahonnan aztán ön majd minden leleményességét latba vetve, a retiküljéből való körömvágó ollókkal, csipeszei, hajtűi, hajszájai és hosszú körmei, valamint fogai segítségével – és természetesen kellő kitartással – megkaparinthat, hogy aztán olvassa, olvassa, olvassa. (Bodor Ádám)

4. Minden egyes lépcsőfokon megálltam, vártam, aztán kinyújtottam a lábamat, és lassan áthelyeztem testem súlyát a következő lépcsőre, magam után húztam másik lábamat, álltam – és így tovább. Közvetlenül a negyedik emelet alatt, magasan fent rendkívül piszkos,

sárga tejüveg ablak nyílt, melyen némi világosság szűrődött be. Valahányszor idáig értem, hosszabb szünetet tartottam, és vizsgálat alá vettem testemet és lelkemet egyaránt. Magam elé tartottam jobb karomat, és megállapítottam, hogy ujjaim éppoly hosszúak, mint régen, hogy napsütötte bőröm barnasága ellen sem emelhetek kifogást, körmeim vadul nőnek, és aljukon az ezüstös félholdak hamvasak és selymesek. (Faludy György)

5. Nos, mégiscsak valahogy elkészültem – előzőleg még a kertben szaladgáltam, kivettem száradni a kötélre a törülközőt, behoztam az éjszakai száradásból az uszodából hozott fürdődresszemet, közben eső keletkezett, újra kiszaladtam, hogy a törülköző ne ázzon meg... Nos, ide-oda szaladgáltam a kertben. Mit is reggelizzek? Margarin – nem szeretem, enni kell. A műanyag dobozt körmeimmel próbáltam fölfeszíteni – behasadt a köröm is meg a műanyag fedél is –, a vaj a földre pottyant. Gyorsan körülnéztem, nem látják-e Kudiék – már jobban féltem Kudi szemétől, mint Alanyaétól, aztán összekapartam a vaját a földről, a földet nem ért részt a tányérba perdítettem, a többit büntudattal kidobtam. (Gyurkovits Tibor)

6. Először Budát cselezte ki, a hátvéd utánarúgott, eltalálta jobb bokáját, Ferdinánd felnyögött, de tudta, mivel kívül helyezte magát a játékszabályokon, nem számíthat a bíró segítségére. Most már a nézőtér is felfogta Ferdinánd szándékát, a kiáltások között a fiú egy pillanatra hallani vélte a húga hangját. Bal lábbal vezette tovább a labdát. Valaki könnyekkel oldalba vágta, Ferdinándot elborította a fájdalom, körmeit a tenyerébe mélyesztette, és könnyes szemével a kapura nézett. (Moldova György)

7. Az ajtónyitásra feltekintett, de nem szólt semmit. Villogó szeptemberi délután volt, az erkélyajtón csak úgy áradt a meleg. Apa ingujjban volt, inge felett valami mellény. Megtapogatta a kezét, mert hirtelen azt képzelte, talán lázas. A mellény riasztotta meg így, az az indokolatlan mellény, de Apa keze nem tüzelt, inkább hűvös volt, lapos körmei fehérek és tiszták. A csomós erek felett keze bőre is fehér volt, vékony, finom, mézsfehér. Apának olajkeretes, néha sebzett körmei voltak, széles ujjai barnák. (Szabó Magda)

8. Egyszer csak megtorpant előtte a sötét, dohos férfi. Szétvetette csónadrágos, kunkoroscipós lábát és szúrósan vizsgálódva, szemébe nézett: – Mondja, de őszintén; becsületszavára: tiszta-e ön, fiatal barátom? Őrzi-e még testének tisztaságát? A kérdés merőben felesleges volt. Csak olyan ember tehette fel, aki világtól való nagy elbúvásában lassan elvesztette minden életismeretét, emberismeretét. Iván, az alig kamaszodó, szőkésbarna, kékszemű fiúcska olyan tiszta volt, hogy e különös kérdésre hirtelen, önkéntelen képzettársítással, körmeit kezdte vizsgálni. S mivel kezét és körmeit elég tisztának találta, rövid gondolkodás után nyíltan Fekete úr szemébe nézett s így felelt: – Én aztán igen, Fekete úr, kérem. (Jékely Zoltán)

A többes számú példák közt a 3. számúban az ún. **kontextushatás** is magyarázhatja a többes szám használatát: a *körmei* formát több többes számú alak veszi körül: megelőzi az *ollók*, *csipeszei*, *hajtűi*, *hajszálai*, s követi a *fogai*. Ebben a nyelvi környezetben nagyobb eséllyel használunk többes számot, mint egyes számú környezetben.

Ellenpéldaként utalhatunk az egyes számú példák közt az 5. számúra: ott egyes számot találunk, bár utána a *füzeteim* forma következik.

A régebbi szólásokban a *fog* inkább egyes számú:

<i>a foga között</i> 'félhangosan, a szót elharapva'
<i>beletörik a foga vmibe</i> 'nem sikerül vmi, kudarcot vall'
<i>csikorgatja a fogát</i> 'nagyon dühös'
<i>fáj a foga vkire v. vmire</i> 'szeretne megszerezni vkit v. vmit'

<i>feni a fogát vkire v. vmire</i> 'szeretne vkit v. vmit megleckéztetni, tönkretenni; 'nagyon kíván vkit v. vmit'
<i>fogához veri a garast</i> 'kicsinyesen takarékos, fősvény'
<i>foggal-körömmel harcol/küzd vkiért, vmiért v. vki ellen</i> 'elkeseredetten, a végsőkéig harcol'
<i>kimutatja (a) foga fehérét</i> 'megmutatja eddig leplezett, gonosz szándékát'
<i>nem fűlik vkinek a foga vmihez</i> 'nem szívesen teszi'
<i>otthagya a fogát</i> '(harcban) meghal'
<i>vacog a foga</i> 'sűrűn egymás után összekoccan a két fogsora' (hidegtől, láztól, félelemtől, izgalomtól)

Példák a *fog* **többes számú** használatára szólásokban:

<i>a fogai közt szűri a szót</i> 'halkan és lassan beszél'
<i>összeharapja a fogait</i> 'fogait szorosan összezárva (fájdalmát vagy haragját eltitkolva vagy dacból) hallgat'
<i>összeszorított fogakkal (csinál vmit)</i> 'szívós eltökéltséggel (teszi)'

Az *összeharapja a fogait* és az *összeszorított fogakkal* szólásnak egyes számú *összeharapja a fogát*, *összeszorított foggal* változata is van.

Néhány példa újabb szólásokra, melyekben – nem meglepő módon – a *fog* többes számban van:

<i>a fogai között két perc szünet van</i> (szleng: hiányos, hézagos a fogsora)
<i>akkorák a fogai</i> , hogy kiharapja a pókot a sarokból (szleng: nagy, kiálló fogai vannak)
<i>úgy pofon vágja</i> , hogy a <i>fogai</i> a szájában körmétközést játszanak a benmaradásért (szleng, tréf: hatalmas pofont ad vkinek; gyakran fizikai erővel való fenyegetésként is: Úgy pofon vág-lak, hogy...)

Néhány, a **köröm** szót tartalmazó szólás **mind egyes, mind többes számban** használatos:

<i>Egyes számban</i>	<i>Többes számban</i>
kienged/kiereszt a <u>körme</u> közül vkit	kienged/kiereszt a <u>körmei</u> közül valakit
<u>körme</u> közé (hatalmában, birtokában)	<u>körmei</u> közé
<u>körme</u> közé kap valakit (jól elver)	<u>körmei</u> közé kap valakit
<u>körme</u> közé kaparint	<u>körmei</u> közé kaparint

Néhány példa az MNSZ2 „szépirodalmi” alkorpuszából a ... *körme közül* kifejezésre. Erre mindössze 39 találatot adott az MNSZ2 tisztítás után – ebben benne vannak mind az egyes, mind a többes számú formák, ebből 34 a „szépirodalmi” alkorpuszból való, de azok közül sem mindegyik szólás).

Egyes szám:

A kíváncsiságod legyen mérhetetlen, ne pedig harci kedved. A költő harca a mindent ki-mondás kiváltságáért folyik, kardja-pajzsa a jó fogalmazás és az igazság, s szerényen lásd be, hogy nem értesz a városépítéshez. Legyen meggyőződésed: hogy amit írtál, arra csak az ihlet kényszerített, s még így sem biztos, hogy remekmű kerül ki a köröd közül.
--

Függetlenségéből se csinálj programot, vegyülj csak el nyugodtan a magamfajta kifizetésűek közé, mi sem szedjük mindig tanácsokkal. (Csukás István)

S ha egy-kettővel ezek közül az urak közül Bécsben utcát találok söpörtetni – főként ha nem a csirkefogó –, az egész Bécs föl van háborodva. Ti csak menjetez haza. Amikor haza értek, az igazgatók nem fog igazgatni. Útiköltségre. Rögtön jövök, kedves Rosenberg. Titkár úr szedje össze a kérvényeket – mára ez elég volt. A földesuraktól követeljük a jobbgy-törvény betartását, s az állam birtokain is ilyen gazságok folynak... Most – amikor a porosz király azt nézi, hogyan szedhetné ki a körmük közül Galíciát... (Németh László)

Ez a Sebestyén és még néhány ember Málnásról elszökött fel a bércre a kutyafejű tatárok elöl. És a bérce a pásztorokkal, szénégetőkkel összeálltak. Fegyvert, fejszét, husángot fogott, ki mit tudott. És mikor a kutyafejű tatárok ott hajtották a málnási asszonyokat és gyerekeket az Asszonyzabadítónál (mert úgy hívták, éppen ezért, ami ott történt), hát Sebestyén a juhászaival rájuk rontott a hegyről, és mind lehányták lovastól a sok kutyafejű tatárt a Málnás-patakba. És kiszabadították a körmük közül az asszonyokat, gyerekeket. Én is láttam: ott, az út mellett áll egy nagy, lapos kőoszlop. Arra van kifaragva, hogy hányja le Sebestyén a tatárokat a vízbe. (Tersánszky Józsi Jenő)

Többes szám:

Állatok voltunk valaha mindnyájan, mindig éhező, mindent befaló ragadozók, őzet, galambot de férget és tetvet is rögtön s fölösen is megölök. Ahogy a gyerek rátapos ahelyt ami csak mozog a lába előtt! Emberfaj szörnye, tigriscsökevény! De én kisiklok, akár a halálba, a körmeid közül. Nem másolom le. Darabokra tépem, úgy vágom a képetekbe vissza. (Illyés Gyula)

[...] utálta ezt az égett szőrtől és füstölőktől, páclétől és belsőségtől gőzölgő és mégis oly gyermekkorian konyhaszagú megsemmisítő tábor és fénymérőjét a csepegő húshoz tartva, változó szögekbe kattintgatta készülékét, hogy lelkiismeretvillanyozó emléket állítson a mi egykedvű és sietős tevékenységünknek, melyet a fizetésen kívül heti két kilogramm ingyen hússal díjazott munkaadónk, „erőszaktól mocskos az egész életünk”, panaszkolta, s „aki ebben a nagyipari technológiával előállított tömeghalálban részt vesz, az holnap testvéreit is képes lenne ugyanilyen gyorsan és alaposan, csak a mozdulatok takarékoságára ügyelve feldolgozni”, hogy csak halálos üvöltésük és a minden bizonnyal bennük lakozó szellemi lényeg csúszhasson ki alvadt vértől fekete körmeink közül. Volt némi igazság abban, amit mondott. Kisbaltával egyetlen ütés a nyúltagyra, szigonykéssel egyetlen rántás az ütőeren, ölni csakugyan nem nehéz. (Kontrád György)

– Húzd rá, kölyök, mert a nyakad közé csördíték! Már úgy festett a helyzet, hogy a derék nyírő közbelépte hiábavaló a kis sípos jóvoltáért. A nyírő ostobán, erélye vesztetten hunyorgott, és váltig erőltette mámortól, játékipizalmától megzúpult eszét, hogyan menthetné meg a Lőkös Dénes kegyetlen körmei közül kis védencét. A szíve elfacsarodott, amint rátévedt szeme a kis sípos lázas pofácskájára és két, könnyörületért esedező szemére. (Tersánszky Józsi Jenő)

A **karom** szó a szólásokban inkább **többes számban** fordul elő:

valakinek a <u>karmai</u> közé kerül
valakinek a <u>karmai</u> között vergődik
kienged a <u>karmai</u> közül valakit vagy valamit
kimenekül valakinek a <u>karmai</u> közül

A ... *karma/karmai* közül kifejezésre mintegy 300 találatot ad az MNSZ2, de ebből csak egyetlen egyes számút találtunk:

Akad egy páncélosdandár-parancsnok, aki, mert lojális volt Horthyhoz, felkocsizott a tankjaival, és körülvette a csendőrlaktanyákat: vagy elvonulnak, vagy szétlővi őket. A játszma egyelőre eldőlt. Magánakciók, pusztító vagy mentő szándékú elfogultságok sorsszerű hatalmat nyertek. A legfontosabbat néhány nap múlva Wallenberg már tudta és jelentette. Már csak az volt a kérdés, hogy a maradékból kit hogyan lehet megmenteni, ha egyáltalán valaki erre teszi fel az életét, és azt mondja: „Megpróbálok minél több emberéletet megmenteni, minél több embert kiszabadítani a gyilkosok karma közül.” A szerep nem minden, egy humanitárius ügyekkel megbízott követségi titkár nincsen predesztinálva arra, hogy mintegy fél év leforgása alatt hőssé, az embermentés archetipikus bajnokává legyen, hogy jó családból való, értelmes fiatalemberből az embervédelem zsenijévé fejlődjék. (Konrád György)

Néhány szépirodalmi példa a többes számú formára:

Keve sírni szeretett volna, amikor megtudta; úgy érezte, későn érkezett... Mártika lebukott. Szatyrokból erszényeket lopkodott a kölyökbanda, ügyesen az üzlet papírkosarába hajigálták, este meg kihalászták. Az ócska tolvajtrükk csődöt mondott, rájuk húzták a redőnyt. A fiúk tagadtak; Mártika vallott. Másfél kiló pótcokoládét találtak nála, csak úgy dőlt a kötőjéből; a meglopott proletárasszonyok visongva estek neki a kölyköknek, a rendőröknek csak nagy ügyel-bajjal sikerült a félholtra vert gyerekeket kiragadni karmaik közül. (Határ Győző)

– Mi az ok, édes fiam? – kérdezné. – Nincs ok – ezt felelhetné csupán –, nincs ok, kisöregem. És baj sincs. Csak annyi, amikor két ökör kétfelé húzza a rozoga kocsit. A kocsi meg marad ott, ahol volt: a sárban. Amíg szét nem esik. Legalább Öregmiklós megúsza. Kimentette őt Ildikó karmai közül. (Jókai Anna)

Néha valami sötét, nagy, nyers kövekből összerótt toronyba voltam bezárva álmomban, mely egyszersmind mintha a tudós asszony kunyhója is lett volna, s ahogy ott kuporogtam a sötétben, úgy tetszett, egy kéz ragad meg a hajamnál fogva, s amikor odakapok, rémülten érzem, hogy valami puha és sikamlós, apró, mégis izmos lény, talán egy denevér vergődik fürtjeim között, s hasztalan igyekszem kitépni onnét, mert karmaival erősen kapaszkodik, s csak egy marékra való hajammal együtt, rettentő fájdalom árán szakíthatnám ki onnét. S ahogy hasztalan igyekszem karmai közül kiszabadítani magam, az apró teremtmény vakrémületében tűhegyes fogaival belémar a jobb kezem mutatóujjába, olyan erővel, hogy kiserked belőle a vér. (Rakovszky Zsuzsa)

Estére kelve feketén imbolygott haza, mintha az ördögök karmai közül szabadult volna meg erős tusa után. Amint belépett, két legénykéje üdvözlésképpen rácsimpszkodott. Kicsi tenyerük kormos lett, mintha tűzön állott üstöt simogattak volna, de ez igen tetszett nekik. – Örvendeztek az élet mocskos porának, ugye? – mondta az apjuk szomorúan, s a dísztelen lámpát szegre akasztotta. A gyermekek kormos kezeikkel megmosdatták egymást. (Tamási Áron)

A vegyész munkából érkezhett, mert köpenyben volt. Amikor látta, félmeztelen didergek a sarokban, gyorsan rá adta kék munkaköpenyét. Nem részletezem, ugyanis ahogy kiszabadultunk a csendőrök karmai közül, az öreg vegyész becipelt az egyik kiskocsmába. Különös, tűnődtem, a kiskocsmák bombázáskor is tele vannak. Mondom, nem részletezem, mert az öreg vegyész, a világtalan Aurél iskolatársa, arról kezdett értekezni nekem – ő ugyanis nem a kék programon dolgozott, sőt némiképpen ellenlábasa is volt a kék programnak (az iskolában is mindig ellenkeztek, ahogy ő mondta, struccoltak egymással Auréllal), hogy egy nagy felfedezés előtt állnak. A flamingó tollából sikerült kivonni-kiszívni az ultra – az abszolút violát! (Tolnai Ottó)

Utolsó mottóul tehát a fiatal francia költő, Michel Deguy remek fordulatát választom legszívesebben, amely szerint a költői fordítás fő feladata és nagy lehetősége az, hogy általa: magunkat fordíthatjuk egy más műalkotás nyelve és szelleme felé. Itt sorakoznak tehát

mindazok, akik és amik felé magamat fordítani, akiknek sorsára a magam sorsát lefordítani igyekeztem: a kétezerötven éves Arióntól, akit a legenda szerint a költészet csodás hatalma menekített ki a kalózok karmai közül, az alig harmincöt éves Denis Roche-ig, aki szerint „a költészet tűrhetetlen”. (Somlyó György)

Anyósom nyugodtan hortyogott, szokása szerint, ágyán, mellettem. És én még az ablakon beköszöntő első hajnali sugaraknál sem tudtam eldönteni, mit tegyek? Jelentsem föl ezt az embert, és magam, idejekorán, hogy ha elfogják, hát bűntársának ne tartsanak? Vagy hagyjam menetükre a dolgokat, hiszen utóvégre nincsenek, csak képzelt vétkeim, és minek siettessem a botrányt, a vesztemet? Igen, ez a hang volt a legerősebb a lelkemben. Hagyjak mindent folyni tovább, ahogy folyik. Hátha ez az álbró elég ügyes kimenekülni a büntető igazságszolgáltatás karmai közül, és akkor erről az egész szörnyű fürdőzésről egy sötét titkom marad csak. Hiszen ez az ember nem fenyegethet engem, nem közeledhet hozzám, éppenséggel akkor, ha bűnök terhelik, és elfogatás fenyegeti. (Tersánszky Józsi Jenő)

Gyerekek a bűnözők karmaiban

VÁLLALKOZÁS

Üzleti randi: vesd magad a pénzügyi vadmacskák karmai közé

PÉNZCENTRUM 2011. február 12. 17:02

Tetszik 0

Az emberiség a végnapjait éli a liberális ELIT karmaiban?

Figyelt kérdés

A COVID, a lezáráások, maszkhasználat, válságok, háború, szankciók, fegyverszállítások...

Gyerekek az Iszlám Állam karmai közt

KOMMENTEK

Forrás: Euronews • A legfrissebb fejlemények: 24/09/2019

A puskát ragadó fia mentette meg a medve karmai közé került apja életét Gyergyóban

Krónika • 2021. július 03., 11:55 • utolsó módosítás: 2021. július 27., 09:33

Marcel Vancu, Gyergyótölgyes polgármestere szerint az áldozat lövéseket leadó fia mentette meg annak a férfinak az életét, akire medve támadt szombaton reggel a Hargita megyei településen. Az elmúlt kevesebb mint két hét leforgása alatt Hargita megyében ez volt a harmadik, a Székelyföldön pedig az ötödik eset, amikor emberre támad a medve.

Általánosságban ezt vonhatjuk le következtetésképpen: a **többes számú** formák **semmiképpen** sem tekinthetők **helytelennek** akkor sem, amikor az egyes számú is megfelelő (és esetleg csakugyan az a hagyományos). Ennek ellenére bizonyos esetekben érdemes a nyelvűvelők által megfogalmazott szabályt követni, mindenekelőtt olyankor, amikor **gondozott** szöveget írunk, főleg ha az **választékos** stílusú. Vagyis ilyen stílusú szövegekben érdemesebb **egyes számmal** utalni a több azonos vagy hasonló részből álló dolgokra, ha **nem akarjuk hangsúlyozni** azt a tényt, hogy az adott dolog **több** (esetleg eltérő) **részből** áll.

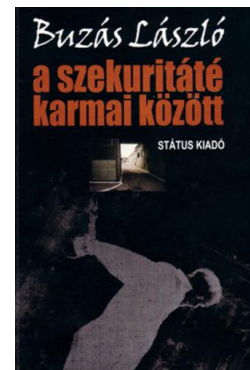
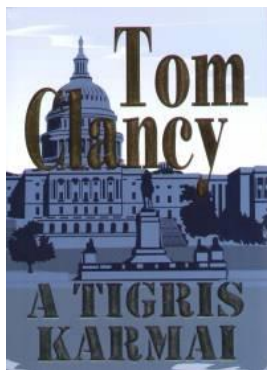

Ami a **szólásokat** és más állandósult szókapcsolatokat illeti, ezekre nézve nem adhatunk általánosítható útmutatást: a régebbiek közt vannak olyanok, amelyeket választékos stílusú gondozott szövegekben inkább egyes számban stílusos használni, vannak olyanok, ahol nincs érezhető különbség az egyes és a többes számú forma közt, s – amint láttuk – vannak

olyanok is, ahol egyértelműen a többes számú forma dominál. **Gondozott választékos** stílusú szövegekben érdemes a **tipikus** formát választani.

Az egyes és a többes számú formák közt **nincs jelentős stílusbeli különbség**; mivel sok esetben az **egyes számú** formák a **hagyományosabbak, választékos** stílusú gondozott szövegekbe ezek illenek bele jobban, de a **többes számú** formák használata valószínűleg **semmilyen szövegben nem okoz stílustörést**.

Az egyes szám ajánlása részünkről azon a tényen alapul, hogy a gondozott választékos szövegekben inkább a konzervatívabb nyelvi norma szokott érvényesülni. Ezért még ha esetleg már a fiatalabb nemzedékek nyelvszokása nem követné is a hagyományos nyelvi normát, a konzervatívabb nyelvi forma választása gondozott választékos szövegben valószínűleg nem okozna stílustörést, csupán fokozná a szöveg választékosságát, még akkor is, ha az újabb normát követő beszélők régiesnek éreznék. A régiesség és a választékosság közt nincs éles határ, egy-egy nyelvi forma elavulásának egyik útja épp az, hogy választékossá, vagy akár kifejezetten irodalmivá válik.

& ALANY ÉS ÁLLÍTMÁNY SZÁMBELI EGYEZTETÉSE

1. Alany és állítmány számbeli egyeztetése egyalanyú mondatokban

A számbeli egyeztetés fő szabálya, az, hogy az állítmány olyan számban áll, mint az alanya, tehát egyes számú alany mellett az állítmány egyes számban áll, többes számú alany mellett pedig többes számban:

<i>Egyes számú egyeztetés</i>	<i>Többes számú egyeztetés</i>
A levél erről szól.	A levelek erről szólnak.
A levél hosszú.	A levelek hosszúak.
A levél hosszú lett.	A levelek hosszúak lettek.

Ez az egyeztetés egyformán bekövetkezik igei, névszói és névszói-igei állítmányban:

<i>Egyes számú egyeztetés</i>	<i>Többes számú egyeztetés</i>
A zsebkendő bepiszkolódott.	A zsebkendők bepiszkolódtak.
A zsebkendő piszkos.	A zsebkendők piszkosak.
A zsebkendő piszkos lett.	A zsebkendők piszkosak lettek.

Az alaki egyeztetésen kívül létezik **ÉRTELMI EGYEZTETÉS** is. Ez azzal jár, hogy ha például az **alany nyelvtanilag egyes számú** ugyan, de a beszélők több dologként gondolnak az alany által jelölt denotátumra, **az állítmány lehet többes számú** is. Még inkább fordítva: ha az **alany alakilag többes számú** ugyan, de a beszélők **egyetlen dologként gondolnak rá**, egyes számú lehet az állítmány. Alább látunk majd ezekre az esetekre példákat.

Ezzel szemben amikor **ALAKI EGYEZTETÉST** alkalmazunk, **nem vagyunk tekintettel** a nyelvi formák **jelentésére**, hanem a rajtuk lévő **toldalékokat egyeztetjük**: az egyes számúhoz egyes számút, a többes számúhoz többes számút rendelünk.

A) A mind mint alany

A *mind* alanynál **váltakozást** találunk az egyes és a többes számú állítmány közt.

<i>Egyes számú egyeztetés</i>	<i>Többes számú egyeztetés</i>
Mind itt van.	Mind itt vannak.
Mind eljött.	Mind eljöttek.

A **többes számú** egyeztetés különösen akkor gyakori, ha a *mind* **személyekre** vonatkozik:

Mind beleegyeztek (értsd: az érdekeltek).

Nem ismerünk empirikus kutatásokat erről a kérdésről, ezért nyelvhasználati tanácsot sem tudunk adni, kivéve, hogy a **nyelvrézékünkre** érdemes támaszkodni. Mivel sem a nyelvőrök, sem a laikus beszélők **nem ítélik el az egyik fajta egyeztetést sem**, szabadon választhatunk.

Valószínű, hogy az **egyes számú formák magyarosabbak**, és persze **tömörebbek**, így ha **magyarosságra** és/vagy **tömörségre** törekszünk (vagyis egyfelől a **nyelvi purizmus** és a **nyelvi idiomizmus**, másfelől a **nyelvi szintetizmus** és a **nyelvi brevizmus** ideológiáival rokonszenvezünk), az **egyes számú** formákat érdemes választani. Kivéve persze, ha hangsúlyozni szeretnénk azt a tényt, hogy az állítás több személyre, állatra, dologra vonatkozik.

B) Alakja szerint többes számú, jelentése szerint egyes szám értékű alany

Az **alakilag többes számú, de jelentése szerint egyes számú alanyhoz** általában **egyes számú állítmány** járul, vagyis **értelmi egyeztetést** alkalmazunk.

A <u>Fekete gyémántok</u> 1870-ben <u>jelent meg</u> .
Az <u>Életképek</u> szívesen <u>közölte</u> a bírálatot.
Az <u>Egyesült Államok</u> nem <u>csatlakozott</u> a javaslatához.
A <u>Borsodi Vegyi Művek</u> hatvan munkást <u>bocsátott el</u> .

Ilyenkor csak **nagyon ritkán** van **váltakozás**, például a következő esetekben:

<u>Egyes számú egyeztetés</u>	<u>Többes számú egyeztetés</u>
Spanyolországot Franciaországtól a <u>Pireneusok választja el</u> .	Spanyolországot Franciaországtól a <u>Pireneusok választják el</u> .
A Duna-medencét a <u>Kárpátok határolja</u> .	A Duna-medencét a <u>Kárpátok határolják</u> .

Ezeket az eseteket a *Nyelvművelő kézikönyv* **határesetnek** tekinti, és az alaki egyeztetést tartja természetesebbnek.

Néhány internetes példa az **értelmi egyeztetésre**:

<p>Az <u>Északnyugati-Kárpátok</u> a Keleti-Alpok északkeleti folytatásában a Hainburgi-rögtől a Tapoly völgyéig <u>húzódik</u>, a legszélesebb és egyben a legmagasabb Kárpát-szakasz – (Magas-Tátra: Gerlachfalvi-csúcs 2655 m). Geológiai szempontból a területén minden övezet igen szép kifejlődésű. [...] Az <u>Északkeleti-Kárpátok</u> a Tapoly völgyétől a Borsai-hágóig <u>fut</u>. Keskeny, egyszerű felépítésű, a flisövezet vonulatai és vulkánmaradványok uralják. A Kárpátok legalacsonyabb hegységszakasza. Legmagasabb csúcsa a Hoverla (2061 méter) a Máramarosi-havasokban. A külső vonulat ukrainai-szlovákiai részét és a belső vonulatot gyakran Erdős-Kárpátoknak is nevezik. [...] A <u>Keleti-Kárpátok</u> (Carpații Orientali) a Borsa-hágótól a Tömösi-hágóig, a Prahova völgyéig <u>húzódik</u>, igen színes, aprólékosan tagolt, közepes magasságú kárpáti rész, itt emelkedik a Kárpátok legmagasabb vulkánmaradványa (Kelemen-havasok Pietrosz 2102 méter), de a sűrű erdők borította vonulatok felett alpesi jellegű csúcsok is magasodnak (Radnai-havasok, Nagy-Pietrosz 2305 méter). (Wikipédia)</p>
<p>Ha ránézünk Európa térképére, a földrész közepén nyomban feltűnik egy hegykoszorúk által övezett, ovális alakú medence. A térséget nyugaton <u>az Alpok zárja le</u>, északon, valamint keleten és délen egy darabon a <u>Kárpátok határolja</u>. Területe körülbelül 300 ezer</p>

négyszázötvenkilométer. Legnagyobb folyója a nyugati kapun belépő Duna, amely egy ponton dél felé kanyarodva, hosszanti irányban keresztbe metszi a medencét, majd messze lent, a Balkáni-masszívumnál kilép a Fekete-tenger felé. Ez a Kárpát-medence. (szakmunka)

Nagyobb térségi áttekintéssel kezdve, a tágabb régiót, Olténiát északon a Déli-Kárpátok határolja, majd dombvidék ereszkedik alá a regáti síkba. Korábban a Zsil-völgy kijárata az Olténiai lignitmedencére jelentette a bányászatra alapozott ipar és energetika alapját (a Romániában mindig is fontos vízienergia mellett, amit sok más folyó mellett többek között az Oltra települt erőművek szolgáltattak). (blog)

Néhány internetes példa az **alaki egyeztetésre**:

Erdélyt nyugaton az Erdélyi-perem-hegyvidék, északon, keleten és délen a Kárpátok határolják. (tankönyv)

Bikfalva egy már a középkorban is létező alsóháromszéki falu, mely a Székelyföld határhelysége déli és keleti irányban, Brassó felé haladva a barcasági csángó falvakba érünk, keleti irányból pedig a Kárpátok határolják el Moldvától. (folyóirat)

Mi úgy tanultuk még a történelmet, hazánkat a Kárpátok határolják, a Kárpát medence a magyar vértől öntözött magyar föld. Hogy aki a politika gyeplőjét fogja, hogy jól fogja-e, vagy sem arra is az időknél évtizede teszi rá a pontot. (eszmefuttatás)

Az alaki egyeztetés esélyét növeli, ha a Kárpátok egy felsorolás része, ha pl. több hegység határol egy földrajzi régiót, a többes számú igével való utalás egyszersmind értelmi egyeztetésnek is tekinthető. De ez az eset nem ide tartozik, mivel ebben a fejezetben csak egyalanyú mondatokkal foglalkozunk.

A *Nyelvművelő kézikönyv* tanácsa szerint fogalmazáskor **gyűjtőnévi alany beiktatásával** is segíthetünk a „problémán”:

<i>többes számú egyeztetés</i>	<i>egyes számú egyeztetés</i>	<i>egyes számú egyeztetés gyűjtőnévi alannyal</i>
A Duna-medencét a <u>Kárpátok határolják</u> .	A Duna-medencét a <u>Kárpátok határolja</u> .	A Duna-medencét a <u>Kárpátok hegyvonulata határolja</u> .

Ezzel a lehetőséggel élhetünk ugyan, de nagy értelme nincs, csak szószaporítást eredményez, mivel ha az egyes számút esetleg sutának érezzük is, a **többes számú egyeztetés kifogástalan**. Ugyanakkor tény, hogy az interneten sok szövegben találkozunk a *hegyvonulat*, *vonulat* gyűjtőnév beiktatásával. Néhány példa:

Erdély domborzatilag a következő nagy tájegységekre tagolódik: a nyugati országhatár mentén húzódik végig a Tiszai-Alföld keleti szegélye, ezt követi az Erdélyi-szigethegység, amely a Tiszai-Alföldet elválasztja az Erdélyi medencétől. Az Erdélyi medencét keleten a Keleti-Kárpátok, délen pedig a Déli-Kárpátok hegyvonulata szegélyezi, az utóbbinak nyugati folytatása a Bánsági-hegyvidék.

A Kárpátok hegyvonulata markáns földrajzi határként ívelődik Közép-Európában a Kárpát-medence és a környező területek között. Ugyanakkor a hágóival össze is köti azokat. A régészeti leletanyagok arról tanúskodnak, hogy ezek a kapcsolatok az őskor minden korszakában fennálltak. Számos esetben a kőszerszámok nyersanyaga az egyik legjobb jelzője a földrajzi régiókat összekötő kapcsolatrendszernek.

De pontosan mikor kezdődött a Kárpátok szóban forgó részeinek mitizálása? Hogyan fejlődött ez a régió az „ukrán felfedezése” (a Kárpátok hegyeinek megismerése pihenés,

kikapcsolódás céljából) után? Természeti jelentőségük mellett egyúttal nemzeti jelentőségűek lettek-e ezek a hegyek, vagy csupán helyi, illetve regionális (tehát nem nemzeti) fontossággal rendelkeztek? Hogyan került a Kárpátok hegyvonulata az ukrán közbeszédbe? Mióta beszélünk ukrán Kárpátokról?

Az Északnyugati-Kárpátok vonulata mielőtt lassan beleveszne a Kisalföld lankáiba, egészen különleges mozaikos tájjal, sűrű erdővel, szelíd formájú legelőkkel, ugyanakkor vad mészkösziklás hegységreszkekkel rukkol elő. A festői Vág völgye fölött emelkedő Kis-Fátra, Jablunkai-hegység, Javornik, Sztrázsó és Fehér-Kárpátok bércein legendás várak vívják hősies küzdelmüket az átalakuló korszakkal.

Az Erdélyi-medencét keleten és délen a Kárpátok vonulata szegélyezi, a félköríves hegyvonulatot két eltérő szakasz, a Keleti-, és Déli-Kárpátok alkotja. A Keleti-Kárpátokat négy, földtanilag eltérő vonulat alkotja. Nyugaton (legfelül) vulkanikus hegyek vannak (például a Kelemen-havasok, Görgényi-havasok és a Hargita), amelyek a Kárpátok legfiatalabb hegyei. A második, legöregebb vonulat kristályos kőzetekből áll (például Radnai-havasok (2303 m), Gyergyói-havasok). A két külső vonulatot üledékes kőzetek (mészkő, homokkő) alkotják. Ide tartozik például a Nagy-Hagymás, Csíki-havasok, Háromszéki-havasok, Csukás, Brassói-havasok és Bucsecs.

Ha végigpásztázzuk a Kárpátok koszorúját, nem sok hegységet találunk, amelynek vízválasztó főgerince észak-déli irányban húzódik. Erdélyország délkeleti határszegletébe, a Kárpát-kanyarra fókuszálva, ahol a Keleti Kárpátok vonulata délen visszafordul: a Nemere-hegység és a Bodzai-havasok között, a Háromszéki-havasok hívja fel magára a figyelmünket.

Az utolsó példában a *Háromszéki-havasok* esetében értelmi egyeztetést találunk.

A Kárpátok hegyvonulata a környezet ügyében is összeköti Kelet-Európa népeit

AGRO NAPLÓ 2019. DECEMBER 12. 22:40

A KÁRPÁTOK ÖSSZEKÖTIK A TÉRSÉG NÉPEIT

2020. NOVEMBER 25. 15:48

 MEGOSZTOM

A Kárpátok vonulata fizikailag és lelkileg is összeköt bennünket – hangsúlyozta Farkas Sándor, az Agrárminisztérium miniszterhelyettese a Kárpátok védelméről és fenntartható fejlesztéséről szóló Keretegyezmény 6. konferenciáján. Az online eseményen Farkas Sándor a Keretegyezmény elnökségét jelképesen átadta a Lengyelországot képviselő környezetvédelmi miniszterhelyettesnek.

A jobb oldali kép címében a *Kárpátok* önmagában áll alanyként, és alakilag van egyeztetve az *összeköt* igével. Ezzel szemben a leadben *Kárpátok vonulata* jelzős szerkezet szerepel, s értelemszerűen itt már egyes számú az *összeköt*, nem is lehet más.

C) Egyes számú alany társhatározóval

Mind a *Nyelvművelő kézikönyv*, mind a *Nyelvművelő kézisztár* azt állítja, hogy ha **az egyes számú alanyhoz hozzáértjük társhatározóját** is, a mai nyelvben **egyes számú az állítmány**:

Az elnök a titkárral elment.

Az orvos a gyúróval együtt berohant a pályára.

A lányom a barátjával (együtt) látogatott meg.

Néhány példa az MNSZ2-ből:

<p>Másnap megint telefonált Peti apja, de most már szó sem volt a tervekről. Peti állapota rosszabbodott, arra kért, hogy <u>látogassam meg Gabriellával együtt</u>. Nem volt látogatási idő, de azonnal elrohantunk a kórházba. Peti arcán piros lázrózsák égtek, és már beszélni sem tudott. Csak nézett ránk szomorúan. Lefogyott a betegség alatt, szeme akkorára nőtt, mint egy dió. – Azonnal hozom Szigfridéket! – kiáltottam. (Lázár Ervin)</p>
<p>A forgatás befejeztével záróbankettet hirdetett meg a stábnak a gyártásvezető, de Korenek voltaképp nem is szóltak, tőlünk tudta csak meg, mikor és hova kell menni, s aztán annak a körúti étteremnek az ajtajánál is minket várt meg, hogy ne kelljen egyedül beszerencsétlenkednie a különterembe. Noha Enyinggel nem beszélt – gondolta, amit nélküle is el tud intézni, azzal nem őt abajgatja –, nagyon is érdemesnek bizonyult befurakodnia, mert ahogy erre titkon <u>számított</u>, András tényleg <u>Violával együtt érkezett</u>. (Závada Pál)</p>
<p><u>Billy Bob Thornton a feleségével és Bella nevű kislányával</u> közösen <u>kereste fel</u> a tökudvart, az egyik résztvevő növénnel annyira összebarátkoztak, hogy haza is vitték. Courteney Cox Arquette Coco nevű kislányát vitte el a tökjátszóba, aki ruhájából ítélve vagy pizsamában volt, vagy matrónak öltözött. Igazán visszafogott, tekintve, hogy Coco bármely hétköznapi is szívesen visel hercegnő vagy tündérmegfűt. Anyuci szimpla feketében, ahogy szokta. <u>Denise Richards mindkét lányával és a dadával együtt látogatott el</u> a helyi tökudvarba. Legalábbis gondolom, hogy gyerekvigyázó, mert ahhoz nem elég dögös, hogy Richards barátja legyen. (sajtó)</p>
<p>A pénteki ebéd előkészületének első kínosabb momentuma az volt, hogy Zsófia spanyol királyné munkatársai jelezték, János Károly felesége nem vesz részt semmiféle brit jubileumi rendezvényen. A jelenlegi körülmények között ez nem lenne időszerű – állt a közleményben, nyilvánvalóan tűnik azonban, hogy a gesztus válaszlépés arra, hogy a brit királynő legkisebb fia, <u>Edward herceg júniusban a feleségével együtt</u> Gibraltárra <u>látogat</u>, mégpedig szintén a jubileumi rendezvények keretében. Gibartár állandó vita tárgya Madrid és London között: brit felségterület, amelyet a spanyolok szeretnének megszerezni, a helyieknek azonban alapvetően megfelel ez a helyzet. (sajtó)</p>
<p>2006 februárjában került Magyarországra, ahová a kispesztiek tulajdonosa, Piero Pini hívta próbajátékra. <u>Egy másik honfitársával (Abrahammal) és három kamerunival (Eric, Yannick, Ariel) együtt érkezett</u>. Bár mindannyian szerződést kaptak, csak Benjamin és Yannick ragadt meg a csapatban. Az afrikai „légió” közül, Abraham csak egy évvel később érkezett meg, Ariellel szezon közben szerződést bontottak, Yannick nyáron Kecskemétre, Eric hazaszerződött. (tudományos)</p>
<p>Az október 25-ei sortűz 50. évfordulóján avatták fel Gárdos Péter emléktábláját, amelyet az MTI Nap-hegy téri épületének falán helyeztek el. Keleti Éva így emlékezett vissza rá: „Én úgy emlékszem, hogy 1956. október 25-én <u>Gárdos Péter Bojár Sándorral együtt ment el</u>. Gárdos Péter gyakornok volt, ahogy abban az időben a fotóriporterek mellett dolgozó világosítók. Borzasztóan érvényesülni akaró fiatal gyerek volt, minden alkalmat megragadott, hogy ő is kimenjen fotografálni. És mindenkivel ment is. Az MTI-ben van olyan kép rólam, amit ő készített 1956 szeptemberében, mert jött velem világosítani. Tartotta a lámpát, de közben fotografált. Nagyon-nagyon jó képességű és nagyon érvényesülni akaró valaki volt”. (tudományos)</p>
<p>Magam is kilenc évig heroinfüggő voltam, 92-ben kezdtem és aztán gyakorlatilag tíz évig ez ment. Volt néha szünet, például a hadseregben, de utána megint visszaestem. Sokszor próbáltam leszokni, de nem sikerült, később idejöttem rehabilitációra, úgy, mint a társaim is, akiket itt lát. Egyszerűen meg akartam változtatni az életemet. <u>Együtt jöttem a bátyámmal</u>, de ő itt az elvonókúrán meghalt, nem bírta a szíve, nekem meg az Úr visszaadta a szabadságomat. Most már nem is dohányzom, közülünk senki sem káromkodik, a bibliai elveket követve élünk. (besznye)</p>

Győrfi tagadta, hogy tudomása lett volna a büntetőügyről. Ő és családja vendégül látták Zuschlagot és Ladost 2007. február 9-én. Ez gyakran megtörtént, hiszen Győrfi Zuschlag barátja, fitness edzője és üzlettársa volt egy ingatlanokkal foglalkozó bt-ben. A romániai születésű, magyar állampolgárságú Győrfihez, Lados Zuschlaggal együtt érkezett. Lados nagyon maga alatt volt, folyamatosan sírt, és mondta Győrfinek, hogy új életet szeretne kezdeni Romániában. Győrfi baráti segítséget nyújtott, nem büntetőügy elől bújtatott. Romániában a rokonoknál helyezte el Ladost, aki a ház körüli munkákban segített az ellátás fejében. (besznye)

Piros László Újkígyóson született 1917. május 10-én. Hat elemi elvégzése után előbb hentes- és mészárosipari tanuló volt Orosházán, majd 1939-ig húsipari szakmunkás. 1939-től 1942-ig sorkatonai szolgálatát töltötte a határőrségnél. 1942-ben újabb behívót kapott. 1943-ban Voronyezsnél szovjet hadifogságba esett, hat hónapos antifasiszta iskolára küldték, onnan a kijevi partizániskolába került. A kiképzés után a Szovjetunió és Lengyelország területén vett részt bevetésekben. 1945 januárjában egy csapat volt partizánnal együtt érkezett vissza Magyarországra, Debrecenbe. (fórum)

Erősen gondolkozz el freier ajánlatán és gyere el Dórival együtt! Rátokférne egy kis kikapcsolódás! (fórum)

Anikó apja, Ottó féltékenységtől hajtva váratlanul Budapestre érkezik, és szembesül vele, hogy a felesége nem Anikó lakásában aludt. Anikó hárit, nem akarja elmondani az apjának, hogy előző nap megtudta, hogy az anyja igencsak fiatal szeretőjével, Danival tölti az időt Budapesten. Anikó nagyon félti az anyját az új szerelemtől, biztos benne, hogy Dani el fogja hagyni. Anikó egy étteremben hozza össze a családját egy tisztázó beszélgetésre, ahova Ottó Marcival, Anikó anyja pedig, mindenki meglepetésére új szerelmével, Danival együtt érkezik. (közösségi)

Nagyon fellazult a gát, próbáltuk megvédeni, de egyre több helyen szivárgott, és már kevesen voltunk. Telefonáltam Vitéz András testvéremnek, de mire odaért több emberrel, már késő volt. Átbukott a víz a gáton. „Mindenki azonnal kifelé!” Az utolsó autóval, a polgármester úrral együtt jöttem ki. Az utolsó háznál egy idős bácsi állt a kapuban szomorúan. A polgármester odalépett hozzá, és félve annyit mondott: „Ennyi volt. Sajnos nem tudtuk megfogni. Azonnal ki kell jönniük.” A bácsit és feleségét később motorcsónakkal hozták ki, mert nem akarták elhagyni a házat. (közösségi)

A *Nyelvművelő* kézikönyv elismeri, hogy a **népnyelvben**, sőt **klasszikus költőink** meg mai **népies íróink** nyelvében nem ritka az **értelmi egyeztetéses többes szám** sem.

Etele Budával jöttek ilyen perre (Arany: Buda halála).

Azt is jelzi a *Nyelvművelő* kézikönyv, hogy **ki nem tett** (implicit, rejtett) **alany** esetén ma is a **többes számú** állítmány az elfogadott:

Jánossal elmegyünk most az irodába.

Példák az MNSZ2-ből:

Most nem akarom elmesélni az iskola történetét, a lényeg az, hogy gyakorlatilag minden héten három napot töltöttem Szarvason és Gerzson Pállal együtt mentünk oda és Gerzson Pállal együtt jöttünk haza szerdán. Vasárnap este szoktunk menni és szerdán déltájban jöttünk vissza. És hát én voltam az ő elsőszámú hadnagya. És miután ő már nagyon-nagyon öreg ember volt, és fáradt volt, és a járás is nehezebbre esett, bár az agya és a tehetsége az

nyilván nem volt semmivel sem alábbvaló mint bármikor. És még ebédelni is én vittem, kit a legnagyobb szeretettel hívtunk Öregnek. (besznye)

A barátaimmal együtt a végén érkeztünk oda, és arra lettünk figyelmesek, hogy előttünk megálltak, tehát szinte neki mentünk az előttünk lévő hátának, és akkor néztünk föl amikor előttem megnyílt a tömeg, és tőlem egy kb. 8 méterre beásott géppuskát láttam, ahol ott feküdt a kezelő katona. Mögötte állt egy tányérsapkás tiszt aki a kezével integetett jobbra és balra és amikor lehúzta a kezét, abban a pillanatban elzördült a sortűz, ami gyakorlatilag rövidebb idő alatt bonyolódott le mint ahogy én most elmondtam. (besznye)

Megjegyezzük még, hogy az egyes számú példák közt (l. az előző táblázatot) is több olyat találunk, melyben az alany nincs kitéve.

Az egyes és a többes szám váltakozása társhatározó esetében nem stilisztikai kérdés, hanem leginkább szemlélet kérdése. Ha a mondat alanya áll fókuszban (többnyire ez a helyzet), akkor az ige egyes számba kerül, ha a társhatározóval megnevezett személyre ugyanolyan figyelem összpontosul, mint az alannal megnevezettre, akkor az ige többes számba kerülhet.

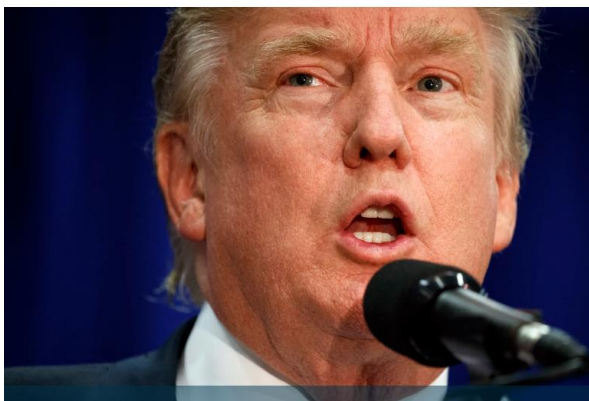

Ez voltaképpen azt jelenti, hogy nincs is szó valódi váltakozásról, hiszen a szó szoros értelmében vett váltakozás esetében a váltakozó formák denotatív jelentése teljesen azonos.

A nyelvi változók mibenlétéről és működéséről a *Váltakozások a magyar nyelvben nyelvhelyeségi és nyelvi helyénvalósági szempontból* című jegyzetben olvashatunk részletesebben, a *Váltakozás, nyelvhelyesség, nyelvi helyénvalóság* című fejezetben.

KÖLFOLD | 2019. augusztus 19. 08:17

Trump Pence alelnökkel együtt indul a választáson

Lemondott Vatikán szóvivője, helyettesével együtt

Ferenc pápa hétfőn elfogadta a váratlan lemondásukat és ügyvivő szóvivőt nevezett ki.

A képek is olyan esetekre vonatkoznak, amikor az igazán fontos szereplő maga az alany által megnevezett személy (Trump elnökjelölt és a Vatikán szóvivője), így aztán érthető, hogy az állítmány egyes számú.

Amikor az ágensek egyformán fontosak, tipikus esetben társhatározó helyett két vagy több alany kerül a mondatba, de ez az eset nem ide tartozik.

D) Gyűjtőnévi vagy mennyiségjelzős egyes számú egyedi alany

1. A *Nyelvművelő kézikönyvtár* szerint a **gyűjtőnévi** vagy **mennyiségjelzős egyes számú alanyhoz egyes számú** állítmány kapcsolódik:

A társaság élénken helyeselt.

„Röhög az egész osztály” (Karinthy Frigyes: Tanár úr kérem; fejezetcím).

Ez így van, de ez nem igazán nyelvhelyességi vagy helyénvalósági kérdés, mivel a többes számú állítmány használata egyértelműen **fogalmazási hiba**, ill. **nyelvbottlás (nyelvtani hiba)**. Sajnos a nyelvművelők ezt nem ismerik fel, s az ilyen esetekben „bántó hibáról” beszélnek:

<i>Értelmi egyeztetés (nyelvbottlás)</i>	<i>Alaki egyeztetés</i>
A hallgatóság élénken <u>helyeselték</u> .	A hallgatóság élénken <u>helyeselt</u> .
Az egész osztály <u>kiabáltak</u> .	Az egész osztály <u>kiabált</u> .

Mivel nyelvbottlásról van szó, az olyan mondatok, mint amiket a bal oldali oszlopban olvassunk, **mindenfajta stílusú szövegben** javításra szorulnak.

2. A *Nyelvművelő kézikönyv* szerint ügyelnünk kell arra is, hogy ha ilyen alaki egyeztetéses szerkezet után a tartalmat új mondatban vagy tagmondatban folytatjuk, lehetőleg **ne váltssunk át az értelmi egyeztetéses többes szám használatára**.

<i>Értelmi egyeztetés</i>	<i>Alaki egyeztetés</i>
Az egész osztály <u>kiabált</u> . <u>Tiltakoztak</u> a méltatlan gyanúsítás ellen.	Az egész osztály <u>kiabált</u> . <u>Tiltakozott</u> a méltatlan gyanúsítás ellen.

Ilyen esetben egyértelműen **jobbnak tűnik az értelmi egyeztetés**, vagyis a nyelvőrök által hibáztatott forma. Ám a kérdés **empirikus** vizsgálatra szorul. Nyilván a **nyelvi konzervativizmus** és a **nyelvi purizmus**, esetleg a **nyelvi szintetizmus** miatta ajánlják a nyelvművelők az egyes számot.

Addig is, amíg nincsenek a kérdésről pontosabb ismereteink, a **nyelvérzékünkre** ajánlatos támaszkodni ebben az egyeztetési kérdésben. Ha a nyelvérzékünk bizonytalan, válasszuk inkább a **többes számú** formát.

E) A névszói állítmány igei és névszói részének egyeztetése

Többes számú alany mellett a **melléknévi**, **melléknévi igenévi** vagy **névmási** (azaz nem főnévi) állítmány mind **egyes**, mind **többes** számban állhat, azaz vagy nincs, vagy van egyeztetés.

Úgy tűnik, hogy ez nem minden melléknevet, melléknévi igenevet és névmást érint, vagy legalábbis nem egyforma mértékben. A **kénytelen** és a **szíves** melléknév **egyeztetés nélküli változata különösen gyakorinak** tűnik a köznyelvben is.

<u>Egyeztetés nélkül</u>	<u>Egyeztetve</u>
<u>Kénytelen leszünk</u> elfogadni az ajánlatot.	<u>Kénytelenek leszünk</u> elfogadni az ajánlatot.
<u>Legyenek szíves</u> félreállni!	<u>Legyenek szívesek</u> félreállni!

Bár a *Nyelvművelő kézikönyv* elismeri, hogy az egyes számú, azaz egyeztetés nélküli formák „a régi és a mai táji nyelvszokásból” jól ismereteseek, mégis **helyteleníti** őket (NyKk. I. 1983: 146). A *Nyelvművelő kézisótár* szerint az „igényes köznyelvben pongyolaság többes számú alany mellett egyes számú melléknévi állítmányt használni” (NymKsz.² 2005: 30).

Amint látjuk, ebben az esetben a **nyelvi konzervativizmust** felülírja a **nyelvi szisztemizmus**, a **nyelvi egzaktizmus** és a **nyelvi logicizmus**, tágabban a **nyelvi racionalizmus** ideológiája.

Tény az, hogy némelyek csakugyan **kissé beszéltnyelviesnek** érezhetik ezeket a formákat, ám az internetes adatok tanúsága szerint **formális** stílusú szövegekben, így **hivatali** nyelvi írásokban is előfordulnak:

Kénytelen

A Magyar Természettudományi Múzeum már június közepén bejelentette, hogy idén télen hétfőn, kedden és szerdán zárva tartanak az energiaköltségek csökkentésére. Egyelőre úgy néz ki, hogy a kisebb múzeumok kénytelen lesznek teljesen zárva tartani a fűtési a szezonban, például a Soproni Múzeum, a Központi Bányászati Múzeum, és a Macskakő Gyermekmúzeum is bezárta kapuit.

A rendelőket üzemeltető orvosok már korábban jelezték, hogy ha az állam továbbra sem járul hozzá a rendelők finanszírozásához, három forgatókönyv jöhet számításba – bezárnak, kénytelen lesznek bizonyos illetéket kérni a kivizsgálásért a páciensektől, vagy felbontják a szerződéseket az egészségbiztosítókkal, és a kivizsgálást a betegekkel lesznek kénytelenek megfizettetni.

Ha viszont ellenzéki helyzetbe szorulunk azáltal, hogy akaratunktól függetlenül születnek meg a kormányzati döntések, vagy kényszerhelyzetbe kerülünk bizonyos kijelentések miatt, egy idő után kénytelen leszünk azt mondani: legyen tiszta a helyzet. Számunkra ugyanis egyáltalán nem kívánatos, hogy a kormányon belül ellenzéki szerepre kárhoztassanak bennünket.

Az EFSA által nemrégiben elvégzett kutatások megállapították, hogy a mesterséges füstáromák kockázatot jelenthetnek az emberek egészségére, ezért betilthatják azokat az Európai Unióban. / Ez nem csupán bizonyos füstölt sajtokat vagy kolbászokat érintené, de például a füstölt szalonnás ízesítésű csipszeket is. A sor azonban itt még nem ér véget, olyan népszerű termékekről is kénytelen leszünk lemondani, mint bizonyos szósok, levesek, felvágottak vagy szalámik.

Fogódkodók hiányában azonban pár szakasz után úgy érezhetjük, hogy a szabadverset olvasva a tudatunkba villanó képeket kénytelen leszünk mi is szabadon kezelni, ráhagyatkozva a tudatalattinkra, miközben azt a kettős érzést élhetjük át, mintha egyszerre olvasnánk egy értelmező kézisótárt és egy fogalmakból felépített, rejtett rendszertani logikára hajazó verset.

A magyar határzár másnapján a rendőrök kénytelen voltak teljesen felfüggeszteni az M5-ös autópálya forgalmát a migránsok miatt. Közben a szerb oldalról beindult az új tranzitzona,

<p>ahol a migránsok menedékkérelemhez folyamodhatnak.</p>
<p>A fegyvertelen tüntetőkre a legionáriusok több oldalról tüzet nyitottak, majd szuronyrohamot intéztek ellenük a Csehszlovák Légiónai parancsnokának, Riccardo Barecca ezredesnek tudta nélkül. Az olasz ezredes, amint értesült az eseményekről, a helyszínre sietett hogy visszaparancsolja a kaszárnyába katonáit, de egy Sadloň nevű közkatona puskatussal leütötte. Az ezredes puskatussal történő leütésével utólag a fegyvertelen tüntetőket vádolta a hivatalos jelentés, amely szerint a katonák azért <u>voltak kénytelen</u> használni a fegyverüket, mert a tömeg hógolyóval dobálta meg őket.</p>
<p>A klasszikus, natúr íz mellett az évek során több tucat receptúrát fejlesztettek ki a gyártók: a rudik között most a bodzás és a banános az újdonság, de a bonbonok is hódítanak marcipános, rumos-diós, mogyorókrémes töltelékeikkel. Az almás-fahéjassal és a mézeskalácsossal azonban <u>kénytelen</u> lesztek karácsonyig várni...)</p>
<p>Sokan meg vannak róla győződve, hogy a galambokat etető magányos nyugdíjasok a bajok ősforrásai. Papíron számos önkormányzat több tízezer forintra bünteti a jótékonyak szánt cselekedetét. Ám a gyakorlatban nem sokszor indítanak szabálysértési eljárást az öreg néik ellen. / Ornitológusok szerint közkeletű tévedés, hogy azért oly népes az urbánus galambtársadalom, mert kövérre etetjük őket kiflimorzásával. A városi galamb remekül elvan emberek nélkül is, ugyanis a birkához hasonlóan leginkább a fűben legel, vagy bogyós terméseket csipeget a parkok bokrairól. / Ezek teszik ki táplálékuk nagy részét. Ha történetesen a dolmányos varjakat szeretnék az öreg néik, nem pedig a gerléket, akkor is <u>kénytelen</u> lennének együtt élni a turbékoló seregekkel.</p>
<p>Ha elhinnék azt az állítást, hogy az amerikai mainstream sajtóban csak valós tények jelennek meg (ahogy ezt magukról állítják), akkor <u>kénytelen</u> lennének azt a következtetést levonni, hogy az Egyesült Államok új elnöke rasszista, antiszemita, szexuális erőszaktevő, soha nem olvasott egyetlen könyvet sem, és nem melleleg orosz ügynök. Miközben az amerikai mainstream média azt gondolja, hogy jelentős károkat okoz Trumpnak, valójában saját maguk alatt vágják a fát. Magukat lökik ki a megkérdőjelezhetetlen és megfellebbezhetetlen orákulum szerepéből.</p>
<p>Gondoljunk csak bele, hogy veszünk egy nagyon különleges, réz kagylót, amiben az első este már a könyökéig sáros csemete mosakodik. Ugye nem fér össze a dolog? Ne akarjunk mindent. Az ízléses kinézethez nem kell exkluzív termékeket választanunk. Koncentráljunk arra, hogy funkcionálisan helyén legyenek a dolgok. A réz kagyló esetében vérezne a szívünk, ha neki kellene állnunk kitakarítani az egészséget, de <u>kénytelen</u> lennének, mert egyébként a dizájn csak tiszta térben működik. A rendetlenül hagyott, de gondosan berendezett fürdőszobával csak öngólt rúgunk.</p>
<p>Sajnos nem olyan egyszerű a dolog, hogy majd én megmondom jól a megrendelőnek mit is kell csinálni, mert valóban néha nem minden kivitelezhető, de törekedni kell az üzembiztonságra és életvédelemre, ez tény. Ha pár helyen még alu marad bent 1-1 lámpatestnél, szerintem emiatt sértődötten távozni, és visszadobni munkát butaság lenne, persze ha olyan gyalázatos állapotot <u>lennék kénytelen</u> otthagyni, ami élet vagy tűzveszélyes, nyilván jobb döntés feladni a melót. Az, hogy ki mit nem vállal el, sajnos mindannyian tudjuk megélhetési kérdés, ha már összegyűlt pár sárga csekk, és nincs semmi más meló a láthatáron, nyomás alatt van az ember.</p>
<p>Végül azonban a németek <u>kénytelen</u> lettek páncélos alakulataik egy részét kivonni az olasz hadszíntérről, melyek képesek lehettek a közelgő Varsó környéki szovjet támadást megállítani. Ez a hadművelet-sorozat azonban közel fél évet késett, 1945 január közepén indította meg a Sztavka.</p>
<p>Korunkban az online vásárlás hatalmas népszerűségnek örvend. Az elmúlt éveket meghatározó járványhelyzet miatt számtalan üzlet, áruház és szolgáltatás huzamosabb ideig tartó bezárásra kényszerült. // A vállalatok emiatt <u>kénytelen</u> lettek egyre nagyobb hangsúlyt fektetni az online felületen történő értékesítési stratégiák megerősítésére és újragondolására.</p>

Természetesen az online vásárlás iránti igény a vásárlók részéről is emelkedő tendenciát kezdett mutatni, az internetes vásárlás népszerűsége pedig továbbra is növekszik.

A tömeggyilkos diktátor, és az általa használt jelképek amúgy is – úgy tűnik – rehabilitálódtak, egyfajta szűrkezőnába kerültek, mióta ugyanis a balliberális morálfogyasztó jóemberek különböző okokból kifolyólag kénytelen lettek a náci Azov-ezrednek drukkolni, a német birodalomhoz kapcsolódó dolgok – azok, amelyeket a náci... izé, Mariupol hős védői lengetnek, illetve a testükre tetováltattak – már nem is a barna pestist jelképezik, hanem az európai értékeket, azok védelmét.

Gondoljunk csak a magánnyugdíjpénztári vagyon államosítására. A folyamatot a tagok vagy elfogadták, vagy önként és dalolva kénytelen lettek volna lemondani az állami nyugdíjról – „nem kényszerből”. A trafikmutyiról még hangfelvétel is kiszivárgott, mégsem lett ügy az egészből, pedig tízezrek vesztették el a megélhetésüket. És amikor még mindenki a trafikgyűről beszélt, már jött is a takarékmutyi, amely odáig fajult, hogy a Fidesz a korábbi tagokat félresöpörve titokban kiépített egy saját állami bankot.

Sajnálattal értesültünk róla itt a Szöviben, hogy Patai elnök úr lemondott. Nagyon sajnáljuk, mert úgy érezzük, hogy már csak egy kevés hiányzott hozzá, hogy elfogadtassa a kormánnyal a szövetség álláspontját. Remélem, a Sors kárpótolja az erőfeszítése miatt és legalább elnyeri az Év Bankára díjat. Szerintem megérdemelné. Ha ő nincs, nem is tudom, mekkora tőkevesztést lettek volna kénytelen elkönyvelni a magyar bankok.

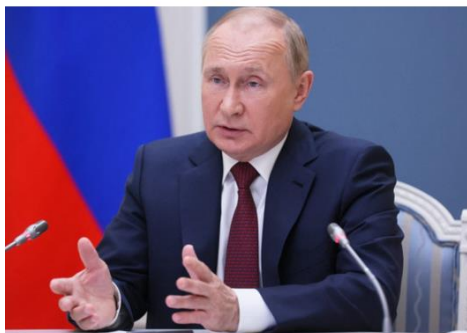
Oh, Istennek szentjei, akármit is elhagytok, azt az igazságot, hogy Isten az imákat meghallgatja, nem szabad elhagynotok, mert ha ma nem hiszitek azt, akkor holnap mégis hinnetek kell. Ti arról valami szenvedés által olyan új bizonyosságot nyertek, mely fejeitek felett vonulna el és ti kénytelen volnátok érezni, ha nem volnátok kénytelenek mondani: „Valóban, Isten hallja és meghallgatja az imát!” (fordítás)

Putyin: Kénytelenek leszünk hasonló választ adni a NATO fenyegetésére

MH/MTI

2021. NOVEMBER 30. KEDD. 17:16
FRISSTVE: 2021. NOVEMBER 30. 19:07

Megosztás 1.1 E

Balázs Klárinál betelt a pohár! „Kénytelenek leszünk a hatóságok segítségét kérni...”

OKT 19, 2023

Balázs Klári és Korda György sajnos egyre több alkalommal válnak csalók célpontjává. Hol különböző termékeket reklámoznak a nevükkel, hol pedig kamu oldalakat hoznak létre, ahol visszaélnék a legendás házaspár népszerűségének erejével.

A két kép érdekessége, hogy a szerzők mindkét esetben kiemelték az idézett személynek (Vlagyimir Putyinnak, ill. Balázs Klári „menedzsmentjének”) egy-egy mondatát, többes számúra változtatva a szöveg belsejében olvasható egyes számú melléknevet. A szerzők (vagy a szerkesztők) ilyen felemás módon oldották meg azt a dilemmát, hogy a filológiai pontosságot vagy inkább a helyesnek vélt nyelvhasználatot részesítsék előnyben. Idézet cikkekből:

Az orosz elnök szerint a hiperszonikus fegyver kifejlesztése kényszerű válasz volt erre. Kifejezte reményét, hogy Nyugaton a józan ész és a felelősségtudat kerekedik felül annak érdekében, hogy ne lépják át a „vörös vonalakat” (Oroszország alapvető nemzeti érdekeinek határát). Mint mondta, ilyen lépés lehet a csapásmérő eszközök Ukrajnába telepítése. „És mi mit tegyünk? Akkor kénytelen leszünk valami hasonlót létrehozni azzal szemben, aki bennünket fenyeget. És ezt már most meg tudjuk tenni” – mondta.

„Az elmúlt hónapokban néhányszor kértük az Önök segítségét, mert egy vagy több, magát BALÁZS KLÁRI művésznő nevében nyilatkozó személy megtévesztette Önöket. Úgy tűnik, hogy a BALÁZS KLÁRI Fan Klubot/Rajongói Klubot sikeresen törölte a Facebook, de most egy újabb oldal jelent meg. Ennek képét és az oldalhoz köthető személyt, a hozzá kapcsolódó bejegyzéseket is csatoljuk. 2020 óta folyamatosan tart ez a folyamat, amit vélhetően ez a személy vagy/és társai idéznek elő. Nagy tisztelettel megkérjük Önöket, hogy jelentsék és tiltsák az oldalt, mert jelenleg még nem személyeskedik az új felületen, de az oldal október 11-i indulása óta hamis, megtévesztő információkat oszt meg, amelyek kárt okoznak a Művész házaspárnak. Ezúton nyilvánosan is megkérjük a fentebb említett személyt, hogy hagyjon fel tevékenységével, több oldalt ne hozzon létre Korda György és Balázs Klári nevében, illetve mellőzze a koncertje járást is a jövőben! Ellenkező esetben kénytelen leszünk a hatóságok segítségét kérni és hivatalos útra terelni az ügyet, amelyet eddig azért nem tettünk meg, mert bízunk az ügy békés lezárásában” – írta a művész házaspár menedzsmentje.

Szíves

Értelmezésünk szerint ajánlatkérő kért hivatalos fordítást, mely alapján a döntést meghozta. Amennyiben jól értelmezzük, Tisztelettel kérjük, hogy a hiteles fordításról másolatot legyenek szíves elküldeni kizárólag a Wolf Orvosi Műszer Kft. részére elektronikus formában.

Ezúton szeretnénk tájékoztatni Önöket, hogy 2024. 03. 29-én, 2024. 03. 30-án és 2024. 04. 01-én minden ügyfélszolgálati irodánk és ügyfélkapcsolati pontunk zárva tart, illetve telefonos ügyfélfogadásunk szünetel. Az egyes településre vonatkozó bővebb információ érdekében legyenek szíves a település kiválasztását követően tájékozódni.

Azokat a konkrét tevékenységeket legyenek szíves megjelölni, melyeket az önkéntesek végznek majd.

Legyenek szíves tájékoztatást adni arra vonatkozóan, hogy határozott idejű munkaszerződés esetén, ha a munkavállaló felmond, milyen kártérítés illeti meg a munkaadót. Milyen jogkövetkezményeket írhatunk bele a szerződésbe, amely ilyen esetben védi a munkáltatót, mint ahogy fordított esetben a munkavállalót. Idegenforgalomban lenne egy határozott idejű munkaszerződés, melynek kezdete az őszi időszakban indulna, ekkor igazából még kevés a munka, azonban amikor a szezon beindul, és felmond a munkavállaló, a társaság hirtelen dolgozó nélkül marad. Hogyan tudja a munkáltató megvédeni magát?

Anyagi támogatásukat a Fehérgyarmat Város Önkormányzata OTP Bank Nyrt-nél vezetett 11744027-15403485-ös számlaszámra kérjük átutalni, a megjegyzés rovatba a „Gyarmati Vigasságok” szó, valamint a támogató neve feltüntetésével, vagy a Fehérgyarmati Polgármesteri Hivatal pénztárába kérjük, legyenek szíves befizetni.

Kérjük Közös ajánlattevőket, hogy felvilágosításnyújtás keretében tisztázzák a fenti ellentmondást és hiánypótlás keretében legyenek szíves az EEKD III. rész „B” szakaszát a fentieknek megfelelően kitölteni, azaz amennyiben Közös ajánlattevő teljesítette kötelezettségét az adók és társadalombiztosítási járulékok tekintetében, úgy a 2) d) pont kitöltését mellőzni szíveskedjenek.

Kérjük, hogy – akik még nem tették meg – a 2020. évi tagsági viszonyt minél előbb legyenek szíves megújítani. A tagsági viszony a tagdíj befizetésével válik aktívvá! / Tagsági díj rendes és pártoló tagoknak: / – felnőtteknek: 3000 Ft, / – nyugdíjasoknak, gyeden, gyesen lévőknek, főiskolai, egyetemi hallgatóknak: 1500 Ft, – tanulóknak – szakképzésben részt vevő

<p>tanulóknak is (pártoló tagként): 500 Ft.</p>
<p>Elmondja: nővérem, hogy ne kelljen lelépnünk az autók közé az útra, megkérte őket, <u>legyetek szíves</u>, álljatok arrébb, fejezzétek be a csókolózást, és folytassátok akkor, amikor már elmentünk!</p>
<p>Van egy hörcsögünk, és nemrég beköltözött hozzánk az ágyi poloska. Az a helyzet hogy takarítottam a hörcsögöt, és ott, ahol alszik, találtam vagy 3 db poloskát. Árt a hörcsögömnek, vagy sem? <u>Legyetek szíves</u>, írjatok. Lesz-e baja a hörcsögnek, vagy nem?</p>
<p>Sziasztok! / Segítsetek <u>legyetek szíves</u>, mert elakadtam. / A lányom rendelt az Amazonról egy S4-et (i9500), (ők Angliában élnek) és amikor próbálgatta, nem tudta teljesen eltüntetni a koreai feliratokat, így utánanézett a telefonnak, és kiderült, hogy egy s4-es koreai klón. Tiszta Samsung. Elküldte nekem, már a rootjogokat megadta, de nem tudok rá újabb firmware-t rakni, mert se az Odin, se a Kies sem látja.</p>
<p>Ne csapkodjátok az ajtókat, <u>legyetek szíves</u> – mondták aztán később a buddhista szerzetesek. Tőlük tudom, hogy aki csapkodja az ajtókat, az nincs rendben, mert azt nem érdeklik mások. Ha nem is közvetlenül, de garázdálkodik.</p>
<p>Kedves Munkatársaink! Vezetőségi kéréssel fordulunk Hozzátok: <u>legyetek szíves</u>, szavazzatok! A www.szferaeuropa.hu weboldalon kellene szavaznotok az Év Polgármesterére, Dr. Páva Zsoltra, az ő nevének beírásával. Az alatta lévő sorokban lehet még szavazni (szintén névbeírással) az Év Alpolgármesterére és az Év jegyzőjére is, ezek már opcionálisak.</p>
<p>Az új hozzászólók ezután első kommentjükben <u>lesznek szíves</u> bemutatkozni, építően, a többiek felé gesztust téve fogalmazni, a blogra kerülést, ennek célját, a tisztelt kommentelőnek mint küszködő és nem olümposzi lénynek a helyzetét, kételyeit, kérdéseit valahogy megfogalmazni.</p>
<p>Visszaküldtem nekik a december 6-i levelezést, amiben jeleztem, hogy ha költöztetik a honlapot webshopostól, akkor <u>lesznek szíves</u> 1: hozzáférést újra adni; 2: szólni, hogy átállítsam a mailküldés jelszavát (swiftmailer smtp).</p>
<p>A mainstream modell többé-kevésbé az, hogy van egy „igazi arcunk”. Valami, ami tényleg mi vagyunk. Ez javarészt az az arcunk, vagy arcrendszerünk, ahogy saját magunkat belülről ismerjük. Egy idealizált önmagunk, és annak is leginkább a krémje... A szerintünk legjobb önmagunk, vagy max kis hibákkal (amelyeket mások <u>lesznek szíves</u> még szeretni is :D)... hogy azt a velünk együtt változó és erősen szelektált emlékekre alapozott élettörténetünkől kivonjuk, kiabsztraháljuk.</p>
<p>Libero: elmennek a fenébe... Karolinával egyezik a véleményem. Az benne a durva, hogy az ajándékok nem érkeznek meg, csak ígérik, de a kérdőív bezzeg jön. Ha az 5 nyulamért semmit nem küldenek (márpedig eddig nem küldtek semmit, pedig kb. 1 hónapja küldtem), de a következő kérdőív megjön, akkor nem reklamáló e-mailt küldök, hanem megírom, hogy töröljenek az adatbázisukból, mert akkor <u>lesznek szíves</u> reklámokkal nem megkeresni, hanem akkor vesszen el az is a postán. Az mindig megjön, milyen érdekes...</p>
<p>Figyelj: már egy kicsit elegendem van belőle, hogy néhány naponként vallásos kérdéseket tesztek fel a tudományos rovatokban. <u>Lesztek szíves</u> átmenni a vallásos rovatba? Az remek hely vasárnapi iskola rendezésére is. Ez a rovat meg nem erre való.</p>
<p>Ha ilyen elvárásom lett volna veletek szemben, akkor rátok szavaztam volna. De nem így történt. Úgyhogy <u>lesztek szíves</u> leszakadni rólam.</p>
<p>Egy állatot sem lenne szabad egyedül hagyni, mondták, főleg egy ilyen csodalényt, mint ez a pók. Nem tudhatja senki, hogy mi jár a fejében, mondták, de az, hogy nem beszél, még nem jelenti, hogy ha beszélne, nem mondaná azt, hogy kéri szépen, ne hagyják egyedül. De azt sem, hogy nem mondaná ennek pontosan az ellenkezőjét, hogy <u>lesztek szíves</u> legalább éjszákára békén hagyni, felelte egy régebbi eszmefuttatás során a pók.</p>
<p>A vadászat drága sportág, a fegyver az egyéb felszerelés, a vadászengedély bizony milliós kiadásokat igényel, így aztán többnyire gazdag emberek engedhetik meg maguknak. Miután kapitalizmus van – bármennyire fáj is ez a Mérce újságíróinak, vagy TGM-nek – vannak</p>

<p>gazdag emberek. Újgazdagok persze – hiszen a régieket <u>voltak szíves</u> kiirtani –, így aztán hiányzik belőlük a gazdagok társadalmi elviseléséhez szükséges stílus, mely a társadalmi pozíció megszokásából, a költséges nevelésből és a felismert elvárásokból alakul ki.</p>
<p>Milyen szomorú is ez, az ember halomra lő egy halom másikat azért, mert jól felfogott érdeke a másik megsemmisítése. Mint azt a géprombolók <u>voltak szíves</u> kimondani: éljen a luddizmus! Az egyik legfőbb jellemzője a technofób géprombolás volt, és mint ilyen már kész is a gép és az ember közti konfliktus alapja.</p>
<p><u>Lennétek szíves</u> válaszolni a kérdéseimre, ha tudtok, ill. segíteni abban, hogy új témaként megjelenjen a kérdésem, mivel évek óta nem jártam itt, és nem sikerül kiismerni, hova is tegyem az alábbi kérdésemet. Köszönöm előre is.</p>
<p>És ha <u>lennétek szíves</u> megtanulni és megtartani az arany szabályt, ha megállítotok egy olyan járművet, ahol a forgalmiba bejegyzett tulajdonos, üzembentartó és a vezető személye nem ugyanaz, tehát a pilóta az a droid, aki végzi a piszkos melót, és netán pl. kopottak a verdáján a gumik, arról nem ő tehet, mert ő nem vehet rá újat, neki az csak munkaeszköz – mint nektek a szolgálati motor – és hiába kér a munkaadójától, ha nem kap, és neki is úgy kell elindulni, mint anno a kollégátnak, tehát ha egy ilyen szituáció álltok szemben, akkor ne fröcsögő nyállal ordítsátok rá, hogy: feljelentem, megbüntetem, szétbírásgolom, blabla, hanem gondoljatok a ti esetetekre, és ne nagyképszerűsködjétek – mondhatnám azt is hogy húzzátok be a farkatokat – és szóban figyelmeztessétek a pilótát, hogy kopottak a gumik, és szóljon a gépjármű tulajdonosának, hogy cserélje le.</p>
<p>Amúgy nagyon tetszik ez a digitális rendszer. Sokkal szebb és többet is ki lehetne belőle hozni, ha <u>volnának szíves</u> megcsinálni a többhangsávokat és feliratokat. / Több előfizetőjük lenne, ha ez már frankón működne (gy... :)</p>
<p>Ekkor már teljes volt a káosz. Egy idős hölgy kérdésére válaszolt a munkásvezér, szavait láthatóan nevetve fogadta a két fiatal. Az egyik mögöttük ülő vén kádárista indulattól kipirult arccal mordult rájuk: „<u>volnának szíves</u> figyelni az elnök elvtárs szavaira?!” Ez csak olaj volt a tűzre, az indulatok mindkét oldalról fölszabadultak, a fiatalok észérveire és kérdéseire a nyugdíjasok elfordították a fejüket, és „hallgass!” fölszólitásokkal próbálták csitulásra bírni őket.</p>

Egyéb melléknévre a *Nyelvművelő kézikönyv* csak **költői** példát hoz, abban is az egyeztetés nélküli formát „régiségnek”, vagyis **archaizmusnak** tartja (alighanem jogosan).

Hozzám már hűtlen lettek a szavak (Babits: Jónás könyve).

Ha pontosabban meg akarnánk határozni ennek a nyelvi formának a státuszát, akkor **elavult**, nem csupán régies nyelvi formáról kellene beszélnünk.

A Babits-idézetből azért is nehéz bármilyen következtetést levonni, mert költői műből való, melyben a **ritmuskényszer** is motiválhatta az egyes szám használatát.

Bár az internetes adatok tanúsága szerint az alaki **egyeztetés nélküli** formák olykor **formális** stílusú szövegekben is megjelennek, mégis azt tanácsoljuk, hogy **formális** és **választékos** stílusú szövegekben, különösen ha **gondozottak** vagy **rendezettek**, inkább az **egyeztetési**, azaz **többes** számú formát használjuk.

A **bizalmas** stílusban viszont nyugodtan előnyben részesíthetjük a **rövidebb** és a beszélt nyelvben vagy az írott nyelv bizalmas válfajaiban természetes **egyes számú** formát.

Persze stílustörést akkor sem követünk el, ha **bizalmas** stílusú szövegekben is a **többes számú** formát választjuk, mivel a többes számú forma alapvetően **közömbös** stílusértékű, míg az **egyes számú** kissé **bizalmas**.

F) Az alany egyeztetése gyűjtőnévi és anyagnévi állítmánnyal

A nyelvművelő kiadványok szerint a **gyűjtőnévi** és az **anyagnévi** (esetleg más, **elvont jelleget** kifejező) **főnévi állítmányt** vagy **összetett állítmány névszói részét** többes számú alanyhoz is általában **egyes számban** kapcsoljuk (de az összetett állítmány igei részét többes számba tesszük).

Ők a mi társaságunk.
A magyarok egykor félnomád pásztornép voltak.
A rendezők is csuromvíz lettek.

Ez a szabály valószínűleg csakugyan működik a való életben is. Az egyeztetésnek ez a formája érvényesül elsősorban a **formális** és a **választékos** stílusban, ott jól tesszük, ha mi is az egyes számú formát választjuk.

A **bizalmas** stílusban az e típushoz tartozó mondatok jelentős részét valószínűleg **másképp fogalmazzunk meg**, úgy, hogy az egyeztetés problémája föl se merülne. **Népies** stílusban előfordulhat olykor **többes számú egyeztetés** is, pl. a *csuromvíz* esetében:

A Vencel tér mögött egy mélygarázsban hagytuk az autót. Borult, de erre az esőre nem számítottunk. Egy esernyőnk volt így kettőnknek, de úgy nem lehet bolyongani. Esernyő alatt?? Engem az esernyő nem is érdekelt már, mentem, sétáltam. Szívtam magamba a levegőt, fénylettek a macskakövek. <u>Csuromvizek</u> lettünk, időnként megszártkoztunk egy sörözőben, kávézóban, a Várban, és újra elkezdtünk mászkálni az utcákon.
Szakad az eső. Kilencen vagyunk, négy esernyőre. Educi cipője öt perc alatt beázik. Tudjuk már, hová megyünk? Nem baj, a Stephan's Domhoz visszatálunk. És visszatálunk harmadszor is. Kabátjaink, hajaink <u>csuromvizek</u> , fázunk, tüszögünk, orrfújunk.
Nem ám kölnivíz, nem ám szagosszappanlé, hanem kútvíz pohárból meg vödörből. Nem haragudtak meg érte, ha <u>csuromvizek</u> lettek. Persze sikítottak, rikoltoztak, megszidtak bennünket. Ha az egyik házból a másikba hallatszott a láрма, elbújtak a lányok, hogy tettessék, mennyire félnek tőlünk. De megkerestük őket. Hova is bújhattak volna? A padlásra, a kamrába, a pajtába? Vizesvödörünkkel mindenütt megtaláltuk őket.
További különleges vizesések vártak még ránk: Seljandafoss vízfüggőnye mögé be is lehet sétálni, igaz, esőköpeny nélkül <u>csuromvizek</u> lennénk, pár méterre tőle a Gljufraubui-vizeséshez egy barlangszerűségeen keresztül jutunk, amelyhez az út kis patakon vezet köveken lavírozva, sziklákba kapaszkodva. A Skógafoss vizesés tetejéhez 500 lépcsőfok megmászása után juthatunk el, de alulról is pazar látványt nyújt.
Képzeljétek, belépünk az ajtón, kinn szakad, de mintha öntenék, mi mint az ürgék <u>csuromvizek</u> , erre a biztonságiőr-csaj a portáról törülközőt kerít, és a saját mellényét adja oda (nem ismerem, sose láttam!) hogy a vizes cuccba meg ne fázzak! Annyira kedves volt! És mindezt kérés nélkül, magától!
Legtöbbet kubikos volt apám, a környékbeli utakat építette. Aztán Mezőhegyesre járt répát hányni, sokat éjszaka dolgoztak, de erős munka volt, tetszik tudni, sokszor félmeztelenül

hajigálták a cukorrépát a vagonból kifele. Csuromvizek voltak. Hat hónapig is odavolt, augusztus elsején elment, aztán januárig haza se jött. Egyszer tífuszba esett, hastífusza volt, soká jött akkor haza, két héten át mindég csak lázas volt. Betegsegélyzőnk volt szerencsére, így bírhattuk a kórházat.

Amikor Bácskából menekültünk, lovas kocsira raktuk a holminkat. Bonyhádvarasdnál megestéllettünk, félrehúztunk, hogy ott megalusunk. Édesanyám kiszedte a pokrócokat, vastagabb ruhákat, betette a kocsi alá, oda mi befeküdtünk, és ott aludtunk. De hajnalra jött egy nagy eső, felemelt minket a víz. Tiszta csuromvizek voltunk. Akkor anyám, szegény, összeszedte a holmit, betette a kocsiba, és mentünk tovább gyalog a lovas kocsi után. Zala megyében töltöttük a telet, s amikor a németeket kitelepítették Tolna és Baranya megyéből, megüresedtek a falvak, és minket azoknak a helyébe tettek.

Zuhogó esőben, kocsival elmentünk egészen a kilátóig, de a néhány méter erdei séta után is csuromvizek lettünk. A kilátás így is szép, a kilátóból látható erdei nyiladékból gőzfelhők szálltak fel, vajon ott is termálforrás van? A képen látható ufóval is itt találkoztunk, egyenlőre nem támadott meg senkit, de jól láthatóan készül valamire!

Bizalmas stílusban tetszés szerint járhatunk el ebben az egyeztetési kérdésben.

Vannak esetek, amikor az **egyes számú egyeztetés** a nyelvművelők szerint **modorosnak** érződhet vagy **nehézkessé** válhat. Ilyen példát hoz a *Nyelvművelő kézikönyv*:

<i>A nyelvőrök szerint modoros, nehézkes</i>	<i>Simább fogalmazás</i>
Ennek egyik eszköze az újítási <u>ankétok</u> .	Ennek egyik eszköze az újítási <u>ankét</u> .

Amint látjuk a jobb oldali oszlopból, a nyelvőrök javaslata szerint jobb az **alanyt is egyes számba tenni**.

Ez így is van, de hozzá kell tenni, hogy a kifogásolt mondat nem tűnik sem modorosnak, sem nehézkesnek, inkább csak **ügyetlen fogalmazású** egy kicsit. Ha modoros volna, az sem ok a helytelenítésre, különösen ha szándékoltan modoros.

Az a meggyőződés, hogy a modoros szöveg kevésbé helyes, mint a nem modoros, nem más, mint egy nyelvi ideológia, a **nyelvi inszenszilizmus**, s másik oldalról nézve **nyelvi naturizmus**.

G) Mennyiségjelzős vagy gyűjtőnévi főnévi állítmány egyeztetése alannal vagy értelmezővel

1. Mennyiségjelzős főnévi állítmány mellett nem igazán elegáns a többes számú alany, bár ez a forma teljesen **grammatikus** (azaz nyelvtanilag helyes).

A *Nyelvművelő kézikönyv* ilyenkor olyan **átfogalmazást** javasol, hogy **az alany egyes számú lehessen**:

<i>Többes számú alany</i>	<i>Egyes számú alany</i>	<i>Más megoldás</i>
Ők egészen mindennapi megjelenésű <u>két leány voltak</u> .	<u>Mindkettő</u> egészen mindennapi megjelenésű <u>leány volt</u> .	<u>Mindketten</u> egészen mindennapi megjelenésű <u>leányok voltak</u> .

Csakugyan **jobbak a javasolt formák**. Ez is **fogalmazási** kérdés, **stílus** kérdése, ilyenkor többnyire érdemes a nyelvművelők tanácsát megfogadni.

2. Egy másfajta egyeztetési kérdésre hívja fel a figyelmet a *Nyelvművelő kézikönyv* és a *Nyelvművelő kéziszótár*. Ha a **mennyiségjelzős** vagy **gyűjtőnévi** stb. **egyes számú alanyt nyomatékos többes számú értelmező** követi, ez után többnyire nem az igazi alannyal, hanem ezzel az **értelmezővel egyeztetjük** az állítmányt:

<i>Egyeztetés az értelmezővel</i>	<i>Egyeztetés az alannyal</i>
Csaknem <u>száz tizenéves</u> <u>fiú és leány</u> , a helyi sportkör <u>tagjai fogadták</u> a magas rangú vendéget.	Csaknem <u>száz tizenéves</u> <u>fiú és leány</u> – a helyi sportkör <u>tagjai</u> – <u>fogadta</u> a magas rangú vendéget.

Az értelmezővel való egyeztetést – úgy látszik – a nyelvőrök nem tartják jónak, mert olyan megoldást javasolnak, melyben **az állítmány az alannal van egyeztetve, nem az értelmezővel**. Csakhogy a jobb oldali oszlopban található, a nyelvőrök által javasolt forma **nem hangzik jól**; nyilván épp azért, mert a beszélők a többes számú *tagjai* főnevet is könnyen értelmezik alanyként, s így folytatásként többes számú igét várnak.

Lehet, hogy az egyes számú formát csak a **nyelvi konzervativizmus**, **a nyelvi purizmus**, a **nyelvi idiomizmus** és a **nyelvi szintetizmus** miatt ajánlják a *Nyelvművelő kéziszótár* szerzői, nem pedig azért, mert ez felel meg az általános (művelt) nyelvszokásnak. A kérdést érdemes lenne empirikusan vizsgálni.

3. Ha kifejezetten **nyomatéktalan közbevetésről** van szó, akkor az **alannal való egyeztetés**, azaz az egyes számú forma használata talán csakugyan valamivel **elfogadhatóbb** a beszélők számára (de a tényleges elfogadást szükség volna empirikusan vizsgálni):

Igen sok más politikai fogoly – munkások, parasztok, mérnökök – szenvedett Horthy börtöneiben.

Ebben az esetben célszerű megfogadni a nyelvművelők tanácsát, és **formális**, valamint **választékos** stílusban, különösen, ha a szöveg **gondozott** vagy **rendezett**, az **állítmányt az alannal érdemes egyeztetni**.

Bizalmas stílusban nem szoktunk így fogalmazni, így ott ez a probléma nem merül fel.

H) Egyeztetés közbevetés esetén

Amint már fentebb is láttuk, s amint a *Hivatalos nyelvünk kézikönyve* megállapítja, az alany és az állítmány egyeztetését a **gondolatjelek** közé tett, a mondat alanyához a közönséges határozói vagy értelmezői bővítménynél valamivel **lazábban kapcsolódó** közbevetés is megnehezítheti:

<u>A közbevetés utolsó tagjával való egyeztetés</u>	<u>Az alannyal való egyeztetés</u>
Ennek során a vállalat egyes <u>részei</u> – gyár-részleg, üzem, műhely stb. – más vállalatnak <u>adható</u> át.	Ennek során a vállalat egyes <u>részei</u> – gyár-részleg, üzem, műhely stb. – más vállalatnak <u>adhatók</u> át.

A kézikönyv megítélése szerint **gondolatjelek közé beékelt egyes számú alanyok az egyeztetés szempontjából kevésbé lényegesek**, mint az állítmánnyal szervesebben összefüggő értelmezett-magyarozott alany. Az állítmányt tehát a *részei*-vel kell számban egyeztetni. (Vö. még az előző alfejezet 3. pontjában olvasható példával.)

Ezzel egyetérthetünk. A **közbeékelés utolsó tagjával való egyeztetést** (vagyis a bal oldali oszlopban található formát) **fogalmazási hibának** tekinthetjük, s **bármilyen stílusú** szövegben **javíthatjuk**.

2. Az alany és az állítmány számbeli egyeztetése többalanyú mondatokban

Külön fejezetben foglalkozunk azokkal az esetekkel, amikor egy mondatban **több alany** van. Ilyenkor – ha nem csupa többes számú alany van a mondatban – **még több váltakozást** tapasztalunk, mint az eddig tárgyalt esetekben, amikor csak egyetlen alanya volt a mondatnak. Vannak tehát esetek, amikor mind az alaki, mind az értelmi egyeztetés megjelenhet, ha nem is feltétlenül egyforma gyakorisággal.

A) Csak többes számú alanyok vannak a mondatban

Nincs váltakozás, ha a mondatban **csak többes számú alanyok** vannak. Ezt az esetet csak a teljesség kedvéért említjük, mert ilyenkor mindig többes számú az állítmány is, egyes számú nem lehet. Ez azt jelenti, hogy ebben az esetben nem merül fel helyességi vagy helyénvalósági probléma.

A fiatalok meg az öregek együtt szórakoztak.

A lányok meg a fiúk régebben külön tanultak.

Az idézett mondatokban, amint látjuk, fel sem merül, hogy ne többes számú legyen az állítmány, így ezzel az esettel nem is szükséges bővebben foglalkozni.

B) Csak egyes számú alanyok vannak a mondatban

Amikor **csak egyes számú** alanyok vannak a mondatban, alapvetően **két esetet** kell megkülönböztetnünk: az elsőben az alany után következik az állítmány, a másodikban az állítmány után áll az alany.

a) Az állítmány követi az alanyokat

Amikor az állítmány követi az alanyokat, ismét **két esetet** kell megkülönböztetnünk: az első az, amikor az alanyok **nem személyt** jelentenek, a második az, amikor az alanyok **személyt** jelentenek.

aa) Az alanyok nem személyt jelentenek

Ha több egyes számú alany van a mondatban, a nyelvújító irodalom megítélése szerint **magyarosabb**, ha az állítmány **egyes számban** áll:

<i>Alaki egyeztetés</i>	<i>Értelmi egyeztetés</i>
A <u>búza</u> és a <u>rozsz</u> jól <u>fejlődött</u> .	A <u>búza</u> és a <u>rozsz</u> jól <u>fejlődtek</u> .
Az <u>alma</u> és a <u>barack</u> szépen <u>termett</u> .	Az <u>alma</u> és a <u>barack</u> szépen <u>termettek</u> .

Nemcsak **magyarosabbnak**, hanem **természetesebbnek** is látszik az egyes számú forma, legalábbis a választékos és a bizalmas stílusban.

Sajnos nincsenek empirikus adataink arra nézve, milyen az egyes és a többes számú formák beszélői megítélése, így közelebbit nem tudunk róluk mondani. Valószínűleg **széles körű a váltakozás**, s nyilván **mindkét forma elfogadható minden beszélő számára**, ha nem is egyforma mértékben.

Amíg nem rendelkezünk pontosabb adatokkal, azt a tanácsot adhatjuk, hogy **formális** stílusban, különösen a **szaknyelvekben**, ha a szöveg **gondozott**, a nagyobb egyértelműség, ill. a gyorsabb érthetőség kedvéért használjuk inkább az **értelmi** egyeztetést, azaz a **többes számú** formát.

Az egyes számú forma is egyértelmű és gyorsan érthető, ha a formális stílusú *mind... mind...* páros kötőszót használjuk: *Mind a búza, mind a rozsz jól fejlődött; Mind az alma, mind a barack szépen termett.*

A **választékos** stílusú szövegekben, ha **magyaros** fogalmazásra törekszünk, használjuk inkább a **nyelvtani**, azaz **egyes számú** egyeztetést, különösen **gondozott** szövegekben, de akkor sem követünk el hibát, ha mégis többes számú egyeztetést használunk.

A **bizalmas** stílusban **tetszés szerint** használjuk az egyiket vagy a másikat, bár ez valószínűleg többnyire az egyes számú állítmány használatát fogja jelenteni.

ab) Az alanyok személyt jelentenek

1. Ha az alanyok **személyt** jelentenek, a nyelvőrök **sintén az egyes számú formákat** támogatják, **magyarosságuk** és **hagyományos mivoltuk** okán, ám ilyenkor a **többes számú formát**

is elfogadják. A Hivatalos nyelvünk kézikönyve úgy fogalmaz, hogy a többes számú forma is „jó”, vagy „legalábbis elfogadható”.

<i>Értelmi egyeztetés</i>	<i>Alaki egyeztetés</i>
Petőfi és Arany életre szóló barátságot <u>kötöttek</u> .	Petőfi és Arany életre szóló barátságot <u>kötött</u> .
Nagy Gábor és Papp Kálmán 30 000–30 000 forint jutalmat <u>kaptak</u> .	Nagy Gábor és Papp Kálmán 30 000–30 000 forint jutalmat <u>kapott</u> .
Kati és Krisztián <u>beléptek</u> az ajtón.	Kati és Krisztián <u>belépett</u> az ajtón.

Egyfajta **átmenetet** képezhetnek a nem személyt és a személyt jelentő alanyok közt az effélék:

<i>Értelmi egyeztetés</i>	<i>Alaki egyeztetés</i>
A külföldi és a belföldi fél átutalás alkalmazásában <u>állapodtak meg</u> .	A külföldi és a belföldi fél átutalás alkalmazásában <u>állapodott meg</u> .
Ezt a Pénzügyminisztérium és az Országos Tervehivatal az illetékes irányító hatóság egyetértésével <u>döntik el</u> .	Ezt a Pénzügyminisztérium és az Országos Tervehivatal az illetékes irányító hatóság egyetértésével <u>dönti el</u> .

Empirikus adatok híján nem tudjuk, melyik a gyakoribb megoldás, s azt sem, hogy az egyes formák jellemzőbbek-e valamelyik nyelvváltozatra, mint a többire.

Itt is ugyanazt a tanácsot adhatjuk, mint fentebb, a nem személyt jelentő alanyoknál: a **formális** stílusban – különösen ha **gondozott** a szöveg – használjunk inkább **többes számot**, a **választékos** stílusban – különösen ha **gondozott** a szöveg, ill. ha **magyaros** fogalmazásra törekszünk – használjunk **egyes számot**, a **bizalmas** stílusban meg **tetszésünk szerint** válasszuk az egyik vagy a másik formát, a szöveg minőségétől függetlenül.

Mások kéziratában itt is fogadjuk el a szerző által használt formát.

2. Ha az alanyoknak **többes számú értelmezője** van, a nyelvőrök megállapítása szerint az állítmány általában **többes számba** kerül:

<i>Értelmi egyeztetés</i>	<i>Alaki egyeztetés</i>
Az <u>elnök</u> és a <u>főtitkár</u> , a konferencia <u>szervezői</u> már <u>benyújtották</u> jelentésüket.	*Az <u>elnök</u> és a <u>főtitkár</u> , a konferencia <u>szervezői</u> már <u>benyújtotta</u> jelentését.

Bár a nyelvvelőzők nem állítják, hogy a többes számú forma kizárólagos volna, **az egyes számú valószínűleg nem grammatikus**, azaz nyelvtanilag helytelen. Itt is szükség lenne azonban empirikus tesztelésre.

Ezért ebben az esetben **mindenfajta stílusrétegben** a **többes** számú formát javasoljuk használni. Valószínű, hogy nem is jutna eszébe senkinek egyes számba tenni az állítmányt.

3. Ha az alanyok egymáshoz való viszonyáról van szó – különösen névszói állítmány esetén – az **értelmi egyeztetés** alighanem **kizárólagos**, bár ezt sem a *Nyelvművelő kézikönyv*, sem a *Nyelvművelő kéziszótár* nem teszi teljesen egyértelművé.

<i>Értelmi egyeztetés</i>	<i>Alaki egyeztetés</i>
Anna és Jóska most már <u>házastársak</u> .	*Anna és Jóska most már <u>házastárs</u> .
Kata és Gábor harminckét éve <u>házastársak</u> .	*Kata és Gábor harminckét éve <u>házastárs</u> .

A jobb oldali oszlopban található mondatok azt sugallják, mintha nem is egymás házastársai volnának, vagy legalábbis ezt az értelmezést is megengedik.

4. A *Nyelvművelő kézikönyv* és a *Nyelvművelő kéziszótár* szerint ha valamelyik alanynak **menyiségjelzője** vagy **határozatlan névelője** van, jobb az **egyes számú** állítmány:

<i>Alaki egyeztetés</i>	<i>Értelmi egyeztetés</i>
A miniszterelnök és <u>két</u> kísérője most <u>ért</u> a szalonkocsihoz.	A miniszterelnök és <u>két</u> kísérője most <u>értek</u> a szalonkocsihoz.
Az elnök és a <u>két</u> oldalzsúri nem <u>jelez</u> találatot.	Az elnök és a <u>két</u> oldalzsúri nem <u>jeleztek</u> találatot.
A vendég államfő és <u>egy</u> szárnysegéde akkorra éppen <u>kiszállt</u> .	A vendég államfő és <u>egy</u> szárnysegéde akkorra éppen <u>kiszálltak</u> .

Empirikus vizsgálatok nélkül nem állíthatunk semmi biztosat az egyik és a másik formáról. Ilyenkor csakugyan **természetesebbnek** tűnik az **egyes számú** forma, legalábbis a választékos és a bizalmas stílusban, de ha nyelvérzékünk inkább a többes számú forma használatát diktálja, nyugodtan választhatjuk azt is, a szöveg stílusától és gondozottságától függetlenül.

b) Az állítmány megelőzi az alanyokat

Abban az esetben, amikor **az állítmány az alanyok előtt áll**, a nyelvőrök megítélése szerint általában **egyes számban** szokott állni az állítmány:

<i>Értelmi egyeztetés</i>	<i>Alaki egyeztetés</i>
Jutalmat <u>kaptak</u> Nagy Gábor és Papp Kálmán: 30 000–30 000 forintot.	Jutalmat <u>kapott</u> Nagy Gábor és Papp Kálmán 30 000–30 000 forintot.
Itt <u>nyugszik</u> Vári Pál és neje Poór Klotild.	Itt <u>nyugszanak</u> Vári Pál és neje Poór Klotild.

Empirikus kutatások híján nem tudunk semmi biztosat mondani. Lehetséges, hogy mindkét forma széleskörűen használatos, és tetszés szerint lehet köztük választani, kivéve a sírköveken állandósult egyes számú formát. A legjobb, ha a **nyelvérzékünkre** támaszkodunk.

A *Nyelvművelő kézikönyv* szerint a szöveg folytatásában, vagyis a következő mondatban már „inkább többes számban beszélünk róluk” (NyKk. I. 1983: 148):

<i>Értelmi egyeztetés</i>	<i>Alaki egyeztetés</i>
Jutalmat <u>kaptak</u> Nagy Gábor és Papp Kálmán: 30 000–30 000 forintot. Azóta már bizonyára el is <u>költötték</u> a pénzt.	Jutalmat <u>kapott</u> Nagy Gábor és Papp Kálmán 30 000–30 000 forintot. Azóta már bizonyára el is <u>költötték</u> a pénzt.

Ez kétségkívül így van, olyannyira, hogy az egyes számú *költötte* állítmány a második mondatban valószínűleg nagyon zavaró volna, mivel úgy tűnne, hogy nincs referense. (A beszélőpartner ilyesmit kérdezhetne értetlenkedve: „Ki költötte el?” vagy: „Melyikük költötte el?”.)

A folytatásban mindenképpen **többes számot** ajánlunk használni, még hozzá **mindegyik stílusváltozatban**.

C) Mind egyes, mind többes számú alanyok vannak a mondatban

A szabályt a *Nyelvművelő kézikönyv* így fogalmazza meg (NyKk. I. 1983: 148–149): „Ha több, mégpedig vegyesen egyes és többes számú alanyunk közös állítmánya van, ez vagy a sorrendtől függetlenül többes számú (legtöbbször az ilyen értelmi egyeztetés a szokásos), vagy a hozzá legközelebb levő alanyunk a nyelvtani számát követi, azaz alaki egyeztetésű.”

Példák az előbbi esetre:

A föld, a paraszt munkások, a testi fáradtság, a becsületes gond... <u>átgyúrták</u> Ferkót (Móricz Zs.: Kerek Ferkó).
Sebesültjeink – és a két magyar – már kórházban <u>voltak</u> . (Illés B.: Fegyvert s vitézt).

Példák az utóbbi esetre:

Más jelentőséget <u>kapott</u> a színház és a szerepek (Szabó M.: Az őz).

Sajnos a kézikönyvnek ez a példája nem igazán meggyőző, mert itt az állítmány megelőzi az alanyt, az alanyt megelőző állítmány pedig – amint fentebb láttuk – külön szabály alá esik. Alakítsuk hát át a mondatot:

<i>értelmi egyeztetés</i>	<i>alaki egyeztetés</i>
A <u>szerepek</u> és a <u>színház</u> más jelentőséget <u>kaptak</u> (átírva).	?A <u>szerepek</u> és a <u>színház</u> más jelentőséget <u>kapott</u> (átírva).

A nyelvművelők által javasolt, az utolsó alanyal egyeztetett állítmány (jobb oldali változat) **nem** igazán látszik **grammatikus mondatnak**, ezért mindenképpen **az értelmi egyeztetést** ajánljuk, tehát az állítmány kerüljön **többes számba**, a szöveg stílusától függetlenül.

Érdemes itt idézni a jegyzet egyik lektorának, Horváth Péter Ivánnak az ehhez a szakaszhoz fűzött megjegyzését: „Lektorként sokszor találkozom a jobb oldalon látható alaki egyeztetéssel; minél messzebb van az egyes számú főnév a többes számútól, annál inkább. Természetesen mindig javítom.”

Ezt a véleményünket a lektor megjegyzésén kívül alátámasztja egy másik nyelvművelő kiadvány is, a *Hivatalos nyelvünk kézikönyve*, amely „**sutának**” nevezi a fentihez hasonló **alaki** egyeztetést:

<u>Alaki egyeztetés</u>	<u>Értelmi egyeztetés</u>
Biztosítékul takarékbetétkönyv teljes összegében, az állam által kibocsátott kölcsönkötvény névértékben, ékszerek és drágaságok pedig a becsérték fele összegében <u>fogadható</u> el.	Biztosítékul takarékbetétkönyv teljes összegében, az állam által kibocsátott kölcsönkötvény névértékben, ékszerek és drágaságok pedig a becsérték fele összegében <u>fogadhatók</u> el.

A *Hivatalos nyelvünk kézikönyvének* kommentárja a bal oldali oszlopban található mondat-hoz: „Az ilyenfajta egyeztetést joggal érezhetjük **sutának**, ügyetlennek. Ha a halmozott alanyok közt többes számú is van, és ráadásul ez áll az állítmányhoz a legközelebb, habozás nélkül használjunk többes számú állítmányt” (HivKk. HivKk. 1978: 69).

Ezzel a véleménnyel teljesen egyetérthetünk, ezzel a kiegészítéssel: nem valószínű, hogy a normális beszélők haboznának ilyenkor, szinte biztos, hogy gondolkodás nélkül a **többes számú formát** választják.

Ez a mi javaslatunk is.

A *Nyelvművelő kézikönyvnek* azt a tanácsát viszont elfogadhatjuk, hogy érdemes a mondatot úgy fogalmazni (vagy átfogalmazni), hogy **az értelmi és a nyelvtani (sorrend szerinti) egyeztetés egybeessen**, azaz **többes számú alany mellé kerüljön a többes számú állítmány**:

Párizsban a barikádokon a munkásokat a vörös zászló és Louis Blanc szocialista igéi vezetik. (Illyés Gy.: Petőfi)

Ez a megoldás tehát jobb, mint ha Illyés így fogalmazott volna:

1. Párizsban a barikádokon a munkásokat Louis Blanc szocialista igéi és a vörös zászló vezeti. (átírt)
2. Párizsban a barikádokon a munkásokat Louis Blanc szocialista igéi és a vörös zászló vezetik. (átírt)

Az 1. sz. mondatban az egész mondatot tekintve, vagyis „globális szinten” kissé zavaró az alaki egyeztetés (a *vezeti* állítmány egyes száma), mivel több „dolog” vezeti a munkásokat, nem egy.

A 2. sz. mondat kiküszöböli ugyan ezt a problémát a többes számú állítmány használatával (*vezetik*), (de) ott viszont egymás mellé kerül az egyes számú alany (*a vörös zászló*) és a többes számú állítmány (*vezetik*), ami „lokális szinten” érződik zavarónak.

Az Illyés által alkalmazott szórendi megoldás kiküszöböli ezt a problémát, mivel a többes számú alany (*Louis Blanc szocialista igéi*) kerül a többes számú állítmány (*vezetik*) elé, így sem globális, sem lokális szinten nincs probléma, mivel mindkét szempontból a többes számú állítmány a megfelelő.

& A BIRTOKLÁS NYELVI KIFEJEZÉSÉVEL KAPCSOLATOS SZÁMBELI EGYEZTETÉS

1. Számbeli egyeztetés birtokos jelzős szerkezetben

Vannak esetek, amikor a birtokos jelzős szerkezetben **egyöntetűen van** vagy **egyöntetűen nincs** egyeztetés. Bár ilyenkor **nincs váltakozás**, a teljesség kedvéért röviden ezeket az eseteket is bemutatjuk. Részletesebben azokkal az esetekkel foglalkozunk, amikor **váltakozás** tapasztalható az egyeztetett és egyeztetés nélküli formák közt.

A) Van egyeztetés (és nincs váltakozás)

Ha a birtokos jelző **nincs kitéve**, vagy a birtokos jelző az **ő személyes névmás**, mindig többes számú birtokos személyjellel látjuk el a birtokszót, ha több birtokosnak a birtokáról vagy birtokairól van szó.

Nézzünk erre a két esetre példákat!

a) Ha a **birtokos jelző nincs kitéve**:

Itt a <u>kocsijuk</u> .
Itt vannak a <u>csomagjaik</u> .

Ha egyes számú birtokos személyjelet használnánk, a közlés félreérthető volna, pontosabban: **mást jelentene**, úgy értelmeződne, mintha egyes számú birtokosról lenne szó.

Itt a <u>kocsija</u> .
Itt vannak a <u>csomagjai</u> .

b) Ha a birtokos jelzőt az **ő személyes névmással** jelöljük:

Ez az <u>ő kocsijuk</u> .
Az <u>ő csomagjaik</u> már megérkeztek.
Az <u>ő pénzüket</u> én költöttem el.
Mindenki megcsodálta az <u>ő tegnap vásárolt cipőjüket</u> .

Ha egyes számú birtokos személyjelet használnánk, a közlés ebben az esetben is **mást jelentene**:

Ez az <u>ő kocsija</u> .
Az <u>ő csomagjai</u> már megérkeztek.

Az ő pénzét én költöttem el.

Mindenki megcsodálta az ő tegnap vásárolt cipőjét.

Ezek az esetek sem vetnek föl helyénvalósági kérdéseket, mivel nincs váltakozás az egyes és a többes számú formák közt: ha több birtokos közös birtokáról vagy birtokairól van szó, **csak a többes számú, 3. személyű birtokos személyjeleket** használjuk.

B) Nincs egyeztetés (és nincs váltakozás)

Ha a birtokos szerkezet egyenes szórendű, vagyis a többes számú **birtokos jelző a birtokszó előtt áll**, a mai köznyelvben nincs egyeztetés, olyannyira, hogy az **egyeztetett** forma **agrammatikus**, azaz nyelvtanilag helytelen. Az egyeztetés független attól, hogy a birtokos jelző kap-e *-nak/-nek* ragot:

a) Egy birtok esetén:

<i>Egyeztetés nélkül</i>	<i>Egyeztetéssel</i>
a lányok <u>ruhája</u>	*a lányok <u>ruhájuk</u>
a lányoknak a <u>ruhája</u>	*a lányoknak a <u>ruhájuk</u>
a tanárok <u>pénze</u>	*a tanárok <u>pénzük</u>
a tanároknak a <u>pénze</u>	*a tanároknak a <u>pénzük</u>
a fiúk tegnap vásárolt <u>cipője</u>	*a fiúk tegnap vásárolt <u>cipőjük</u>
a fiúknak tegnap vásárolt <u>cipője</u>	*a fiúknak tegnap vásárolt <u>cipőjük</u>

b) Több birtok esetén:

<i>Egyeztetés nélkül</i>	<i>Egyeztetéssel</i>
a lányok <u>ruhái</u>	*a lányok <u>ruháik</u>
a lányoknak a <u>ruhái</u>	*a lányoknak a <u>ruháik</u>
a fiúk tegnap vásárolt <u>cipői</u>	*a fiúk tegnap vásárolt <u>cipőik</u>
a fiúknak tegnap vásárolt <u>cipői</u>	*a fiúknak tegnap vásárolt <u>cipőik</u>

Ilyenkor **sincs váltakozás**, úgyhogy az egyeztetés hiánya nem okoz a nyelvhasználatban problémát. Viszont ismerni kell ezt az esetet, hogy meg tudjuk különböztetni a másiktól, amely gondot okoz.

Ezenkívül **nyelvbötlésként** könnyen előfordulhat az ilyen különösen azokban az esetekben, amikor a birtokos jelzőnek ragja van (pl. **lányoknak a ruhájuk*), mivel ez közel áll a teljesen grammatikus *a lányoknak ruhájuk van* szerkezethez, s így a kettő könnyen összekeverhető. Különösen jellemző ez a bötlés a nem anyanyelvi beszélőkre, például a magyart idegen nyelvként tanulóokra.

Az ilyen **bötlések** természetesen **mindenfajta stílusváltózatban javítandók**.

C) Lehet egyeztetés (van váltakozás)

Most következnek azok az esetek, amelyekben váltakozás van, azaz a „problémás” esetek. Ezeket kell jól ismerni, a többi csak háttérként szolgált ahhoz, hogy ezt az esetet megértsük és meg tudjuk különböztetni a többitől.

Itt is két esetet kell megkülönböztetni. Az egyikben a birtokos jelző és a birtokszó közé állítmány vagy **egyéb mondatrész ékelődik**, a másikban **fordított** a **szórend** a birtokos szerkezetben, azaz a birtokos jelző követi a birtokszót.

a) Közbeékelődés esetén

Ha a birtokos jelző és a birtokszó közé **állítmány** vagy **egyéb mondatrész** ékelődik, **széles körű váltakozás** van az egyeztetés nélküli és az egyeztetett formák közt:

<i>Egyeztetés nélküli</i>	<i>Egyeztéssel</i>
A szomszéd <u>lakóknak</u> még nem jött meg a <u>gázzámlája</u> .	A szomszéd <u>lakóknak</u> még nem jött meg a <u>gázzámlájuk</u> .
A <u>képviselőknek</u> két választás között is sok a <u>dolga</u> .	A <u>képviselőknek</u> két választás között is sok a <u>dolguk</u> .
A <u>fiúknak</u> rosszul volt összeállítva a <u>névsora</u> .	A <u>fiúknak</u> rosszul volt összeállítva a <u>névsoruk</u> .
A <u>fiúknak</u> még nem érkeztek meg a <u>beutalói</u> .	A <u>fiúknak</u> még nem érkeztek meg a <u>beutalóik</u> .

A **nyelvművelők** által elvárt alak az **egyeztetett** (azaz többes számú), viszont az **egyeztetés nélküli forma is nagyon gyakori** nemcsak a besznyében, hanem mind az iskolázott, mind az iskolázatlan beszélők írott nyelvében is.

Az egyeztetés hiányának **nyelvföldrajzi háttere** is van: a nyelvterület egyik részén az egyeztetett, másik részén az egyeztetés nélküli formák a megszokottak.

Az egyeztetés hiányát a nyelvűvelők **pongyolának** tartják.

Empirikus kutatások híján nem ismerjük sem az iskolázott, sem az iskolázatlan beszélők véleményét, de az biztos, hogy **az egyeztetés hiányát senki** sem tekinti **iskolázottsági kérdésnek**, vagyis senkit se gondolnak „bunkónak” azért, mert elmulasztotta az egyeztetést.

Ugyanakkor könnyen elképzelhető, hogy akik a nyelvterület azon részéről származnak, ahol szokásos az egyeztetés, az egyeztetés nélküli formákat egy kicsit csakugyan **pongyolának** érzik.

Ezért **formális** és **választékos** stílusban érdemes a **többes számú, egyeztetett** formát választani, legalábbis ha a szöveg **gondozott. Rendezett** szövegben nyugodtan **használhatjuk** az **egyeztetés nélküli** formát is, ha az számunkra természetes. Még inkább tetszésünkre van bízva a választás a **bizalmas stílusú** szövegekben.

Mások kéziratában is **kijavíthatjuk** az egyes számú birtokos személyjelet többes számúra, ha **nagymértékben gondozott** szövegről van szó, vagy azt szeretnénk, hogy a szöveg nagymértékben gondozottá váljon.

b) Fordított szórend esetén

A **fordított szórendű** birtokos jelzős szerkezetben a névszói birtokos jelző követi a birtokszót. Ilyenkor is **váltakozás** van az egyes és a többes számú formák közt:

<i>Egyeztetés nélkül</i>	<i>Egyeztetéssel</i>
A <u>kocsija</u> már itt áll a ház előtt a <u>fiúknak</u> , de ők még bent vannak.	A <u>kocsijuk</u> már itt áll a ház előtt a <u>fiúknak</u> , de ők még bent vannak.
A <u>csomagjai</u> már megjöttek a <u>lányoknak</u> , de ők maguk még sehol sincsenek.	A <u>csomagjaik</u> már megjöttek a <u>lányoknak</u> , de ők maguk még sehol sincsenek.
A <u>pénze</u> nem elegendő a <u>tanároknak</u> .	A <u>pénzük</u> nem elegendő a <u>tanároknak</u> .
A <u>cipője</u> hiányzik a <u>fiúknak</u> .	A <u>cipőjük</u> hiányzik a <u>fiúknak</u> .

A nyelvművelők szerint „az igényes, választékos nyelvhasználat” ebben az esetben is megkívánja az **egyeztetést**, azaz a **többes számú birtokos személyjel** használatát.

Empirikus kutatások híján óvatosak kell legyünk a tanácsadásban. Annyi biztos, hogy az **egyeztetett**, azaz **többes számú** formák jobban illenek a **gondozott** szövegekbe, mint az egyeztetés nélküli, egyes számú formák. Ezért főleg a **formális** és a **választékos** stílusban a **többes számú formák a helyénvalóbbak**, de az **egyes számúak sem okoznak feltűnő stílus-törést**, legfeljebb a **kisebb mértékű rendezettség** benyomását keltik az olvasóban.

Formális és **választékos** stílusú szövegekben, ha azok nagymértékben **gondozottak**, vagy olyanná akarjuk őket tenni, mások kéziratában is **átjavíthatjuk** az egyes számú birtokos személyjeleket többes számúra.

2. Több 3. személyű birtokosra vonatkozó számbeli egyeztetés

Ha **több 3. személyű birtokosnak egy-egy birtokáról** van szó, sem az egy, sem a több birtokot kifejező jel használata nem igazán megfelelő, vagyis **nincs jelentéstani szempontból egyértelmű megoldás**.

<i>Birtoktöbbsítő jellel</i>	<i>Birtoktöbbsítő jel nélkül</i>
1. Leírtam a könyvek <u>címeit</u> .	Leírtam a könyvek <u>címét</u> .
2. Kérjük, foglalják el <u>helyeiket</u> .	Kérjük, foglalják el <u>helyüket</u> .
3. A nézők beadják <u>kabátjaikat</u> a ruhatárba.	A nézők beadják <u>kabátjukat</u> a ruhatárba.
4. Ha összejövünk, drága barátnőim mindig a <u>férjeiket</u> szidják.	Ha összejövünk, drága barátnőim mindig a <u>férjüket</u> szidják.
5. A csúcstalálkozóra a tagországok <u>külgyminisztereket</u> delegálták.	A csúcstalálkozóra a tagországok <u>külgyminiszterüket</u> delegálták.

6. A pártoknak nem lehet közömbös, hogy <u>el-nökeikről</u> milyen kép alakul ki a nemzeti közvéleményben.	A pártoknak nem lehet közömbös, hogy <u>el-nökökről</u> milyen kép alakul ki a nemzeti közvéleményben.
7. A hallgatók mind letették a <u>vizsgálataikat</u> .	A hallgatók mind letették a <u>vizsgálataikat</u> .

A többes számú forma használata azt sugallja, hogy pl. egy könyvnek több címe van, egy ember több helyet is elfoglal, egy néző több kabátot is lead a ruhatárba, egy-egy hölgynek több férje van stb. Az egyes számú forma használata viszont esetleg némely beszélőknek azt sugallhatja, hogy pl. több könyvnek közös címe van, többen foglalnak el egy helyet, több nézőnek van egy közös kabátja, több hölgy ugyanannak a férfinak a felesége stb.

Az emberi nyelvektől nem idegenek az ilyen tökéletlenségek; erről szól a **nyelvi imperfeccionizmus** ideológiája.

Bár mindkét megoldást kissé zavarónak érezhetjük, ebből valószínűleg ritkán adódnak félreértések, mivel – mint a nyelvi közlések értelmezésében általában – ezeknek az értelmezésében is a nyelvi elemek jelentésén kívül a beszédhelyzetre, a szövegösszefüggésre és a világismeretre, ill. a logikára (vagyis a „józan paraszti eszünkre”) támaszkodunk.

A 7. sz. mondat esetében a formális nyelvhasználat különbséget tesz a két változat között: a *letették a vizsgálataikat* forma azt jelenti, hogy egyenként is több vizsgájuk volt, a *letették a vizsgálataikat* pedig azt, hogy mindegyiknek egy-egy vizsgája volt.

A nyelvművelés álláspontja az, hogy ilyenkor az **egy birtokra utaló forma a helyes, kivéve, ha félreérthető**, mint az alábbi esetekben:

Az ünnepségen különféle küldöttségek is részt vettek; <u>koszorújuk</u> (nem: koszorújuk) szinte elborították az emlékművet.
A küldöttek sok kérdéstről szóltak; <u>felszólalásaik</u> (nem: felszólalásuk) hasznosan egészítették ki a bevezető előadást.

A mi álláspontunk szerint nemcsak akkor választhatjuk a többes számú formát, amikor az egyes számú forma félreérthető volna, hanem **bármikor**, legalábbis a **bizalmas** stílusú szövegekben, ill. a **kevésbé gondozott formális** és **választékos** stílusú szövegekben.

Ha **gondozott formális** vagy **választékos** stílusú szöveget írunk, érdemes az **egyes számú** formát választani, különösen ha értéknek tekintjük a **magyarosságot** és a **hagyományosságot** szempontját, egyfelől a **nyelvi purizmus** és a **nyelvi idiomizmus**, másfelől a **nyelvi konzervativizmus** ideológiája alapján.

Ha sem az egyik, sem a másik megoldással nem vagyunk megelégedve, megpróbálhatjuk a mondatot **átfogalmazni**. Ezt tanácsolják a nyelvművelők is, és ezt a tanácsot – különösen gondozott szövegek esetében – érdemes megfogadni. A nyelvművelők példája:

<i>Közös feleségükkel?</i>	<i>Ki-ki a maga több feleségével?</i>	<i>Egyértelmű</i>
A nagykövetek <u>feleségükkel</u> jelentek meg a fogadáson.	A nagykövetek a <u>feleségeikkel</u> jelentek meg a fogadáson.	A nagykövetek <u>feleségestül</u> jelentek meg a fogadáson.

Sajnos ebben az esetben a javasolt átfogalmazás nem igazán jó megoldás, legalábbis a formális stílusban, mert oda a *feleségestül* forma nem illik. Ezzel a lehetőséggel főként a **bizalmas** stílusú szövegekben élhetünk, s esetenként valószínűleg a **kiegyenlített** és a **választékos** stílusúakban is (pl. ha erősebb bennünk az érzelmi töltés, vagy „népiesen választékosak”).

Azon, hogy egyetlen jó megoldás sincs erre a problémára a formális stílusban, nem kell meglepődnünk. Amint fentebb említettük, minden nyelvben vannak eredendő tökéletlenségek.

3. Számbeli egyeztetés birtoklást kifejező részeshatározós szerkezetben

Széles körű váltakozás van a **birtoklást kifejező részeshatározós szerkezetben**, amikor a többes szám 3. személyű birtokosokra vagy számban egyeztetett, vagy számban nem egyeztetett birtokos személyjellel utalhatunk:

<i>Számbeli egyeztetés nélkül</i>	<i>Számbeli egyeztetéssel</i>
A fiúknak van <u>helye</u> .	A fiúknak van <u>helyük</u> .
A fiúknak nincs <u>helye</u> .	A fiúknak nincs <u>helyük</u> .
Nekik már vannak <u>beutalói</u> .	Nekik már vannak <u>beutalóik</u> .
Nekik még nincsenek <u>beutalói</u> .	Nekik még nincsenek <u>beutalóik</u> .
A tanároknak kevés a <u>pénze</u> .	A tanároknak kevés a <u>pénzük</u> .

Míg tehát a birtokos szerkezetben – ha **egyes** a szórend és **nincs közbeékelődés** – nem egyeztetünk (*a tanárok pénze*, de NEM **a tanárok pénzük*), a részeshatározós szerkezetekben **mind a két forma előfordulhat** (*a tanároknak van pénze*; *a tanároknak van pénzük*).

A birtokos szerkezetet és a részeshatározós szerkezetet úgy tudjuk könnyebben megkülönböztetni, hogy lefordítjuk valamilyen **idegen nyelvre**, pl. szlovákra vagy angolra, ezekben ugyanis nagyobb különbség van a magyar birtokos és a részeshatározós szerkezeteknek megfelelő birtokos és *habeós* szerkezetek közt.

<i>Magyarul</i>	<i>Szlovákul</i>	<i>Angolul</i>
a tanárok pénze	peniaze učiteľov	the teachers' money the money of the teachers
a tanároknak van pénze a tanároknak van pénzük	učitelia majú peniaze	the teachers have money

A magyarban tehát olyankor **van váltakozás** az egyeztetés nélküli és egyeztetéssel formák között, amikor **idegen nyelvi megfelelőjük habeós szerkezet** (*majú peniaze*, *have money*).

A nyelvművelők megítélése szerint ebben az esetben „szigorúbban kell ragaszkodnunk” az **egyeztetéshez**, mint fentebb, a birtokos szerkezeteknél (amikor más mondatrész ékelődik a birtokos jelző és a birtokszó közé, ill. amikor fordított a szórend, azaz a birtokszó áll elöl, s azt követi a birtokos jelző). Van olyan kiadvány is, amely kijelenti: csak a többes szám 3. személyű egyeztetett forma helyes ebben az esetben.

Ez azonban nem így van: jól tudjuk, hogy az **iskolázott** beszélők is tömegesen használják a **nem egyeztetett formát** még **írásban is**, épp ezért az egyeztetés elmaradása egyáltalán nem iskolázottság kérdése, legföljebb **kisebb pongyolaság**, az is inkább csak azok szemében, akik a nyelvterületnek arról a részéről származnak, ahol megszokott az egyeztetés.

Nézzünk meg néhány példát az MNSZ2-ből a nyelvőrök által helytelenített, egyeztetés nélküli formára!

<p>Ha vannak szakosodott és stabil intézmények, akkor az értelmiség nem királycsináló, de a maga ítéleteivel, tréfáival és pletykáival részese a királycsináló közhangulatnak. Vélemények mozognak sokszor közvetítéssel, de csak az olyan <u>vélemények</u> tudnak mozogni, amelyeknek <u>van keze-lába</u>. Politikai társadalomban az értelmiség legitimál. Polgáriban nem, csak része a legitimációs folyamatnak a közvélemény által. Az értelmiségit megaláztatások érik óhatatlanul itt is, ott is. Egykor a kultúrpolitikusokkal volt baja, most az új tulajdonos egy perc alatt kipenderítheti, de csak az állásából, az értelmiségi munkából nem, végül is el tud helyezkedni, mert ott van az akadémiai infrastruktúra, a szó- és képipar, amely belőle él. (Konrád György)</p>
<p>A névtelenül nyilatkozó forrás rámutatott, hogy éppen az olyan jellegű válságok idején kell csúcstalálkozót összehívni, mint az Irakkal kapcsolatos. A csúcsertekezletet még abban az esetben is megtartják, ha kicsi az esély arra, hogy a 15 tagország állam- és kormányfői egyetértésre jussanak Irak kérdésében. Egy másik görög forrás szerint a tizenötök véleménye más olyan <u>témákban</u> viszont találkozhat, amelyeknek <u>van köze az iraki helyzethez</u>, mint például az EU-nak az arab világhoz fűződő viszonya vagy a humanitárius segélyek problematikája. (sajtó)</p>
<p>Ez egy Pedrag nevű szerb hajós, aki megjárta a háború poklát, kiderül, hogy embert is ölt. Többszörösen elvált ember, aki külön él a családjától. Szerelmi kapcsolatai alkalmi egészségügyi folyamatokká redukálódtak. Az élete holtvágányon van, a filmben egy homokpadra felfutott uszályon hagyják, hogy vigyázzon rá. A kalandok és borzalmak sora innét indul. Ha jól csináltuk a dolgunkat, akkor remekül követhető történet lesz. Engem ugyanis boldoggá tesznek azok a <u>filmek</u>, amelyeknek <u>van eleje, közepe és vége</u>. (sajtó)</p>
<p>Meglátása szerint az euróvezeti válság árnyékában Magyarország szinte észrevétlenül az EU „erősen problémás esetévé” vált. „Ha hangosan elgondolkodunk arról, hogy Görögországot kitessékeljük az euróvezetből, akkor hovatovább fel kell tennünk azt a kérdést is, hogy meddig fogadható el az EU közösségében egy olyan kormány, mint a magyar” – vélekedett a cikkíró. Az Európai Bizottság a változatosság kedvéért olyan <u>szankciókat</u> is kiszabhatna, amelyeknek <u>van értelme</u> – zárult a Die Presse jegyzete. (sajtó)</p>
<p>Időközben érdekes <u>plettykák</u> röppentek fel, amelyeknek <u>van valóságtartalma</u>, de a teljes igazság várhatóan legkésőbb húsvétra derülhet ki. Németh Andrászt ugyanis immáron sokadszor ismét megkörnyékezte a Hypo Niederösterreich, ezt se ő, se az osztrák sztár csapat mindenese, Gunnar Prokop nem cáfolta. Sőt, az egyik osztrák internetes lap véleményrovatóban maga Prokop nyilatkozott az orosz Lada Toljatti elleni BL-elődöntőről és az edzőkérdésről. (sajtó)</p>
<p>„A nőiességet nagyon nehéz megélni, ha a szüleid, nagyszüleid elsőszülöttként nem lányt, hanem fiút szerettek volna, és még olyan <u>nevet</u> is választottak neked, mint például a Gabriella vagy a Petra, <u>amelyeknek van férfivaltozata</u>” – magyarázza Escher Andrea. Ennek az elvárásnak nem könnyű megfelelni, ezért ha ennek következtében nem tudod magadat teljesen átadni a nőiességnek, ha elutasítod a szexualitást, és az anyaságtól is tartasz, sokkal gyakrabban lehet problémád a nemi szerveiddel, például a méhgeddel, a petefészkeddel, melleiddel. (sajtó)</p>
<p>A domborzat vagy (föld)felszín (relief) természetföldrajzi fogalom, egy bolygó szilárd kérgének (litoszféra) és vízburkának (hidroszféra) felülete. Azokon a <u>bolygókon</u>, amelyeknek <u>van</u></p>

<p><u>léggöre</u>, a domborzat az iménti két szféra és az atmoszféra határfelülete. A domborzat legjobban leírható jellemzője vertikális tagolódás, ezért alapfogalma a tengerszint feletti magasság. A földrajz pusztán leírja a földfelszínt, a földtörténeti korokban folyamatosan változó domborzati elemek (síkság, domb, hegy, völgy stb.) behatóbb vizsgálatával a geomorfológia foglalkozik. (tudományos)</p>
<p>A MEG jelek a neuronok dendritjein végbemenő szinaptikus transzmisszióra jellemző ionáramból származnak. A Maxwell-egyenleteknek megfelelően, bármilyen elektromos áram létrehozhat ortogonális mágneses mezőt. Ez az a mező, amelyet a MEG mér. Az áramok <u>dipólusokként</u> tekinthetők, amelyeknek <u>van pozíciója, iránya, nagysága</u>, de téri <u>kiterjedése nincs</u>. A jobbkéz-szabálynak megfelelően a dipólus hozza létre azt a mágneses teret, amely vektor komponensének tengelye körül áramlik. A detektálható jel kiváltásához 50.000 aktív neuron szükséges. (tudományos)</p>
<p>Nem szabad az állami akarat alá vonni ezeket, és szégyenlőssé tenni az autonóm <u>önkormányzatokat</u>, amelyeknek <u>van kórházigazgatója, polgármestere</u>, adott esetben <u>jegyzője</u>, elismerve, hogy állami feladatokat is el kell lássanak. Csakhogy, itt egy összeférhetlenségi fok is megbújik az önök szándéka mögött: amikor egy jegyző hatáskörében államigazgatási feladatot lát el, a települési önkormányzatnak nincs alárendelve. Ellenben a közigazgatási hivatal másodfokot képez a jegyzői döntéssel szemben adott esetben, és munkáltatói jogkörrel akarjuk megáldani. (hivatalos)</p>
<p>Ma már a két rendszer egyenrangú, egyensúlyi helyzetben van, egyrészt azért, mert maga az iskolarendszerű szakképzés nem képes követni a gazdaság változásait, hiszen a termékek, szolgáltatások életpályája lényegesen rövidebb, mint a szakképzés képzési ciklusideje. Másrészt azért is, mert az elmúlt 6-8 esztendőben széttartó pályán volt a szakképzés és a gazdaság. Úgy születtek '98-2002 között oktatáspolitikai döntések, hogy még csak miniszterium se volt, amely figyelmeztette volna az oktatáspolitikusokat, hogy oda kellene figyelni a munkaerő-piaci folyamatokra; hogy olyan <u>szakmákat</u> kellene preferálni, amelyeknek <u>van kereslete</u> a munkaerőpiacon; és nem kellene olyan képzésekhez közpénzeket, adófizetői forintokat támogatásként tenni, amely képzések eredménye a pályakezdő munkanélküliek létszámának gyarapítása. (hivatalos)</p>
<p>Ehhez a stratégiához évente hozzá kell rendelni a megfelelő költségvetési forrásokat, vagyis ezt a stratégiát önmagában úgy kell megalkotni, ahogy Fodor Gábor miniszter úr is mondta, hogy ne kelljen szégyenkezni az unokáink előtt. Tehát ez egy nagyon fontos kérdés, hogy képesek vagyunk-e ebben olyan konszenzusra jutni, hogy valóban a parlament minden pártja megfelelőképpen szakemberekkel ki tudja venni a részét úgy, hogy egy olyan 20-25 éves stratégia kerüljön az Európai Unió asztalára is, amely valóban Magyarországot <u>azok</u> közé sorolja, amelyeknek <u>van jövője</u>. Ez egy óriási nagy kérdés. (hivatalos)</p>
<p>A Fidesz-Magyar Polgári Párt képviselőcsoportja az elmúlt években többször felhívta a kormány figyelmét, jelesül belügyminiszter úr figyelmét is a közbiztonság tarthatatlan helyzetére. Számos önálló indítványt, módosító javaslatot tettünk le az asztalra. Ezt önök rendszorra leszavazták. Az elmúlt héten kilenc pontban összefoglaltuk, elküldtük önöknek a javaslatainkat. Most is örömmel fogunk támogatni olyan <u>javaslatokat</u>, amelyeknek <u>van értelme</u>. De őszintén szólva, ez tűzoltás már az utolsó pillanatban. (hivatalos)</p>
<p>A korábbi időszakban nem volt ritka az – lehet, hogy a napi gyakorlat ma is ez, ezt most nem tudom megítélni –, hogy azokra a <u>cégekre</u> terheli a költséget a felszámoló – nagyon helytelenül –, amelyeknek <u>van bizonyos vagyona</u>. A kormányzat ahelyett, hogy egy tiszta, világos elszámolás irányába vinné el a felszámolásokat, azt üzeni a felszámolóknak, hogy próbáljátok valahogy megoldani azoknak a <u>cégeknek</u> a felszámolását, amelyeknek <u>nincs vagyona</u>, és oldjátok meg azokból a <u>cégekből</u>, amelyeknek <u>van vagyona</u>. (hivatalos)</p>
<p>A bankautomatából felvett készpénz háromnegyedét azonnal befizetjük a postán, ezzel kezdünk, ez derült ki a jegybank felméréséből, pedig majdnem mindenkinek <u>van bankszámlája</u> és majdnem 85 százalék azon <u>háztartások</u> aránya, amelyeknek <u>van bankkártyája</u> is,</p>

<p>tehát sokkal egyszerűbben és kényelmesebben meg lehetne oldani ezeket az átutalásokat. (besznye)</p>
<p>Azokat a <u>filmeket</u> szeretem, amelyeknek <u>van hangulata</u> – markáns és meghatározó. És ez a film olyan volt. Rögtön kétszer is megnéztem, és másodikra sem volt rosszabb, ez is fontos. A történet ugyan más (?), de a hangulata a Lost Highwayra emlékeztetett, amit szinten nagyon szeretek. Egy dolgot azért kérdeznék a hozzáértőktől: mit jelent az a filmben, hogy „majd legközelebb...” Először az elején mondja a szőkeség, aztán a legvégén a Ballard sutogja a nő fülébe. (fórum)</p>
<p>Olvastam egyszer egy álmofejtőről, aki azt nyilatkozta, hogy azok az <u>álmok</u> jelentenek valamit, amelyeknek <u>van eleje, közepe és vége</u>, tehát nem egy-egy képsor, hanem egy „történet” „. Nos ezek az álmok jeleznek valamit a jövődről. Én egyszer egy héten belül háromszor álmodtam ilyet, megnéztem az álmoskönyvben és mind a három ugyanazt jelezte: változás fog bekövetkezni az életemben. (fórum)</p>
<p>Korábban már említettem, hogy általánosságban nagyon szeretem az olyan <u>kézimunkákat</u>, amelyeknek <u>van története</u>. Nem véletlen tehát, hogy az önkéntes keresztszemes-kézimunka visszavonulást követően egy olyan munkába kezdtem, amelynek jelen esetben történelmi háttere van. Paulette Stewart – véleményem szerint – manapság az egyik legtehetségesebb tervezőnő, aki legtöbbször nagyon is a szívemnek való mintákkal rukkol elő. Nem volt ez másképp akkor sem, amikor megláttam a Queen's Samplert, egyből tudtam, hogy nagyon jó barátságban leszünk. (közösségi)</p>
<p>Főképp az olyan <u>filmeket</u> szeretem, amiken ellehet gondolkodni, amelyeknek <u>van mondani-valója</u>... persze vannak kivételek, de ezt úgyis észre fogjátok venni: D: D Mindegyik filmet ajánlom, szerintem érdemes megnézni őket, ezekhez nem írok leírást, de melléjük linkelem a trailereket is. Üzenetekben és hozzászólásokban várom a véleményeket a filmekről, remélem, hogy kedvet fogtok kapni a megnézésükhöz.... de lehetséges, hogy már láttátok is valamelyiket. (közösségi)</p>

Látjuk, hogy az egyeztetés nélküli formák **bármilyen stílusú szövegbe** beleillenek, s ezek közt akár **gondozottak is** lehetnek. Az egyeztetéses formák egyébként mintegy négyszer-ötször gyakoribbak, legalábbis a vizsgált *amelyeknek van vmije* : *amelyeknek van vmijük* szerkezetben.

Mivel az iskolázott beszélők egy része – főleg írás közben – valószínűleg odafigyel az egyeztetésre, feltehetjük, hogy a bizalmas stílusban, különösen a besznyében, az egyeztetés nélküli alakok aránya nagyobb, mint az interneten található szövegekben. Erre utal az is, hogy az *amiknek van vmije* : *amiknek van valamijük* változó esetében, melyekre tisztítás után nyolc példát találtunk az MNSZ2-ben, csak kettőben van egyeztetés.

Amint tudjuk, az *ami* vonatkozó névmási kötőszó nagyobb arányban használatos informális szövegekben, mint az *amely*.

Mivel a példák száma nagyon alacsony, az összeset idézzük:

Van egyeztetés:

Ha egy bővítés foka véges, akkor algebrai bővítésről van szó. Véges sok algebrai elemmel való bővítés helyettesíthető egy algebrai elemmel való bővítéssel; ekkor a testbővítés foka megegyezik az adott algebrai elem minimálpolinomjának a fokával, amit az adott elem fokának is neveznek. Egy testbővítés normális, ha azok a kisebb test fölötti felbonthatatlan polinomok, amiknek van gyökük a bővebb testben, elsőfokú tényezők szorzatára bomlanak

a bővebb test fölött. Megmutatható, hogy egy bővítés akkor és csak akkor ilyen, ha a bővebb test egy polinomhalmaz felbontási teste, vagyis olyan bővítésről van szó, amiben egy polinomhalmaz elemei elsőfokú tényezők szorzatára bomlanak. (tudományos)

Na most, különösen azért kevés, és hadd hivatkozzak kutatásokra. Minden nemzetközi, sajnos magyar kutatás nincs erre, minden nemzetközi kutatás azt mutatja, hogy a családsegítés során a tanácsadás, az átmenetileg enyhíti a feszültségeket, de valójában nem segít megoldani a problémákat, mert az embereknek többnyire nem az szokott a problémája lenni, hogy életvezetéséről beszélünk, most nem arról, hogy hidegben fel kell öltöztetni a gyereket, az egy nagyon fontos tanács lehet, és meg is lehet fogadni, és vannak olyan tanácsok, amiknek van relevanciájuk, hogyha valaki valamilyen ismerethiányban szenved, de itt általában nem ismeretek hiányoznak, csaknem készségek, rutinok. (besznye)

Nincs egyeztetés:

Azt mondják magukról, önzőek, ezért olyan sört állítanak elő, amelyet ők inni akarnak. Sőt, egy videójukban, ha lehet egyenesen azt állítják, hogy a sör beteg és ők az orvosok, Stewart Bowman főzdevezető pedig ismerteti a BrewDog söriskolát. Ez azt jelenti, hogy söreikben nincsenek adalékok, tartósítószeresek vagy vegyi anyagok. Semmi pasztörizáció, csak sok komló. Szerintük a BrewDog sör a tiszta punk tökéletes megtestesítője. „Bátor, nem megalukvó, tiszteletlen söröket főzünk, olyan söröket, amiknek van lelke és célja. Ugyanolyan megvetést érzünk a nagyüzemi sörfőzés iránt, mint a régi punkok éreztek a pop-kultúra iránt.” (sajtó)

Nem hiszem, hogy lehet majd egy hagyományos dokumentumfilmet készíteni belőle, mert olyan hatalmas az anyag. De talán a történet meg is követeli, hogy ne egy hagyományos film szülessen belőle. A tárgyalás mindenesetre nagyon jó keret, mert én dokumentumfilmben is az olyan alkotásokat szeretem, amiknek van eleje-közepe-vége, tehát fejlődés van, mint egy játékfilmben. És egy tárgyalás dramaturgiai szempontból is jól működik, mert elképesztő drámai pillanatokot él meg ott az ember. A félelmet, a szorongást, a bosszúvágyat – mindenfélét kihoz az emberekből. Eleve az a pillanat, amikor a sértettek szemtől szembe találják magukat a vádlottakkal, olyan, amibe ott, helyben is beleborzong az ember, hát még filmen. (sajtó)

A normatív támogatás például egy érdekes dolog: a rendező kapott pénzt egy filmre, mert nézettséget ért el, és ezt a pénzt felhasználhatta a következő filmjére, tök mindegy, hogy az mi volt. A régi MMKA-ról nem szeretnék beszélni, mert nálam sokkal okosabb emberek úgyis túl sokat beszélnek róla, de remélem, hogy az új kuratórium úgy fog majd dönteni, hogy tényleg olyan filmek szülessenek, amiknek van értelme megszületni. Művészfilmek, amik eljutnak majd fesztiválokra, vagy közönségfilmek, amiket megnéznék majd az emberek. Minek olyan művészfilm, amit egy fesztivál sem válogat be, és minek olyan közönségfilm, amire nem kíváncsi a közönség? Ezt nevezem értelmetlen filmnek, és sajnos ezekből volt a legtöbb az elmúlt tíz évben. (sajtó)

Netie! Hát akkor nézd vele együtt a sorozatokat! :-)))))) Én nem nagyon bírom őket. Az olyan filmeket szeretem, amiknek van eleje, közepe meg vége. Nem ilyen neverending baromságok. Max. 5-6 részes dolgokat bírok. De az igen max... (fórum)

Nincs igazad, a III a régi formája a IV-nek. Egyébként is itt nem számokról van szó (amikor a római számok képzésének szabályai szerint kell eljárni), hanem szavakról, amiknek van számértéke is. És ezt a számértéket valóban úgy kapjuk, hogy egyszerűen összeadjuk a szavakban szereplő, számként is funkcionáló betűket. (fórum)

Mi a baj a véges idő, végtelen körbefutással? Nagyon sokszor előfordul ilyesmi a matematikában. Pl. végtelen geometriai sorok, amiknek van összege. Vagy ott vannak a Zenon féle paradoxonok, Achilles és a teknős, stadion és nyíl. Másrészt pl. a fraktálok is tudnak olyan

dolgokat, hogy véges területen végtelen hosszú görbe, vagy egy négyzet minden pontján áthaladó görbe. Szóval sok hasonló dologgal lehet találkozni. (fórum)

Az idézett adatok nem alkalmasak ugyan arra, hogy belőlük az egyeztetés nélküli formák státusára nézve megbízható következtetéseket vonjunk le, mégis megerősítik azt az eddigi meggyőződésünket, hogy **a legtöbb kontextusban mind a két változat előfordulhat**, de talán a **bizalmas** (és **kiegyenlített**) stílusú szövegekben **nagyobb az egyeztetés nélküli formák részaránya, mint a választékos és formális stílusú szövegekben**.

Ebből következően ebben az esetben is ugyanazt a tanácsot adhatjuk, mint fentebb: **formális** és **választékos** stílusú **gondozott** szövegekben inkább az **egyeztetett**, azaz többes számú formát részesítsük előnyben, **bizalmas stílusú** szövegben viszont **tetszésünk szerint** választhatunk, különösen ha nem törekszünk gondozott szövegre. Esetleg mások kéziratába is belejavíthatunk, ha a szöveg **formális** vagy **választékos** stílusú és **gondozott**.

4. Az -é birtokjeles szavak számbeli egyeztetése

A *Nyelvművelő kézikönyv* megállapítása szerint az -é birtokjeles névszóknek megalkotható ugyan az -i többesjellel a többes számú formája (*Jánoséi, könyveiméi*), **e többes szám használata kevésbé általános**. Ebből következően **váltakozás** van többesjel nélküli és a többesjeles formák közt.

Példák a többesjeles formákra:

<u>Kikéi</u> ezek a földek?
Az ember a barátja titkait úgy tekinti, mintha az <u>övéi</u> volnának (Németh L.: Égető Eszter).
A támadások csak a dilettantizmus megnyilvánulásai voltak, <u>azéi</u> a dilettantizmuséi, mely nem igyekszik a dolgokba behatolni.
Pásztoraink jobbak voltak, mint <u>azokéi</u> (Illyés: Magyarok).

Példák a többesjel nélküli formákra:

<u>Kié</u> is lehetnének ezek a kincsek? (Jókai: Arany ember)
A lányaim... a <u>férjeiké</u> (Németh L.: Égető Eszter)
Szeme kísérte Jóska mozdulatait, a <u>fiúét és férfiúét</u> (Szabó I.: Szüreti fűrt)
Azon volt, hogy Thoma érdemeit is a <u>magáénak</u> bizonyítsa (Mesterházi: Hazafiak iskolája).

Itt érdemes megjegyezni – bár szigorúan véve nem ide tartozik –, hogy az -é jeles névszókkal **azonos nyelvi szerepű birtokos névmás** szintén használatos olykor **többesjel nélkül**:

A lovak se tiéd [értsd: tieid] (a Kőműves Kelemenné című népballadában).

Az -i többesjel „elmaradásának” okát a szerzők a többesjeles formák „pontoskodó” mivoltában, „nehézkés szabatoságában” látják, sőt bizonyos sok toldalékú szóalakokról azt állítják, hogy „kellemetlen hangzásúak”, „hosszadalmasak”, pl. *fiaiméi*.

Ebben az esetben tehát azt látjuk, hogy a **nyelvi szimplicizmus**, a **nyelvi brevizmus**, a **nyelvi foniczmus** és részben a **nyelvi belletrizmus**, ill. a **nyelvi doktrizmus** és a **nyelvi elitizmus** felülírják a máskor az érvelésekben sűrűn használt **nyelvi egzaktizmust**.

Nem tudjuk, hogy a beszélők valóban „pontoskodónak”, „nehézkedőnek” vagy „kellemetlen hangzásúnak” érzik-e az *-i* többesjeles formát, s így azt sem, hogy csakugyan ez magyarázza-e a birtoktöbbsesítő mellőzését. Az egyszerűbb forma használatát a **nyelvi gazdaságosságra** való törekvés (is) elősegítheti: a kontextusból világos, hogy több birtokról van szó, hiszen a birtokokat jelölő szó többes számban van, tehát az *-i* többesjel redundáns.

Az, hogy az *-i* többesjel elmaradása nem függ a szó kiejtéséből, abból látszik, hogy a könnyen ejthető szavak után ugyanúgy el szokott maradni a többesjel, mint a nehezebben ejthetők után.

A *Nyelvművelő kézikönyv* szerint „a mai értekező próza itt is ragaszkodik a többes szám szabályos használatához, sőt nagyjából a szépirodalom is” (NyKk. I. 1983: 454).

Ezt az állítást nem állt módunkban ellenőrizni, csak annyit tudunk jelezni, hogy konkrétan a *kiéi* formára az MNSZ2 mindössze 9 találatot adott, ezeket:

Feleség: kenyér. Egyedül alig élvezhető – más, finomabb ételek mellett nélkülözhetetlen. Gazdag öccsével egy háztartásban él. Feleségét az öccse használja – s nem tudni, kiéi a gyerekek: egyformán gyászolják az ifjú halottat. Minden ifjú költő: nem ismeri a dolgokat, tehát elképzeli. S az embernek csak egy mondanivalója van. Mosolygó, jó arcképét küldi köszönetül. (Füst Milán)

Nézzük csak ezt a kétrészes versromot: „Léptek kopognak legalul”, ezzel a sorral indul. A jó fülű olvasó máris felkapja a fejét. A léptek kopognak igazán semmitmondó nyelvi panel. Hanem a legalul valami borzongató alvilágisággal tölti fel a sort. Nem lent és dehogyis alatt. Legalul, ami alatt már nincs semmi. Fölötte az emberi létezés egymásra torlódott rétegei. Ezek a léptek (ki tudja, kiéi?) egy metafizikai, bár versbeli hatásában nagyon is anyagszerű gödör legalján hangzanak. (Lator László)

Elállatiasodott, ez túlzás, arra gondolhatna a lojális alattvaló, hogy hát akkor semmi nem volna igaz ebből. Az ádáz, az kevés; bár az ádáz kultúra: az szép, de kellene még, hogy valaki vagy valakik vagy valami ádázá tette. Vagy legyen egyszerűen: eldurvult? A mi kis eldurvult kultúránk (dúltúránk). Perditaromantika. Meg hátha a csúnya szavak terjedésére gondolatna. Hogy megnyugtató mindenféle államhatalmat, ha írói (kiéi?) nem használják a sz... szót, és kipontozzák a kipontozást is. Pedig egy szar nem csinál nyarat. Nota bene, szarak, szarok garmadája sem... (Esterházy Péter)

A román államfő „a Székelyföld létrehozásáról” úgy vélekedett, hogy az „etnikai-területi autonómia kifejezése”, amely egyáltalán nincs összhangban az európai szellemmel. Hozzátette: Romániában nincsenek „etnikailag tiszta enklávék”, s különben is az egész elképzelés „az etnikai tisztogatás bizarr ötletéhez vezet”. „Székelyföldnek nevezik magukat, s akkor az ottani románok kicsodák, ők kiéi?” – tette fel a kérdést Iliescu. (sajtó)

A III. pont tartalmazza azt, hogy a bizottság az ügyrendjét és a vizsgálati módszerét maga állapítja meg. Hogy a faxokat vizsgálja-e vagy pedig a papír minőségét, ezt bízunk majd a vizsgálóbizottságra! Nem hiszem, hogy a feladatok között fel kell azt sorolnunk, hogy meg kell-e vizsgálnunk azt, hogy éppen a Népszavából érkező faxszámok kiéi avagy az Amerikából érkező faxszámok kiéi. Én ezt, meg kell mondjam, a magam részéről egy tévedésnek tartom. Hagyjuk és bízunk azt a bizottságra, hogy hogyan és miképpen határozza meg a saját maga munkarendjét! (hivatalos)

Mv.: – Kerítésen kívül? Szilágyi János (az Aggteleki Nemzeti Park munkatársa): – Igen. Nem volt az olyan sűrűn betelepítve, hogy a fák koronái egymásba értek. De abból a szempontból jó is volt, hogy szellősen állt a fa, és kaszálták rendszeresen, és a fű is nagyon fontos termény volt. Mv.: – Ezek a kerítésen kívüli területek kiéi? Mert itt, ahol most van ez a körberített rész, ez a fajta génbank, ez a Nemzeti Parké. Szilágyi János (az Aggteleki Nemzeti Park munkatársa): – Nemzeti Park vagyonkezelésében van. A tulajdoni állapotok és a tulajdonviszonyok nagyon rendezetlenek. Egy része önkormányzati tulajdonban van. Biztos vagyok benne, hogy van olyan, amely a Nemzeti Park vagyonkezelésében van, és van magántulajdonban is. (besznye)

Vajon nem inkább megtérnie kellene ahelyett, hogy vakmerően bizakodik a maga felkenttségében és érinthetlenségében, hibásan következtetve az evilági jólétéből és működő felekezet-birodalmából arra, hogy Isten jótetszésében jár? Vajon nem hallottál még olyanról, hogy egy király büntető pálca volt az Isten kezében, akit feladata elvégzése után kettétört? Az ember élete olyan, mint az árnyék, és maholnap elkérhetik a lelkét tőle is. Akkor kiéi lesznek a kincsei és felekezeti birodalma? (közösségi)

„Akkor kiéi lesznek a kincsei és felekezeti birodalma?” Anyu tovább viszi a káeftét. Aztán majd Sz.! (közösségi)

Az utolsó találatot nem is kell beszámítani, mert csak idézi az előzőt, és reagál rá.

Ezekhez az előfordulásokhoz még hozzátehetjük a *kikéi* összesen 2 előfordulását (tisztítás után):

Útikosztümben jelentem meg a klubban, meg is orroltak kicsit ezért. Egy bárónőcske megszidott. (Ez független életű, szivart szí és férfi voltaképp... s ha nem is udvarol nekem, de udvarias rendkívül, s a viselkedésemet mindig ellenőrzi, komoly szemmel ügyel rám...) Ott voltak továbbá: egy bankár, – sápadt szájaszéle van, rendkívül energikus, arca duzzadt, kissé álmatag az egész jelenség, – egy dúsgazdag hollandi lány, szintúgy független életű, két kitartott nő, hogy kikéi, most se tudom biztosan... (Füst Milán)

Hamar „be fogják látni”, hogy valóban sehova nem vezet az állami tulajdonlás. S akkor – ó, dicsőség s dicséret! – lépni fognak az üdvös irányba, amely a forradalmi re-reprivatizáció lesz. S vajon akkor kikéi lesznek a nemzeti vagyontárgyak? Hát ugye, ha már a trafikok nem mennek...

Az alacsony elemszám értelmezéséhez meg kell jegyezni, hogy az egyeztetett formákat (*kiéi*) nem tudjuk összehasonlítani az egyeztetés nélküliekkel (*kié*), mivel ez utóbbiakra nagyon nehéz rákeresni. Amint keresgeltük a tűket a szalmakazalban (azokat a *kié* formákat, amelyek több birtokra vonatkoznak), az a benyomásunk alakult ki, hogy az egyeztetés nélkül formák is legfeljebb kétszer-háromszor lehetnek gyakoribbak az egyeztetetteknél, vagyis azok is ritkák. A következők „tűk” kerültek elő hosszas keresgéléssel:

– Látom, uram – mondja a katona vörösre mart szemekkel, mert tudja, hogy az igenlésből mindig kevesebb baj lesz, mint a tagadásból. – Sírsz, mocskos kutya? – kérdezi szelíden a fejedelem. A katona, tapasztalt és bölcs ember, újra a távolba pillant. – Hiszen csak könnyezek, nagyságos uram – szól tétován. – Aztán jó ez neked, te kutya? – érdeklődik a fejedelem. – Nem az én könnyeim ezek – nyúl az arcához a katona. – Hanem kié? – Csak a szomorúság az enyém – vonja meg a vállát a katona. – Az már igaz – bólint Rákóczi György fejedelem, és újra a távolba pillant. (Darvasi László)

JOHANNA (felemeli a fejét) De mi a vétkem? Mondd legalább, mi a vétkem? MÜHLSTADT Még kérdezed? – Bűnös cédaságodat? – Ezek nem az én gyerekeim! JOHANNA (sikolt)

<p>Hát <u>kié</u>, Úristen? Ki tisztább, mint én vagyok? Ki tartotta magát tisztábban az ő ura számára? És ez a jutalmam... MÜHLSTADT Ismerjük mi azt! – Mindenféle dolgok egy öregember háta mögött... Persze, ahol öreg a férj... Pénz, sugdolózás, megbeszélések... JOHANNA (sikolt) De nem – esküszöm! MÜHLSTADT (Felemeli a kést.) Nem futott utánad a szoba sarka felé? – Mindjárt leszúrlak! (Füst Milán)</p>
<p>Gyula, a bátyám már iskolás volt, s amikor elindult az iskolába, elcsalt minket is magával. Kicsik voltunk, nem bírtuk az általa diktált iramot, ezért lerázott bennünket, otthagytott valahol a központ környékén. Mit tehet ilyenkor két gyámoltalan gyermek? Csak bámultuk az ismeretlen házakat, fáradtan ténferegünk a községháza mellett. Aztán leültünk az árokpartra és álomba sírtuk magunkat. Idegen bácsi ébresztett fel: „<u>Kié</u> vagytok, lányom?”. Azt feleltem: „Az édesapámé meg az édesanyámé!”. Ebből persze nem sokat tudhatott meg rólunk, ezért a közelben lakó bábát, Eszti nénit, egy zsidó asszonyt hívtak oda, hátha felismer bennünket. (Ka szépirodalmi)</p>
<p>Ez már így szokott lenni Fideszéknél. Előállnak egy elképzeléssel, de csak azért, hogy mindenki rághassa a gumicsontot. Közben a döntéshozók már azt is tudják, mit, hogyan változtatnak rajta, hol enyhítik, hol szigorítják. A demokrácia látszatát azonban megőrzik, miközben újra jó nagyokat rúgnak a demokráciába. És akkor még olyan gyakorlati kérdéseket nem is említettünk, mint például az ingatlanokét. Tudniillik az önkormányzattól az államhoz kerülő iskolák többsége értékes telkeken áll és értékes épületeket jelent. Azok vajon <u>kié</u> lesznek? Az oktatást ezentúl szervező <u>államé</u>, vagy maradnak helyi tulajdonban, hogy még több legyen a gondjuk a helyi közösségeknek (amelyek, mint megtudtuk, élhetnek az önkormányzás jogával). (sajtó)</p>
<p>A hivatal nem tudott gondoskodni a hajléktalanokról. A Csillagvölgyi út egyik oldalán valaha ódon házak állhattak – erről már csak a falmaradványok árulkodnak – eldőzerolt helyükön most munkagépek dolgoznak: lakópark készülődik. Beépül az egész hegyoldal. Szemben, a Béla király úton is óriásplakát hirdeti: társasházi lakások eladó. De odafent, a Csillagvölgyi út lejtőjén még megbújnak a valaha-volt kicsinyke nyaralók, igaz, faluk dől ki és be, vagy ha nem, hát gondoskodnak róla, hogy dőljön. Ezek a házak már nem kellene senkinek, azt sem tudni, <u>kié</u> lehettek valamikor. Pontosabban akad lakójuk, több család is: hajléktalanok. Idegenek a környéken. Odafent a kert mélyén, egymástól nem messze négy-öt, romba dőlő ház maradványaira lelünk, ruhakupacokra, lábasokra, egy könyvre, meg egy levélre. De embernek nyoma nincs. Csak a rombolásnak van, annak, hogy ezeknek a házaknak nekiestek, de csak annyira rombolták le, hogy lakóik örökre eltűnjenek. (sajtó)</p>
<p>A régészek szinte a kincs előkerülése óta próbálják kideríteni, <u>kié</u> lehettek a nemesfémértéket messze felülmúlóan becses – különösen szépen kidolgozott – dísz- és használati tárgyak, hol és hogyan készülhettek, illetve miként és miért kerülhettek feltalálási helyükre? Az eddigi eredményeket és vitákat a HVG kérésére összefoglaló Kiss Attila régész, a Nemzeti Múzeum munkatársa, fő támpontként az azonosítható korú leleteket említi. Ezek között van a római császárok által 294 és 376 között veretett 17 darab medál is. (sajtó)</p>
<p>1849. április 26-án későn este a letartóztatott magyar miniszterelnök egy ulánus csapat kíséretében érkezett Párára, majd nyomukban nagy sietve Fiáth Ferenc megyei császári biztos, hogy másnap Sopron felé vegyék útjukat. Fiáth távozása sokakban azt a reményt keltette, hogy a város örökre megszabadult az idegen katonáktól. A felszabadultság érzésébe azonban félelem is vegyült: nem tudtuk <u>kié</u> vagyunk, vagy leszünk. (tudományos)</p>
<p>A második világháború után emigrált hivatásos katonák, csendőrök a személyes tárgyak mellett számos katonai dokumentumot, levelet, kitüntetést, fogolytábori emléket, fényképet, zászlót vittek magukkal. Egy egész katonai alakulat működési iratanyaga, egy tábori kórház kellékei, egy orvosi táskával teljes frontorvosi felszereléssel, igazolványok, sajtódokumentumok bukkantak fel. Ezekkel gyarapították azt a torontói múzeumot, amelyet Szathmáry Károly egykori m. kir. csendőr százados hozott létre a hatvanas években. Olyan dokumentumok ezek, amelyekről az is tudható, <u>kié</u> voltak, ki vitte ki őket Kanadába, és ki</p>

ajándékozta a múzeumnak. Húsz évvel később már kétezer tétel szerepelt a múzeumi leltárban. (tudományos)

Ha a szellem ott volt a régi prófétákban és másokban (nem mindenkiben), akkor ők kié voltak, hiszen Jézus még nem jött el? Valamint ezt a szellemet nem Jézus küldte el, hiszen azt mondta a tanítványainak, hogy csak ezután fogja elküldeni, akkor mire indította őket, hogy miről beszéljenek a keresztény kor előttiek? (közösségi)

Lakott a mohosi láp mellett egy jómódú ember, akinek sok fia volt. A fiúk már az apjuk életében az örökségről beszéltek és állandóan osztozkodtak. Az apjuk kérte őket, hogy halála után maradjanak együtt, ne osszák fel az örökséget és a földet, mert együttes erővel jobban boldogulnak. A fiúk nem fogadták meg a tanácsot, s mikor meghalt, már a harang zúgásában is az osztozkodjunk szót vélték hallani. A temetés után elosztzkodtak az örökségen, csak abban nem tudtak megegyezni, hogy a testvérek közül kié legyenek a tulkok. Végül is elhatározták, hogy kiengedik a tulkokat az istállóból, s akinek a földje felé szaladnak, az fogja örökölni a tulkokat. (közösségi)

A kárpátalji szépirodalmi példa nem egyértelmű, mivel a kérdező akár csupán az egyik szülőre is gondolhatott.

Mivel a többes számú *ki* névmás *-é* birtokjeles alakja eleve ritka, itt nem volt nehéz pontosan megállapítani az arányokat: a *kiké* alakra (tisztítás után) mindössze 22 releváns találatot adott az MNSZ2, ebből 2 esetben vonatkozott több birtokra (többes számú birtokszóra), ezekben:

Hidat terveznek mérnökök. / Gyógyítanak az orvosok, / paraszt kapálja a rögöt, / üvöltenek a boldogok. // Az asztalos kontár kezekkel / szabdal egy modern asztalon / és ugyanilyen kegyelettel / Goethét idéz egy hajadon. // Az asszonyok – kiké ugyan? / Öltözködnek egy ideig, / de ha értük autó suhan / mindegyikük levetkezik. // A festő aktot festeget, / unottan mázol képein, / csinált ilyet már eleget. / Az utcán kiabál Lenin. // (Gyurkovits Tibor)

Az is igaz, hogy a 2002-es zárszámadásban már nem szerepelnek olyan negatív megjegyzések a korábbi kormány tevékenységével kapcsolatban, mint a már itt említett, furcsa módon privatizált 12 állami gazdaság ügye, amit mindenki törvénytelennek tekint, a lehető összes törvényt megsértette ezzel az előző kormány. Sajnos, úgy tűnik, elég ügyesen csináltak – erről ennyit. Ezt azért mondom, mert nagy valószínűséggel pár év múlva kiderül, hogy kiké is tulajdonképpen ezek az állami gazdaságok. (hivatalos)

Mivel az első idézet versből való, ahol a ritmuskényszer is hozzájárulhatott az egyeztetés nélküli alak választásához, tulajdonképpen csak egyetlen adatunk marad. Ehhez még félig-meddig hozzászámíthatjuk azt az esetet, amikor a birtokjeles névmás több birtokszóra vonatkozik:

Mi volt az az erő, ami huszonöt évig így éltette ezt a könyvet? A trianoni békeszerződés, a megcsonkított ország fájdalma nem elegendő, a stílromantika nem magyarázat. A gyűlöltre kellett rájátszani, a gyűlölet neuralgiáját kellett megérinteni, fellobbantani azok ellen, „akik a hasukkal magyarok”, és Romola visszalapozott a könyv elejére, oda, ahol először fröccsen szét a méreg: „Nézd meg, kik vezetnek a politikában, irodalomban, kereskedelemben, művészetben, kik a hivatalfőnökök, kiké az uralkodás és az élvezet. Német, szláv és zsidó magyaroké. Mert ezek a versenyképes, erős, közepes emberek... A magyar a mélyére süllyesztett kincsekkel duzzogva kullog félre, mint egy orron ütött kutya... A magyar a világtörténelem legnagyobb balekja, és ez sohasem lesz másképp. (Gergely Ágnes)

Főntebb láttuk, hogy az egyeztetett *kikéi* formára 2 releváns találatot adott az MNSZ2. Ilyen alacsony elemszámnál persze az egyeztetett és az egyeztetés nélküli alakok arányából nem vonható le (szinte) semmilyen következtetés, azon túl, hogy még az ilyen alacsony elemszám mellett is kimutatható a váltakozás az egyeztetett és az egyeztetés nélküli változatok között.

Bár az egyeztetés nélküli formák valószínűleg **nem okoznak stílusterést** választékos vagy formális stílusú szövegekben sem, az olyan írásművekben, melyektől magas fokú **gondozottságot** várunk el, **kissé pongyolának** érződhetnek. Ezért azt javasoljuk, hogy a **formális** és esetleg az **erősebben választékos** szövegekben is, ha azok **gondozottak**, inkább **tegyük ki** az *-i* többesjelet.

Itt jegyzem meg – az egyik lektori megjegyzés nyomán – hogy a *pongyola* nem szitokszó, bár nyelvújítói használata néha arra engedhetne következtetni. Ténylegesen is előfordul, hogy pongyolán, hanyagul, pontatlanul fogalmazunk. Ezt szóvá tenni persze csak akkor van értelme, ha gondozott szövegről van szó, melytől elvárható a nagyfokú szabatoság, pontosság.

Az **enyhébben választékos** szövegek esetében tetszésünk szerint választhatjuk az egyeztetett vagy az egyeztetés nélküli formát, a **bizalmas** stílusú szövegekben pedig természetesebb, ha nem egyeztetünk.

Előfordul, hogy **elkerülő megoldás** is számításba jöhet, melyben nincs szükség az *-i* többesjel használatára:

<i>-i többesjel nélkül</i>	<i>-i többesjellel</i>	<i>Más megoldás</i>
<u>Kiké</u> ezek a könyvek?	<u>Kikéi</u> ezek a könyvek?	<u>Kiknek</u> a könyvei ezek?

Nem szükséges ugyan kerülni a „nehézkessé érzett” toldalékhalmazást, a javasolt elkerülő mondat mégis **gyakorinak látszik**, de a besznyében talán inkább ilyen szórenddel: *Ezek kiknek a könyvei?*

& MENNYISÉG- ÉS MINŐSÉGJELZŐK SZÁMBELI EGYEZTETÉSE

1. Főnév számbeli egyeztetése mennyiségjelzőjével

Közismert alapnyelvi sajátossága a magyar nyelvnek az, hogy a **főnév többességére utaló mennyiségjelző után a jelzett szó egyes számú.**

1. A közép-magyar korban a latin, német és más indoeurópai nyelvek hatására a többes számú formák is meghonosodtak, és gyakorlatilag **egyenrangú változattá** váltak az egyes számúakkal, legalábbis a **művelt magyarok** körében; még a **19. századi** klasszikus munkáiban is **sok példát** találunk a többes számú használatra. A **népnyelvben** bizonyára **ritkább** volt a többes számú forma, **de ott is sok példa** mutatható ki rá a régiségből.

<i>Egyes számú jelzett szó</i>	<i>Többes számú jelzett szó</i>
tizenkét <u>nap</u>	tizenkét <u>napok</u>
sok <u>ember</u>	sok <u>emberek</u>

Amint a *Nyelvművelő kézikönyv* is megállapítja, mára a többes számú formák **radikálisan visszaszorultak**, többségük – ha előfordul – **régies** vagy **népies** stílusértékű. Ez valóban így van.

2. **Megőrzött régiségként** a mai napig használatos maradt a többes számú forma két vallásos ünnep nevében:

háromkirályok
mindenszentek napja, mindenszentek ünnepe

A háromkirályok imádása (bögre)

Szerző: **Sandro Botticelli**

Háromkirályok napja

2023. január 6.

Szintén használatos a többes számú forma néhány **állandósult szókapcsolatban**:

minden idők (legnagyobb énekese, legkiválóbb atlétája stb.)
minden körülmények között

Bár nem vizsgáltuk empirikusan, valószínű, hogy ezekben az esetekben **nincs is váltakozás**, mert **egyes számban** a jelzett szó ezekben a kifejezésekben **nem használatos** (*háromkirály napja, *mindenszent ünnepe, *minden idő legjobb éneke, *minden körülmény között).

Mindig minden körülmények között!

Más esetekben a *minden* után **egyes számban** szokott lenni a jelzett főnév:

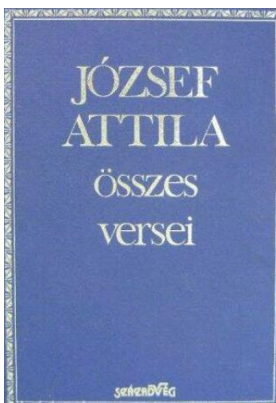
minden ember
mindenesetre

3. Az 'összegyűjtött' értelmű összes melléknév után is tovább él a **többes szám**. A Nyelvművelő kéziszótár szerint az egyes szám is kifogástalan, csak ritkább:

<u>Többes számú jelzett szó</u>	<u>Egyes számú jelzett szó</u>
Vörösmarty <u>összes művei</u>	Vörösmarty <u>összes műve</u>
Vas István <u>összes versei és műfordításai</u>	Vas István <u>összes verse és műfordítása</u>

Címként kissé furcsa, szokatlan volna (de nem példátlan!) a „Vörösmarty összes műve”, „Vörösmarty összes verse” változat, ugyanakkor **folyó szövegben természetes**:

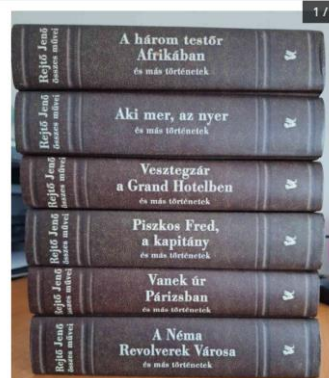
Vörösmarty összes műve megnyerte tetszését, még a Zalán futása is.
Ez a kötet Vörösmarty Mihály összes versét tartalmazza.

Rejtő Jenő összes művei 1-6. Kiváló állapotban. 65000.-Ft

Látogatók: 49 | Megfigyelők: 1

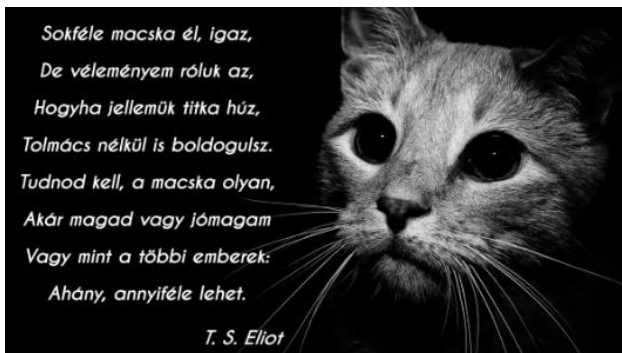
Megfigyelem

4. A *többi* melléknév után a mai napig **váltakozik** az egyes és a többes számú forma:

Egyes számú jelzett szó	Többes számú jelzett szó
A <i>többi</i> gyerek még nincs itt.	A <i>többi</i> gyerekek még nincsenek itt.

Mi a lényeges különbség
a Föld és
a többi földtípusú bolygó között?
A Föld nagyméretű holdjának,
vagyis a **Hold**nak a léte
A többi földtípusú bolygónak
vagy nincs holdja (Merkúr, Vénusz),
vagy csak nagyon kisméretű holdja van
(Mars)

Irodalmi példa a többes számú formára:

Mennyi baja van Lajosnak a többi pályaőrrel, előmunkásokkal és pályamunkásokkal. (Veres: Szűk esztendő)

A *Nyelvművelő kéziszótár* szerint „az egyes számú forma illik jobban mai egyeztetési szabályainkhoz” (NymKsz.² 2005: 368), ami igaz is lehet, de érdemes lenne a váltakozást empirikusan vizsgálni.

Nézzünk meg a többes számú változatra néhány példát az MNSZ2 „szépirodalmi” alkorpuszából!

Napokig elhallgattam volna a tanár urat; úgy éreztem, igazán csak tőle tudnám megtanulni a magyar nyelvet. A múltján át annak jelenét. Ő mindezt ismerte, s akaratlanul mintha percenként felboncolta volna a nyelvet. Elbűvölten néztem keze nyomát, a nyelv idegrendszerét, csontvázát, egész titkos anatómiáját és hasonlóságát a többi nyelvekkel, amelyekkel egy anyától született. Az előkelő eredet fitogtatását ízléstelennek érzi az ember, a szegény rokonnal való törődést viszont kötelességnek. Ránk magyarokra az utóbbi járul. Gondoljuk el, vannak nemzetek, akik büszkélkedve, mint bátyjukra tekintenek ránk, segítséget és példát várnak tőlünk; a jövőben egyre többet fognak várni. (Illyés Gyula)

<p>Sétálni kezdett a műhelyben, s iramosabb lett az esze is. Séta közben két széket, ami Amáliának készült, a fal mellé utasított; s egymás után a <u>többi bútorok</u> is elhúzódtak az útból. A lába alatt úgy ropogott a gyaluforgács, mintha sírt és jajgatott volna ekkora hatalom előtt. Az asszony jutott eszébe s róla a pék. Mi lenne, gondolta magában, ha most egyenesen elmenne a pékhez, s megmondaná neki, hogy az ő asszonyának ne üzengessen! Amália sem volna rossz, ha ide tudná csalni a műhelybe, hogy a készülő bútorait megtekintse. (Tamási Áron)</p>
<p>Sajnos folyton a tegnapi nap jár az eszében. Jó volna meginni a teát, és jó volna átmenni Irénhez. Sójajtott, elfordult a gyerekektől, és a kavargó havat nézte. Hirtelen megörült. Hátha Irén félreértette tegnap? Hátha azt gondolta, amikor feladta a kabátját, és dobogó szívvel, reszketve megcsókolta a nyakát, hogy csak... hogy nem is gondol házasságra? Olyan különös ez az Irén, más, mint a <u>többi lányok</u>. Borzasztó lenne, de milyen megnyugtató! (Szabó Magda)</p>
<p>– Az a helyzet... Nem tudnál kölcsönadni kétszázat elsejéig? Egy kicsit túlkölteztem... – Erőltetett könnyedséggel felnevetett. – A Lacitól nem akarok most kérni. Tudod, ő egy kicsit merev ezekben a pénzdolgokban... – magyarázkodott zavartan. – Gyerekkorában sokat nélkülöztek, talán azért... – Minden fillérrel elszámoltatja! – tajtékzott Sári. Valósággal kiabált: amikor erre a <u>többi asztaloktól</u> is odanézték, kissé halkabbra fogta. – Alig ad neki konyhapénzt! De azt elvárja tőle, hogy minden este meleget főzzön! És állandóan az orra alá dörögli, hogy ő mennyivel többet keres! (Rakovszky Zsuzsa)</p>
<p>Olvastam újságot, keresgéltem adókat a rádión, Samuval és a <u>többi cimborákkal</u> pedig megvitattuk a dolgokat, hisz nagyon is érintettek minket. Több mint egy év óta viszont olyan voltam, mint valami elbitangolt szagkövető kutya párzási ciklusban, amelyik egyedül csak az után az alsófertály után szimatol folyton. Pedig megérezhettem volna mást is a levegőben. Mint amikor a sokévi átlagnál melegebb van, vagy az évszakhoz képest szokatlanul változékony az idő. De ha az ember nem az eget nézi, mert lőt-fut a dolga meg a vágyai után, föl se nagyon tűnik. (Závada Pál)</p>

Példák a többi alkorpuszból (alkorpuszokból 😊):

<p>Félve utalok a Medián felméréseire, hogy például szeptemberben a választásra jogosultaknak csak 40 százaléka menne el szavazni, 46 százalékuk pedig semmiféle pártpreferenciával nem bír. Ám Mráz Sámuel Ágoston csapatában nincs egy ember, aki erre az óriási különbségre figyelne, és aki e világraszóló hírt akkor úgy prezentálná, hogy na, a magyarok ebben is egészen másak, mint a <u>többi népek</u>. Vagy ha már lódítanak, kissé lefelé kerekítenék az eredményeket, 70 százalékról mondjuk 63 százalékra a biztos választók körét tekintve. (sajtó)</p>
<p>Múlt vasárnap 12 megyei elnök alakította meg a testületet. A <u>többi megyék</u> elnökei is egyetértenek a kezdeményezéssel, nem politikai okokból maradtak távol – hangoztatta Szentkúti Károly. A liberális politikus azt mondta, az SZDSZ megyei elnökei úgy látják, elsősorban nekik kell a vidékpolitikát kidolgozniuk, képviselniük és a választók felé megjeleníteniük. (sajtó)</p>
<p>Ahogy más gerinceseknél is, a két legnyilvánvalóbb szélső helyzetű pont az élőlény „teteje” és „alja”. Standard anatómiai helyzetben ez a fejnek és a lábnak felel meg. A feji véget superior végnek (latin superior, 'fentebbi'), a lábat pedig az inferior végnek (latin inferior, 'lentebbi') nevezik. A két pont összekötésével a superior-inferior tengelyt kapjuk. Ahogy a <u>többi gerinceseknél</u> láttuk, léteznek alternatív elnevezések a superior és az inferior helyett (3. táblázat). (tudományos)</p>
<p>Az aranyból készült korona két fő részből áll. Alsó része diadém, amit fent liliomok és levelek, lent gyöngyök szegélyeznek. A középső liliom hegyén egyenes szárú kereszt, a <u>többi liliomokén</u> egy-egy rubin található. A liliomok felületén smaragdok, rubintok és türkizek</p>

<p>helyezkednek el. A levelek hegyét is rubin ékesíti. Maga a diadém is sűrűn ki van rakva drágakövekkel. A korona felső része kupola alakú, ezt is drágakövek borítják és gyöngysorok osztják nyolc részre. A kupola csúcsán nyolc aranylevélből alkotott kis korona látszik, közepen smaragddal, a levelek hegyén pedig egy-egy gyönggyel. A korona felülete nagyobb része niello-technikával készült, gránátalmaszerű díszítéssel. A korona magassága: 23,5 centiméter, súlya 1,88 kilogramm. (tudományos)</p>
<p>Én az ajánló szervezetnek a kérdését azért nem akartam még szóba hozni, mert ez a következő vitaszakaszhoz tartozik, az erre vonatkozó módosító javaslatok ott vannak. De ha már ezt így Tabajdi képviselő úr elővette, akkor szeretném önt megnyugtatni, ha Mečiarnak sikerült rákényszerítenie a három szlovákiai magyar pártot arra, hogy egyesüljön, akkor Orbán Viktor rá fogja kényszeríteni a különböző horvátországi, vajdasági s a <u>többi szervezeteket</u> hogy egyesüljenek; ott a választásokért, itt a magyar igazolványokért. Majd egyesülni fognak. (hivatalos)</p>
<p>Én magam is egyetértek a Csatári képviselőtársam által elmondottak nagy részével, ezt valamennyien kifejtettük a mezőgazdasági bizottság ülésen, amelynek mind a ketten tagjai vagyunk. Ezek az érvek ott is elhangzottak. Ugyanakkor számomra kevésbé érthető, mintha az FVM nem lenne a kormánynak tagja, hogy a tárcák között a kormányon belül miért nem volt egyeztetés, hiszen a miniszter úr megállapodott a gazdákkal, sőt csatlakoztak ahhoz a <u>többi érdekképviseltek is</u>, és uramfia, láss csodát, mégis több tíz milliárddal kevesebb szerepel a költségvetés tervezetében, mint a megállapodásban. (hivatalos)</p>
<p>Hát mindenképpen ezt lehet mondani, mert persze ugyanakkor ebben az intézményben sokan mások is vannak, mert hiszen a törvényszék most is körülbelül 6-7 ügyben folytatja a tárgyalásokat és ott vannak a <u>többi vádlottak is</u>, így például azok is, akik a mi büntető tanácsunk előtt vannak, hat vádlottról van szó, és ott van Karadzics is. (besznye)</p>
<p>Az egyházi iskolák semmi mást nem kérnek, csak ugyanazt a bánásmódot, mint az összes <u>többi iskolák</u>. Itt nem egyháztámogatásról van szó, itt végülis magyar állampolgárok, akik ugyanúgy fizetnek adót, azoknak a gyerekeiknek fenntartott iskoláról van szó, aminek a fenntartása az államnak ugyanúgy kötelessége, mint a többi más iskoláé. Miután nem politikai tüntetésről van szó, azt hiszem, hogy elrendelni sem lehet, hogy diákok ide jöjjenek, de hogyha valaki akar szülője hozzájárulásával elküldeni sem lehet. (besznye)</p>
<p>Tehát a rövid válasz: veszel 150 milliárd forint hiányt. Jó üzlet? Nem. Baromi sz@r. Ebben az esetben a kormány kényszerhelyzetben van, nem tehet mást, mint költségvetési eszközökből, az adófizetők pénzéből konszolidálja a bankot. Ha nem tenné, akkor több százezer család megtakarításait hagyná veszni a bank csődbe menetelével. Ez óriási társadalmi elégtelenségeket váltana ki, földönfutóvá tenne százazereket, másrészt tömeges pánikot idézne elő, az emberek valószínűleg megrohamoznák a <u>többi pénzügyintézeteket is</u>, ami általános pénzügyi zűrzavart idézhetne elő. (fórum)</p>
<p>Az én fogalmaim szerint a kényszerpályáról nem lehet kiszállni. Ilyen szituációval még kevéssel találkoztam. Bruckner példája a maffiafőnök lányával már konvergál a fogalom felé, de még mindig nem érzem megváltoztathatatatlannak a helyzetet, mérlegelendők a <u>többi tényezők is</u>. Most hirtelen egy se jut eszembe, ezért gondoltam, a konkrét helyzet vázolása során jobban meg tudnám fontolni a választ. (fórum)</p>
<p>Azt árulja el nekem valaki nagy tudású, hogy miért nem lehet sehol diót kapni? Őt boltot jártam meg, ráment a délelőttöm, meg akartam lepni a gyerekeket sütikével, mire hazaérnek a mamázásból, erre sehol nincs dió. Még az Intersparban sem, pedig ott általában mindent mindig meg szoktam kapni. Igaz, hogy nekem durvára tört dió kellett volna, tehát egészben kerestem, de ennek okán figyeltem, hogy darált dió sincs, egy helyen láttam a készre kevert diótöltelék, és egy helyen dejót, a <u>többi helyeken</u> még ennyi sincs. (közöségi)</p>
<p>Valójában egyetlen vacsorát kell prezentálnom karácsonyi témakörben, mégpedig szenteste, 24-én. A <u>többi napokon</u> úgyis eszünk valahol. Ha pedig karácsony, akkor nálunk a hal</p>

az alap. Egy kicsit modern köntösbe bújtatom a menüt halászlé és pontypatkó helyett lesz valami könnyű halpástétom előételként, és ma eldől, hogy pisztráng. Ennek receptje majd később. Ma inkább a beszerzésről mesélnék. (közösségi)

Látjuk, hogy a többes számú formák **bármilyen stílusú szövegben** előfordulhatnak. Ugyanez elmondható az egyes számú változatokról is. Ha a két formát összehasonlítjuk egymással, a **többes számú kissé jelöltnek** érződik, s ezért **gondozott szövegekbe** – különösen a választékos stílusúakba – inkább az **egyes számú** illik.

5. Némi váltakozás tapasztalható még a *számos, számtalan, nagyszámú* mennyiségjelzők után is:

<i>Többes számú jelzett szó</i>	<i>Egyes számú jelzett szó</i>
számos <u>évekig</u>	számos <u>évig</u>
sok <u>évekig</u>	sok <u>évig</u>
nagyszámú <u>rokonai</u>	nagyszámú <u>rokona</u>

Ezt a formát empirikusan is vizsgáltuk: a kutatások azt mutatták ki, hogy a **többes szám** ezek után a jelzők után **ritka**. Éppen ezért **minden stílusváltozatban** az **egyes számú** formákat javasoljuk mint **stilisztikailag jelöletlen** megoldást.

2. A némely jelző egyeztetése a jelzett szóval

A *némely* jelző után szintén **váltakozást** találunk az egyes és a többes számú formák között. A *Nyelvművelő kéziszótár* inkább az **egyes számú** formát ajánlja:

<i>Kifogásolt</i>	<i>Ajánlott</i>
<u>Némely emberek</u> azt hiszik, neki mindent szabad	<u>Némely ember</u> azt hiszi, neki mindent szabad.
<u>Némely kutatók</u> szinte éhbérért dolgoznak.	<u>Némely kutató</u> szinte éhbérért dolgozik.
Újabban <u>némely munkatársaink</u> erősen hangsúlyozzák a tárgyalt sajátosságot.	Újabban <u>némely munkatársunk</u> erősen hangsúlyozza a tárgyalt sajátosságot.

A **többes** számú jelzett szót a *Nyelvművelő kéziszótár* szerzői **kissé régiesnek** és **erőltetettnek** gondolják.

Ez a minősítés **nem látszik helytálló**nak. A kérdést empirikusan kellene vizsgálni. Egyelőre csak annyit mondhatunk, hogy konkrétan az *ember* jelzőjeként az MNSZ2-ben a *némely ember* hozzávetőlegesen négy-öttször gyakoribb a *némely embereknél*.

Néhány példa az MNSZ2-ből a ritkábbik változatra, a *némely emberek* szókapcsolatra:

Mondtam is neki – melegedett bele a kerülő –, de hányszor mondtam: „heveredjen le a bekekenyefa alá, Szendy úr, megsüti a nap a fejét”. De az nem, csak húzta a kapát, a nagy kopasz feje fényesre égett, a szeme kiveresedett, azt hittük, a guta menten megüti. S oszt?

Megütötte. De nem idekint. Egyszer nagyon felbosszankodott. Az ember el se hinné, hogy halnak meg <u>némely emberek</u> . (Szilágyi István)
A téészenben is megbecsülik, kényszervágásnál kéznél van, idegent nem kell bevonni. Ráadásul agronómusnak is megbecsülik, úgy-ahogy, mindenesetre eddig a téeszt még föl nem borította. Amikor a doktorátust letette, két napig mulattunk, egy unikum ez a Puszek Pista, befeküdt az ólba, és fogadásból szájon csókolta az anyakocát, mivel tisztább, mint <u>némely emberek...</u> (Jókai Anna)
A spárgának az egészségre gyakorolt üdvös hatását nem ismertetem, a neten bárki utána nézhet, egyébként pedig tudvalévő, hogy gyakorlatilag valamennyi zöldségnek, fűszernövénynek és gyümölcsnek számlálhatatlanul sokféle üdvös hatása van. Tulajdonképp megmagyarázhatatlan, hogy <u>némely emberek</u> időnként megbetegszenek, sőt olykor meg is halnak, holott csak füvet kéne enniük, és gyakorlatilag elpusztíthatatlanok volnának, agyon se lehetne őket ütni. (sajtó)
Ilyen nagy terjedelmű élő adásban óhatatlanul elhangzanak a bölcsességek mellett csacskságok is. Igaz, nem nagyobbak, mint amekkorákat a sajtó heteken, hónapokon át közreadott a fejünkre eső műholdról, a szélviharról, a megvadult állatokról. Az viszont már kérdéses, kell-e egy önmagát komolyan vevő közszolgálati rádióknak is átvennie ezeket a blódségeket. Meg kell-e kérdezni például a kutyatulajdonostól, vett-e napfogyatkozás-szemüveget az állatnak, vagy inkább a lakásban marasztalja, nehogy megvakuljon. Az állatok ugyanis nem oly ostobák, mint <u>némely emberek</u> , hogy hosszan, szabad szemmel bámulják a fogyó napot. (sajtó)
Benkei Ildikó.: – Miért kellett más köntöst adni neki? Nem jó, elavult az eredeti? Orbán Ferenc, Nemez együttes.: – Az eredeti nem, csak a zene korszerű volta most már eléggé szubkultúrává alakította a népzenei hagyományörzést – nevezzük így – és emiatt sokan előítéletek folytán kizárják az életükből a népzene, és akkor ez is lehet egy út, ami által talán <u>némely emberek</u> közelebb kerülhetnek a népzenehez. Vannak ilyen visszajelzések, hogy nem is tudták, hogy ezek népdalok, és hát nagyon megszerették őket, és azóta már elkezdnek hallgatni autentikus népzene. (besznye)
Valamit el kell mondanom, mert Pcsikvari kollegának valamiért baja van. Jól esett, hogy <u>némely emberek</u> biztosítottak együttérzésükről és kérték, ne menjek el végleg. Ez egy gyarlóságom. Vissza mertem jönni, mert revideáltam nézeteimet. Vagyis: igaz, hogy egy hülye miatt nem kell megsértődni. De: nem azért csináltam, hogy ezzel kisírjak valami együttérzést. Az a bizonyos 164 mél elég megrázó tud lenni telefonilag főidőben, főleg akkor, ha vársz egy fontos üzenetet, ami nem jön. Erre nem készültem. Na ennyi. És most itt vagyok. Nem tudom, meddig. És a személyeskedést ezennel felfüggesztem! (fórum)
<u>Némely emberek</u> itt híjával vannak az anatómiai ismereteknek, mert a derék Anna nénit biológailag lehetlenségekre kérik fel. (fórum)
Felszínes az, amikor egymás anyját szidják. Amikor nem a topik témája, hanem a felvetője a téma. Ugyanakkor leginkább <u>némely emberek</u> a felszínesek. Ha valakinek a meggyőzősi technikája annyiból áll, hogy fenyeget, hogy megkeserítetteti ellenfelével a napot is, amikor az internetet előfizette, akkor annál nagy baj van. Talán ha ez sokszor és sokakkal ismétlődik, akkor az a személy nem érett arra, hogy ide járjon. Az csak álom, hogy ha nem szólok, akkor megnyugszanak a kedélyek. Sajnos. (fórum)

A *Nyelvművelő* kézikönyv szerzői **kevésbé elutasítóak** a többes számú jelzett szóval kapcsolatosan, mint a *Nyelvművelő kézisótáréi*. Igaz, ők is „általában” az egyes számot mondják „ajánlhatóbbnak”, de a többes számú megoldást sem tartják „feltűnően idegenszerűnek”.

Valószínűleg **szabadon választhatunk** a két forma közül, de azért nem lehet kizárni, hogy **kontextustól is függ, melyik a megfelelőbb**. Egyelőre tehát azt tudjuk ajánlani, hogy az egyik vagy a másik forma kiválasztásában itt is a **nyelvérzékünk**re támaszkodjunk.

3. Minőségjelzős szavak egyes vagy többes száma

A) Ha mindegyik jelző csak egy-egy dolgot jelentő szóra vonatkozik

1. Ha egy jelzett szónak **több kijelölő jelzője van**, a nyelvművelők az **egyes számú** jelzett szót **magyarosabbnak** tartják. Az ilyen jelzők nemegyszer **főnévi jelzők** és egyszersmind **tulajdonnevek**.

<i>Többes számú jelzett szó</i>	<i>Egyes számú jelzett szó</i>
A <u>Duna</u> és a <u>Tisza folyókat</u> öntözésre is használják.	A <u>Duna</u> és a <u>Tisza folyót</u> öntözésre is használják.
A <u>Dózsa</u> és a <u>Vasas sportegyletek</u> jól biztosították az utánpótlást.	A <u>Dózsa</u> és a <u>Vasas sportegylet</u> jól biztosította az utánpótlást.

A nyelvőrök megítélése szerint tehát a bal oldali oszlopban található formák **kevésbé magyarosak**, a jobb oldaliak **magyarosak**.

Valóban az egyes számú megoldás az, amely **elűt a környező nyelvek többes számú formáitól**, s ilyen értelemben **magyarosabb**. Felmerül azonban a kérdés, hogy ebből mi következik a használatra nézve. Lehet, hogy a szerzők úgy gondolják, hogy magától értődően minden helyzetben a magyarosabb formát illik választani?

A magyarságnak mint abszolút értéknek a szemlélete nem más, mint **nyelvi purizmus** és **nyelvi idiomizmus**, ill. tágabban **nyelvi nacionalizmus** is.

Valójában az egyes és a többes számú formák **egyenrangú változatoknak** látszanak, bár ezt a feltételezést empirikus adatokkal kellene alátámasztani. A használat itt is függhet a kontextustól. Érdemes lenne empirikusan vizsgálni. Addig is, amíg nem ismerjük a jelenséget pontosabban, nyugodtan támaszkodhatunk a **nyelvérzékünkre**.

További példák a **nyelvművelő** irodalomból:

<i>Többes számú jelzett szó</i>	<i>Egyes számú jelzett szó</i>
1. az <u>á</u> és az <u>é hangok</u> *	az <u>á</u> és az <u>é hang</u>
2. a <u>sem</u> és a <u>se szócskák</u>	a <u>sem</u> és a <u>se szócscsa</u>
3. Borsod és Heves <u>megyékből</u>	Borsod és Heves <u>megyéből</u>
4. a jobb és a bal <u>partokon</u>	a jobb és a bal <u>parton</u>
5. az olasz, a francia és a spanyol <u>nyelvekben</u>	az olasz, a francia és a spanyol <u>nyelvben</u>
6. a 15. és a 18. <u>szakaszok</u> (§§) szerint	a 15. és a 18. <u>szakasz</u> (§) szerint
7. Kovács János és Szabó Pál <u>elvtársak</u>	Kovács János és Szabó Pál <u>elvtárs</u>

Az 1. sz. példa rövidebb kifejezése ennek: az á hang és az é hang.

A bemutatott példák valószínűleg nem vehetők egy kalap alá. A 4. sz. példa, a jobb és a bal partokon tűnik a legkevésbé elfogadhatónak, a többinél valószínűleg **széles körű a**

váltakozás, s a **többes számú** formák **sem érződnek furcsának, nem is régiesek**, mint a főntebb tárgyalt formák némelyike. Valószínűleg **szabadon választhatjuk** azt, amelyik jobban tetszik.

Ugyanakkor a 6. sz. példa kapcsán a jegyzet egyik lektora, Horváth Péter Iván megjegyezte, hogy a **jogsabályokban** ilyen esetekben **egyes számú** a jelzett szó.

A választás bizonyos esetekben a **kontextustól** is függhet. Például minél több mindent csinál a 7. sz. példában szereplő Kovács János és Szabó Pál elvtárs, annál furább az egyes szám, ha mindketten csinálják: *Kovács János és Szabó Pál elvtárs bement a szobába, leült az asztalhoz, kezébe vette a mai napilapot, elkezdett olvasni, majd egy fél óra múlva kávért kért.*

A kérdést empirikusan kellene vizsgálni.

2. A *Nyelvművelő kézikönyv* (NyKk. II. 1985: 173) szerint „különösen akkor ne ragaszkodjunk az idegen nyelvek terjesztette többes számhoz, ha a jelzett szó viszonyragos”:

<i>Többes számú jelzett szó</i> Az A) és a B) épületeket most tatarozzák.	<i>Egyes számú jelzett szó</i> Az A) és a B) épületet most tatarozzák.
--	---

Nem egészen világos, miért kellene különösen ilyenkor kerülnünk a többes számot, sajnos a szerzők nem közlik az indokot. Igaz, a főntebb bemutatott példák közül is a 4. sz., amely a legfurcsább többes számban, határozóragot tartalmaz (*partokon*).

Arra gondolhatunk esetleg, hogy e vélemény kialakításában a **nyelvi szimplicizmus** ideológiája játszott közre, mely szerint az egyszerűbb formák értékesebb, jobbak a bonyolultabaknál.

3. A nyelvűvelők csak olyankor támogatják a **többes számú jelzett szó** használatát, ha egyes számban a közlés **félreérthető** volna, mert a hallgató vagy az olvasó esetleg csak az utolsó jelzőt vonatkoztatná a jelzett szóra:

<i>Egyes számú jelzett szó (kétértelmű)</i> Pál István és Kovács Gábor <u>főmérnök</u> javaslata szerint ide hidat terveznénk.	<i>Többes számú jelzett szó (egyértelmű)</i> Pál István és Kovács Gábor <u>főmérnökök</u> javaslata szerint ide hidat terveznénk.
---	--

Az első mondatból nem világos, hogy Pál István is főmérnök-e.

Olykor a **köznévi jelző** mellett is egyértelműbb a többes szám:

<i>Egyes számú jelzett szó (kétértelmű)</i> A lat és a grán <u>súlymérték</u> ma nem használatos.	<i>Többes számú jelzett szó (egyértelmű)</i> A lat és a grán <u>súlymértékek</u> ma nem használatosak.
--	---

Ugyanez a helyzet **jelzőbetűk** után:

<i>Egyes számú jelzett szó (kétértelmű)</i>	<i>Többes számú jelzett szó (egyértelmű)</i>
Az A) és a B) <u>épület</u> meg az <u>iskola</u> közt parkot létesítünk.	Az A) és a B) <u>épületek</u> meg az <u>iskola</u> közt parkot létesítünk.

A példák alapján nem látjuk semmi okát, miért volna – az említett kivételektől eltekintve – megfelelőbb az egyes szám. Nyugodtan választhatjuk a többes számot akkor is, ha az egyes számú forma sem volna félreérthető.

Az egyes szám előnyben részesítése valószínűleg nem más, mint egyfelől a **nyelvi purizmus**, **nyelvi idiomizmus** és a **nyelvi szisztemizmus**, másfelől a **nyelvi szimplicizmus** és a **nyelvi brevizismus** megnyilvánulása.

A **nyelvi egzaktista** ideológia alapján viszont épp a többes szám volna a helyesebb.

B) Ha legalább az egyik jelző csak több dolgot jelentő szóra vonatkozik

Nézzük meg a következő mondatot!

A lengyel és a magyar diákok tegnap délután találkoztak.

Ha csak egy-egy lengyel és magyar diákról van szó, akkor a nyelvőrök szerint nem helyes a *lengyel és a magyar diákok* forma, s akkor ez a példa nem is ide tartozik, hanem az A) alfejezetbe. Ilyenkor e mondat így bontható szét:

A lengyel diák és a magyar diák tegnap délután találkozott/találkoztak.

Ezt persze a való életben elliptikus formában használjuk:

A lengyel és a magyar diák tegnap délután találkozott/találkoztak.

Ha viszont **legalább az egyik nemzetiségűből kettő vagy több** van, akkor már helyes a mondat a nyelvőrök szerint is. Ha tehát például két lengyel és egy magyar diákról van szó, már helyes a *lengyel és a magyar diákok*. Ilyenkor a mondat háromféleképpen bontható föl:

A lengyel diákok és a magyar diák tegnap délután találkoztak.

A lengyel diák és a magyar diákok tegnap délután találkoztak.

A lengyel diákok és a magyar diákok tegnap délután találkoztak.

A harmadik forma ugyancsak tömöríthető:

A lengyel és a magyar diákok tegnap délután találkoztak.

Ennek a mondatnak az elsődleges értelmezése az, hogy mind a lengyel, mind a magyar diákokból több volt egynél.

Ezekben az esetekben csakugyan célszerű többes számot használni, mert *a lengyel és a magyar diákok* azt sugallja, hogy kettőnél több diákra kell gondolni.

De:

A csehszlovák és a magyar küldöttség egyaránt azt hangoztatta...

A példában szereplő mondatot így tartják a nyelvőrök helyesnek, ha **mindkét országnak** csak **egy-egy küldöttségéről** van szó.

A kérdés empirikus vizsgálatot igényel. Amíg nem rendelkezünk empirikus adatokkal, a legjobb, amit tehetünk, az, hogy a **nyelvérzékünkre** támaszkodunk.

& ÁLLAPOTFÉLE HATÁROZÓK SZÁMBELI EGYEZTETÉSE

A *mai magyar nyelv* című tankönyv szerint az **ÁLLAPOTFÉLE HATÁROZÓ** azt fejezi ki, hogy valamely személy vagy dolog **milyen állapotban** van, milyen állapotból kerül ki, vagy milyen állapotba jut a cselekvés, történés, létezés közben. Az állapotféle határozók közé tartozik:

- a) az **állapothatározó**,
- b) a **társhatározó**,
- c) az **eredethatározó**,
- d) az **eredményhatározó**.

Az állapotféle határozók esetében **széles körű váltakozás** van az egyeztetett és az egyeztetés nélküli formák között azokban az esetekben, **amikor többes számú szóra értjük őket**.

A *Nyelvművelő kézikönyvből* megtudjuk, hogy az állapotféle határozók egyeztetésére vonatkozólag régebben **két szélsőséges, egyaránt túlságosan leegyszerűsített nézet** is elterjedt. Az **egyik** szerint többes számú szóra logikusan csak **többes számú** határozót vonatkoztathatunk (alább a bal oldali oszlop), a **másik** szerint meg általában **magyarosabb**, ha **egyes számú** határozót használunk (alább a jobb oldali oszlop).

<i>Többes számú egyeztetés</i>	<i>Egyes számú egyeztetés</i>
<u>szorgalmasnak tartom őket</u>	<u>szorgalmasnak tartom őket</u>

E téren **empirikus kutatások** is folytak, amelyek **megerősítették** a *Nyelvművelő kézikönyvnek* azt a megítélését, hogy **mindkét vélemény szélsőséges**. Valóban egyik sem helytálló, ugyanis egyik forma, sem az egyes számú, sem a többes számú **nem tekinthető elfogadhatatlannak**.

Az állapotféle határozóknál különbséget kell tenni a **főnevek** és a **melléknemek** egyeztetése közt; ezek eltérő viselkedését az empirikus vizsgálatok is kimutatták.

1. A főnevek egyeztetése

1. A főnévi határozó gyakran kerül **többes számba**, amikor többes számú szóra vonatkozik, azaz van alaki egyeztetés.

<i>Egyeztetés nélkül</i>	<i>Egyeztetéssel</i>
<u>Munkatársamnak tekintem őket.</u>	<u>Munkatársaimnak tekintem őket.</u>
<u>Barátommá választom őket.</u>	<u>Barátaimmá választom őket.</u>
<u>Barátomul fogadom őket.</u>	<u>Barátaimul fogadom őket.</u>
<u>Barátomként üdvözlöm őket.</u>	<u>Barátaimként üdvözlöm őket.</u>
<u>Mint barátomat üdvözlöm őket.</u>	<u>Mint barátaimat üdvözlöm őket.</u>

Ezt az empirikus kutatások is igazolták: az ilyen típusú mondatokban tehát meglehetősen **természetes** a **többes szám** használata, de az **egyes szám** sem helyénvalótlan semmilyen stílusban.

Az egyes számú formák inkább azt sugallják, hogy a beszélő a megnevezett személyekre, dolgokra mint (egységes) csoportra gondol, a többes számú pedig inkább mint különálló egyedekre.

Ebből következően mind **formális**, mind **választékos**, mind **bizalmas** stílusban bátran használhatjuk akár az egyes, akár a többes számot, attól függetlenül, hogy a szöveg **gondozott**, **rendezett** vagy **rendezetlen**-e. Ugyanakkor jó tudni, hogy ebben az esetben a **többes számú**, vagyis az egyeztetett forma a **gyakoribb**.

Internetes példák a jellemzőbb, egyeztetéses formákra:

<p>Harmincadik születésnapomra valóságos eventet eskábáltak össze barátaim, a hétvégi telkünk kertjében sorakozó tujákra aggatott lampionok fényét a mai napig becses mementóként őrzöm, s a jöttömre fölcsendülő könnyűzenei taktusok is fülemben csengenek, hasonlóan a tapshoz, mely a – megszámloltam, tényleg – harminc gyertya egy szuszra történő elfújását követte. Mintegy széljegyzet gyanánt írom ide, hogy ez emlékezetes összejövétel szervezőit semmivel nem vádolom, abból, ami ezután következett, semmit nem rovik föl nekik, s továbbra is a <u>barátainak</u> tekintem <u>őket</u>.</p>
<p>Én, ha választani lehetne, visszamennék a móri gyülekezetbe. Persze nem gondolom, hogy Istennek lennének ilyen elvárásai. És nem is neki szeretnék tetszeni azzal, hogy megteszek egy ilyen lépést. Csupán magamnak és a barátainak tennék jót vele Szerettem azokat az embereket. Valóban <u>testvéreimnek</u> és <u>barátainak</u> tekintettem <u>őket</u>. Ma is megvan minden bennem, hogy segítsék nekik. Természetesen ehhez gyökeres változásra lenne szükség.</p>
<p>Abban valamennyien megegyeztek, hogy az adott társadalomban nem találták a helyüket, és valamilyen értelemben mindnyájan keresték az igazságot, vagy fogalmazzunk inkább így: a <i>maguk</i> igazságát. Ez a megjegyzés nem okvetlenül lekicsinylő, s főleg nem pejoratív – végére is mindnyájunk lelke mélyén szunnyad valamilyen igazság, ami éppen leglényegünkkel azonos. (A hiba rendszerint ott bújik meg, hogy egy-egy felületes részigazsággal azonosítjuk magunkat.) Legtöbbjünkben még bizonyosfajta tehetség, legalábbis valamiféle érzékenység is mutatkozott. Hamvas Béla odaadásában, megértésében nem volt hiány, sőt többnyire vele egyenrangúaknak, <u>barátainak</u> tekintette <u>őket</u>.</p>
<p>Nőként nagyon sok ismerősömrre mondom jobb szó híján, hogy a barátnőm, de ez nem jelenti azt, hogy igazán a <u>barátainak</u> tartom <u>őket</u>. Most, így a 40-hez közeledve egyre kevésbé is tudom rámondani bárkire, hogy a barátom. / Nálam az a barát, akiben teljesen meg tudok bízni, el merek neki olyanokat mondani, amit másoknak nem, nem ítélek, csak meghallgat, és tudom, hogy nem kell mellette megjátszanom magam. És abban is biztos lehetek, hogy ő is így van velem. / Sajnos most nincs ilyen. Volt, de már nem olyan a kapcsolat sajnos, nem tudom, miért. Jó lenne megkérdezni tőle, de úgyse fogom.</p>
<p>Én is ilyen voltam, mint te, a komoly, a kis stréber. Volt nekem is 4-5 főből álló társaságom akikkel nagyon jól kijöttem. És voltak igen pillanatok amikor ezt éreztem amit te, túlnőttem rajtuk, ők hülyültek, én már jóval előttem felnőttesen gondolkodtam sok mindenben. Komorabb hangulat volt ez miatt, nem tudtunk már úgy beszélgetni mint az elején. / Idővel mind kirepült az életemből, de – mint utólag kiderült – nem is olyan nagy baj. Kihasznláltak a jegyzetek, házik miatt, addig poénkodtak velem amíg nem volt kivel, mással, jó voltam én is. Jól jött, hogy rólam puskázhatnak, én pedig sokszor fölöslegesnek éreztem magam. A legjobb <u>barátainak</u> tartottam <u>őket</u>, de idővel miután elballagtunk, ki is derült hogy nem keresnek, jól elvannak nélkülem.</p>
<p>Engem a hétvégén hagyott cserben két olyan „barátom”, akikkel 10+ éve ismerjük egymást. Tényleg <u>barátainak</u> gondoltam <u>őket</u>, sok mindenben átmentünk együtt. Az egyiknek – gondolom – megint nem volt kedve az emberekhez (nincs szociális fóbiája, vagy hasonló).</p>

Benne az utóbbi időben én tartottam a lelket, próbáltam segíteni a kapcsolati gondjaiban, támogattam. A másik – gondolom – full el van szállva magától, mert van egy jól menő yt-csatornája, és emellett nem volt ideje rám. Rám, aki volt, hogy hazudott a kedvéért, mindenben kiállt mellette, és évek óta csak egyetlen egy dolgot kértem tőle, hogy egy fél napot szánjon rám.

A családom támogatott és gratulált a kemény munkámhoz, azonban a barátaimtól más fogadtatást kaptam. Számukra többé nem voltam az a duci, vicces lány, akivel eddig jártak el szórakozni. Sokkal inkább úgy kezeltek, mint egy vetélytársat, ezért egyre gyakrabban előfordult, hogy nem hívtak el magukkal. / Nagyon fájt, mivel én belül egyáltalán nem változtam, nem kérkedtem a fogyásommal, őszintén a barátaimnak gondoltam őket...

Internetes példák a ritkább, egyeztetés nélkül megoldásra:

Ebben a házban való tartózkodásom után, attól a nyártól kezdve, amely számomra a „Homo eroticus” felfedezésének kezdetét jelentette, az öt érzékszerv mindig egyformán fontos volt számomra, és azóta mindig barátomnak tekintem őket, akik képesek vezetni és irányítani őket. sőt hűségességeként szolgáljanak, akik soha nem okoztak csalódást és soha nem árultak el.

Mindezt azonban biztosan nem értem volna el azok nélkül, akiktől rengetek inputot, pozitív és negatív visszajelzést, észrevételt kaptam; nélkülületek. Ezek összessége juttatott el oda, ahol jelenleg vagyok. Ez alatt az idő alatt nagyon sok jó emberrel ismerkedtem meg, akiktől sok támogatást, pozitív energiákat kaptam. Van köztük külföldi is, de az igazán fontos emberek mindegyike magyar és mai napig jó barátomnak tekintem őket.

Sok jó ember egy helyen, isteni ételek, vízpart, holiday és napfény. Mi kell még? A FreeSpiritben nagyon fontosak a közösségi programok, mert hiszem azt, hogy egy jó közösséghez tartozás motiváló tud lenni. Eljöttek olyan diákok is, akik jelenleg nem aktív tanulói a nyelviskolának, de a mai napig barátomnak tartom őket.

Hittem azt, hogy a munkatársaim a barátaim. Volt ennél rosszabb is: mikor azt hittem, hogy a beosztottaim a barátaim. Hittem barátnak az üzlettársamat, a velem azonos hobbit űzőket, akikkel egy héten többször találkoztam. Hittem barátnak olyat, akivel a közös sors, közös probléma sodort össze, később aztán beláttam, hogy ez nem elég a kapcsolathoz. / Voltak, akikért a tűzbe mentem volna, a barátomnak tartottam őket, és csak később vettem észre, hogy csak én barátkoztam velük, ők velem nem. Volt, akinek nagyon szerettem volna a barátja lenni, de ő nem akart az én barátom lenni.

Az utolsó példában az egyeztetés hiányát az is magyarázhatja, hogy a beszélő külön-külön gondolt a barátaira, mint akik más-más időszakban voltak a „barátja”, egyszerre mindig csak egy-egy (szokásos módon fogalmazva: barátai).

Lovasi András: „Az 50 évesek trottyoknak tűntek...”

LÁSZLÓ KRISZTINA — 2017. október 17.

Egy ismeretlen férfivel az idő múlásáról beszélgetni, még akkor is, ha az illető egy érzékeny művész és az 50. születésnapja alkalmából élete egyik legfontosabb koncertjére készül, ingoványos terep. Izgultam is az interjú előtt, és mivel Lovasi Andrással eddig még nem ismertük egymást személyesen, az interjúnak több forgatókönyve is lejátszódott a lelki szemeim előtt. Úgy érzem, a legjobb valósult meg, én nagyon élveztem a beszélgetést.

HŐSÖKKÉNT FOGADTÁK
A HAZATÉRŐ MRSZ
KUTATÓ-
MENTŐCSAPATOT

Ám a főntebb ismertetett szabály alól számos **kivétel** van.

Kivételt képeznek egyrészt **a) az elvont** vagy **összefoglaló** jelentésű határozók, **b) az anyag-** vagy **gyűjtőnévi** határozók és **c) a mennyiségjelzős** határozók. Ezekben vagy egyáltalán nincs egyeztetés, vagy váltakozás van az egyeztetés nélküli és az egyeztetéses formák között:

a) Elvont vagy összefoglaló jelentésű határozók

<i>Egyeztetéssel</i>	<i>Egyeztetés nélkül</i>
–	A kifogásokat ne higgye pusztá <u>bosszantásnak</u> , <u>kellemetlenkedésnek</u> .
–	A magasból az utca <u>zajai</u> csak <u>mormogásnak</u> tetszettek.
Az elnökség új <u>tagjaivá</u> Kovácsot és Pintért választották.	Az elnökség új <u>tagjává</u> Kovácsot és Pintért választották.

b) Anyag- vagy gyűjtőnévi határozók

<i>Egyeztetéssel</i>	<i>Egyeztetés nélkül</i>
–	A rőzsetüzek füstoszlopai egybefolyó <u>kődnek</u> látszottak.
–	Barátait <u>brigáddá</u> fogta össze.

c) Mennyiségjelzős határozók

<i>Egyeztetéssel</i>	<i>Egyeztetés nélkül</i>
–	A csoportvezető két <u>helyetteseül</u> minket jellöltek ki.

Ugyancsak **kivételt** képeznek a **szólások** és **hagyományos kifejezések**, mint például a következők; ezekben az **egyes szám a természetes**, ha ugyan nem kizárólagos:

<i>Egyeztetéssel</i>	<i>Egyeztetés nélkül</i>
?Beállnak katonáknak.	Beállnak <u>katonának</u> .
?Mikké lettetek?	<u>Mivé</u> lettetek?
*Rabokul estek.	<u>Rabul</u> estek.

Az, hogy a *katonának áll be, megy* stb. kifejezésekben az egyes szám a gyakoribb, az empirikus kutatások is igazolták.

KATONÁNAK ÁLLTAK A SPORTSZÁZADOSOK

Szöveg: Budapesti Honvéd Sportegyesület | 2020. március 5. 19:41

A Budapesti Honvéd Sportegyesület (BHSE) több sportolója életében véget ért egy nagy fejezet, szögre akasztották a futócipőt, letették a lapátot, a fegyvert, elcsomagolták a judogit. De a Honvédtől, a honvédelemtől nem szakadnak el, hiszen korábbi sportszázados versenyzőként, pályafutásuk végeztével most a katonaság felé fordulnak: civil életükben a Magyar Honvédség teljes értékű tagjai lesznek.

ÖNÖMRÖCI

Odamentek, és rabul ejtették a szíveket – a Premier League jópofa légiósai

Mivé lettek az egykori magyar zsidó imaházak?
 - Bútorraktár, vívóterem, galéria... – zsinagógák a mai Magyarországon

Mivé lettek a csodák, melyek az e-kereskedelem forradalmát ígérték?

2023. szeptember 29. Szerző: Kosárérték

A **kivétel kivételeként** meg kell viszont említeni azt az esetet, amikor a határozónak **birtokos személyjele** van; ilyenkor természetes a **többes szám**:

Előítéleteiknek rabjaiul estek.
 Ők is Kossuth katonáinak mentek.

A **kivétel kivételei** közt tartjuk számon a **kölcsönösséget kifejező szerkezeteket**, melyekben szintén természetes a **többes számú** határozó.

A testvérek ellenfelekként álltak szemben egymással.
 A testvérek mint ellenfelek álltak szemben egymással.

Mivel ezeket a kivételeket, valamint a kivételek kivételeit elég nehéz számontartani, az a legjobb, ha a **nyelvézékünkre** támaszkodva választjuk ki az egyes vagy a többes számú formát. Olyan nagyot nem tévedhetünk, hiszen a legrosszabb, ami történhet, az, hogy a kevésbé gyakori formát választjuk. De a kevésbé gyakori forma is beleillik **mindenfajta stílusú és minőségű** szövegbe.

2. Ha az **egyes számú alanyt** a **mint kötőszós állapothatározó** követi, melyben a **névszó többes számban áll**, az **állítmányt** többnyire az **állapothatározóval** egyeztetjük, nem az alanyval:

<i>Egyeztetés állapothatározóval</i>	<i>Más megoldás</i>
A felszólaló Nagy G. és Papp A. mint a	A felszólaló Nagy G. és Papp A. a vállalat

vállalat <u>képviselői járultak</u> hozzá a módosításhoz.	<u>képviselőjében járult</u> hozzá a módosításhoz.
---	--

Ez nyilván így is van. Az ilyen egyeztetési kérdésekben bátran támaszkodhatunk a **nyelvértékünkre**.

2. A melléknevek egyeztetése

Szemben a főnevekkel a mellékneveknél egyértelműen az **egyes számú** forma, vagyis az **egyeztetés hiánya a gyakoribb** megoldás, és ez alól az általános szabály alól kivételeket sem tart számon a nyelvművelő irodalom:

<i>Egyeztetéssel</i>	<i>Egyeztetés nélkül</i>
Lakályosakká akarja tenni a szobákat.	Lakályossá akarja tenni a szobákat.
Újakká akarjuk varázsolni a házakat.	Újjá akarjuk varázsolni a házakat.
Az újítások használhatóknak látszanak.	Az újítások használhatónak látszanak.
A gépek jóknak látszanak.	A gépek jónak látszanak.

A beszédhelyzet formalitásától függetlenül az egyes számú, azaz egyeztetés nélküli formák jóval gyakoribbak az empirikus adatok szerint is, mint az egyeztetettek, a többes számúak.

A melléknevek esetében inkább az **egyes számú** formákat ajánljuk mindenfajta szövegben, azaz **formálisban, választékosban és informálisban, gondozottban, rendeztben és rendezetlenben** egyaránt. De akkor sem követünk el hibát, ha mégis többes számú alakokat használunk.

Néhány internetes példa a *jónak látszanak*, *jónak tűnnek* és ehhez hasonló kifejezésekre:

A hagyományos jelmezek mindenki számára alkalmasak. Mind a fiatal férfiak, mind az érett férfiak viselhetik őket, miközben egyformán <u>jónak látszanak</u> . Az ilyen jelmezek időtlen klasszikusok, amelyek soha nem lépnek ki a stíusból. De most ez a stílus különösen népszerű nemcsak az üzletemberek, hanem a fiatal srácok körében is.
Presser Gábor fülbemászó zenéje már önmagában elegendő lenne, hogy végiglebegtessen a darabon, édes, álomszerű dallamok, melyek önmagukban karaktert adnak a szereplőknek. Ezt a rendezői látásmód is erősíti: a jók már-már idealisztikusan <u>jónak látszanak</u> , a rosszakról süt a gonoszság.
Sebastian kategóriadefiníciói is <u>jónak tűnnek</u> nagyvonalakban, és Másikandrás kiegészítései-vel teljesen <u>jónak látszanak</u> .
Nekem Anna és Tamás és még nappalra Peti is még tetrapelenkás volt és ráadásul egyszerre mind, de akkor még 90-ben csak ritkán és valami eszméletlen drágán volt csak nadrágpelenka. Azért akkortájt jött be a liberónak olyan betétje, ami éjszakára jó volt, és így aztán ez sokat könnyített. Aztán lementek a nadrágpelenkaárak és átálltunk rá. / A tetrakorszak hátránya az volt, hogy könnyen átázott, hogy fehéríteni kellett, és hogy amúgy a külső borítás nejlon volt... viszont hamarabb lettek szobatiszták... / Ma viszont amit árulnak eldobhatóként, azok ránézésre puhák, kényelmesek és <u>tök jónak látszanak</u> . Viszont egyszerre nem valami olcsók, de ha minden igaz, sokáig jók.
Russell azt mondja, bár a köridők <u>jónak látszanak</u> , a versenyszimuláció során valójában elég

sokat küszködött.
Terrence McGee még csak 31 éves, de fizikálisan sose volt prototípus első számú CB, végigfutva a névsoron tehát szembetűnő, hogy Gilmore-nak azonnal meglesz a helye a csapatban, Brooksnek már nem biztos, de egy McKelvin-szerződésbontás után már az ő esélyei is <u>jónak látszanak</u> majd.
A kerékpárati ívek jól néznek ki kívülről, a kerék körüli lemezeken látható már barnaság, de nem lóg cafatokban a lemez. Az ajtók alatt a küszöbök <u>jónak látszanak</u> .
Ha minden donorsejtet univerzálisan adható sejtté alakítanak át, az jelentősen csökkentheti a terápia árát, és a sejtek kitenyésztési idejét is. Így bár még rengeteg munka lesz abban, hogy a terápia bekerüljön az orvosi gyakorlatba, az esélyek jelenleg igen <u>jónak látszanak</u> arra, hogy ez megvalósul.
A vezetőket semmi nem szorította gazdálkodási fegyelemre: a jó szocialista kapcsolatokkal rendelkező Szinetárnak csak be kellett mennie az illetékes miniszterhez, és botránnyal, lemondással vagy előadások elmaradásával fenyegetőznie, hogy a szükséges pénzt kivasalja a kultúrpolitikából – hiszen az operaháznak nincs konkurenciája. A Rockenbauer-féle reformpolitika esélyei kimondottan <u>jónak látszottak</u> : a miniszter szabad kezet és viszonylag komoly pénzt kapott ambícióihoz. A Fidesz bukása 2002-ben azonban közbeszólt.
Véleményem szerint a hetedik házassági évfordulónak találóbb neve lenne az ólomlakodalom, mert eddigre a házasfelek szárnyalása az illúziók szárnyán repülve véget ér. Rájönnek, hogy az eddigi döntéseik amik – amikor meghozták őket, nagyon <u>jónak látszottak</u> – kezdenek ólomsúllyal rájuk nehezédeni. Rádöbbennek, hogy ez az, amire számíthatnak az elkövetkező években is, sőt akár egész életük során, és elkezdének lázadozni ellene.
Szemereyné Pataki Klaudia polgármester elmondta, hogy bár egyelőre még mindig <u>jónak tűnnek</u> Kecskemét helyi adóbevételei, sok volt a váratlan kiadás, és egyes gazdasági szereplők is erősen megéreztek a pandémia hatását, így az önkormányzatok és az államháztartás egyaránt nehéz helyzetbe került a járvány nyomában járó gazdasági válság miatt.
Úgy tűnik, hogy kontrollálják a dolgokat, <u>jónak tűnnek</u> kevés és sok üzemanyaggal, gumikezelésben is, de ki tudja. Mindannyian tudjuk, hogy különböző programokat futunk, de azt világosan látjuk a különböző körök átlagaiból, hogy hátrányban vagyunk. Meglátjuk.
Kedves Andi! Edzésmodszereid nagyjából <u>jónak tűnnek</u> ! Így nem is extra gyakorlatokat javasolnék, hanem azt: vizsgál meg étkezési szokásaid és ha szükséges (szerintem kicsit mindenképp) alakítsd át! Kevesebb szénhidrát, sok zöldség, gyümölcs, fehérje! Ha gondold, kapcsolódj be a Súlykontroll programba!
Ugye Ön is találkozott már olyan fordítóirodával, tolmáccsal, melynek szolgáltatásai első halásra <u>jónak tűntek</u> , de a végeredmény ennek ellenkezőjét tanúsította? Bizony a fordítás mestersége nem könnyű feladat, és egy oklevél megléte még nem tesz valakit jó fordítóvá, sokkal inkább a tapasztalat, tehetség és egyéb készségek dominálnak. Lássuk, milyen tulajdonságokkal rendelkezik egy jó fordító!
Ha az emberek <u>távolinak</u> vagy <u>szükszavúnak</u> tűnnek veled, vagy kihagynak, akkor személyesen veszed. Attól tartasz, hogy utálnak téged, de valójában csak más dolgok járnak a fejükben, vagy őszinte hibát követtek el. [...] Az extrém gondolkodás azt jelentheti, hogy feltételezi, hogy az emberek az életében vagy szeretnek, vagy utálnak. Ha csak enyhén is <u>bosszúnak</u> tűnnek, okkal vagy ok nélkül, akkor ezt úgy fogod fel, hogy utálnak téged, és nem akarnak veled foglalkozni.
A lakótelepeket tehát igyekeztek minden szükséges közösségi térrel és infrastruktúrával ellátni. Különösen a nagyobb telepek esetében eleve terveztek bölcsődét, óvodát, iskolát, játszótérket, boltokat (köztük patikákat is), sőt több helyen rendelőintézetet is. Bár eleinte <u>helypazarlónak tűntek</u> a hatalmas parkolófelületek, az autóhoz jutás könnyebbé válásával ezek a terek lassan megteltek négykerekűekkel

Meglepően jónak tűnnek a Motorola új, belépő szintű okostelefonjai

A Forma 1 jelene és múltja

Június 21., 20:04 · 🌐

Verstappen szerint jónak tűnnek a Red Bull új fejlesztései

Pedro Regis - Az ellenségek jónak tűnnek

Túlvilági szeretteink néha
álmunkban látogatnak meg: fiatalnak
és boldognak tűnnek

Gondolta volna, hogy álmosan még a rossz nők is jónak tűnnek?

Király András

TEST ÉS LÉLEK · 2014 június 11., 14:51

🔗 Megosztás

15 sztár, akik olyan fiatalnak tűnnek, mint mikor elkezdték a karrierjüket

2022. 03. 06.

Biztosnak tűnnek az állások a volt Eybl-nél

Címkék [#Car-Inside](#)

Kft [#munkahely](#) [#eybl](#) [#Nagykanizsa](#) [#állás](#)

Nagykanizsa - Biztosnak mondható a volt Eybl cég, ma már Car-Inside Kft. piaci pozíciója, s ennek köszönhetően mintegy 120 ember munkahelye - hangzott el szerdán a Fidesz városi szervezetének tájékoztatóján.

Azok az emberek, akik boldognak tűnnek, de a felszín alatt boldogtalanok, gyakran rendelkeznek a következő 7 viselkedési formával

Írta: [Bellini](#) 2024-01-30

SZEPSEG

Olyan szokások, amelyek öregnek tűnnek. Mit mondanak a szakértők

admin © 2024-2024 Szépség

csokoládé

A csokoládé és a vörösbor segítségével a régi sejtek fiatalnak tűnnek

2019. február 28. 18:19

Mások körülményei jónak tűnnek számunkra, míg a miénk mások számára jónak tűnik

július 10, 2022

A közölt és a nem közölt példák egyaránt azt mutatják, hogy az **egyes számú** formák **bármilyen stílusú** szövegben előfordulhatnak, vagyis **közömbös stílusértékűek**.

Internetes példák a kevésbé ajánlott *jóknak látszanak*, *jóknak tűnnek* stb. kifejezésre:

Mi tehát a jó cselekedeteket nem maguk miatt, hanem ama hamis nézet miatt vetjük el, melyet hozzájuk fűznek s melynél fogva elegendőnek tartják, hogy ha azok csak jóknak látszanak, bárha magukban véve nem is jók. Ez a műkegyesség — szenteskedés. (1905)

Szándékában áll, azt az utólag beépített betonfödémeket kibontani, amit akkor csináltak, amikor szálloda volt. A tervei jóknak látszanak, remélem előbb-utóbb elmehetünk együtt megnézni az eredményt.

Nos, semmi új nincs abban, hogy néhány ember azok közül — akikért minden áldozatot meghoztál — lesznek az elsők az életedben, akik cserbenhagynak téged. Isten beenged olyan embereket az életedbe, akik jóknak látszanak, de amint időt töltesz velük, Isten meg fogja mutatni igazi cselekedeteik mozgatórugóit, hogy életed ne kerüljön rossz vágányra.

Nem igazán tenne jót, vagy tesz jót az egyházakon belüli hatalmi — bizonyos funkciók betöltéséért kialakuló — harc akkor, amikor az egyházak is a megmaradásért küzdenek, és ezért sok esetben olyan kompromisszumokat kötnek, amelyek pillanatnyilag jóknak tűnnek, nem biztos, hogy hosszú távon is ez a legjobb megoldás.

Megnéztem a forrasztásokat nagyító alatt is, és jóknak látszanak. Most leszedtem a koptatólapot is, és úgy macerálom.

Matolcsy György már nem folytatja doktori tanulmányait a Nemzeti Közzolgálati Egyetemen, ahova még 2014-ben jelentkezett. Pedig előzetesen jóknak látszottak az esélyek, mivel a kutatási téma maga volt az unorthodox gazdaságpolitika, míg konzulense az a Lentner Csaba lett, aki mellette kuratóriumi tag a jegybank alapítványánál is.

A panelt kivettem, és rámértem (panelban) a kondikra, jóknak látszottak. De hallgatok az okos szóra, kiveszem, azután meglátjuk.

Az egyik recept, amit kipróbáltam a könyvből az a csőben sült tészta. Calabriában járunk, ez egy helyi rakott specialitás padlizsánból, húsgombócból és főtt tésztából paradicsomszószsal. Ja és tegyük hozzá hogy Graziano barátom által hitelesített a könyv azt mondta, hogy jóknak tűnnek a receptek.

<p>A kerek évforduló kapcsán hamarosan megjelenik a dalszövegeim gyűjteménye. Amikor öszszeraktam, szembesültem azzal, hogy egyetlen könyvbe belefér az a dalmennyiség, amit az elmúlt 30 évben írtam. Ráadásul a dalok felét nem érzem annyira erősnek, ez elsősorban a színházi zenékre vonatkozik. Látszik rajtuk, hogy a pillanat hevében <u>jóknak tűntek</u>, de a valóságban fércmunkák.</p>
<p>Aztán egy napon Réthly Attila tanácsára, különösebb tervezettség nélkül beadtam a jelentkezésem a Színház és Filmművészeti Egyetemre. Úgy voltam vele, hogy ha sikerül, akkor sikerül, ha nem, egyáltalán nem baj: tisztán láttam a következő évadomat, a beígért négy bemutatót, amik <u>jóknak tűntek</u> akkor. De az első vagy a második rostán meg már azt éreztem, hogy én ezt akarom nagyon. És felvettek.</p>
<p>Tavaly tette közzé – enyhén vágyvezérelt – tanulmányát a George Friedmanhoz köthető Geopolitical Futures, amely ugyan Amerika szemszögéből tudósít, de nekünk köztes-európaiaknak mégis érdemes rá figyelni az új utak keresése közben. 2017 a német gazdaság számára rekordévnak számított, és még a kilátások is <u>jóknak tűntek</u>. A tavalyi év elején mind a Nemzetközi Valutaalap, mind a német kormány saját növekedési előrejelzéseit felfelé módosította.</p>
<p>Régi vágyam teljesült most! Az Amishokat szerettem volna megnézni közelebbről. Ez, most teljesült. Egyszerűek, csodásak, és <u>boldogoknak tűnnek</u>. / 2 nő hazafelé, az úton.</p>
<p>A „Boldog Valentin-napot” két betűtípussal van nyomtatva. Az egyik karcsú és kecses, a másik pedig vastag. Nézd meg a vastagabbat, találtál-e benne valami különlegeset? Pontosan! Négy szív van elrejtve benne. / A szövegeken kívül két színű szív is előtűnik. A szalag még mindig biztos, de a szerető formák olyan elevenek. A minták magukban nem érznek, de valahogy olyan <u>boldogoknak tűnnek!</u> Mindez azért van, mert a szívek különleges elrendezésének köszönhető.</p>
<p>A dédapám szeméből kiégett a derű, csak az üszkös nyomát látni. A kiüresedettnek tűnő szemgödre körüli ráncokban maradt legfeljebb némi maradék mosolyféle. / Madárcsontú dédanyám pedig megtörtén, összegörnyedve ül, erőtlenül ölébe ejtett kézzel, mint aki rájött, hiába is emelné óvón a karját, nincs ereje még erre a reflexszerű mozdulatra sem. / <u>Iszonyúan öregeknek tűnnek</u>, pedig számításaim szerint ekkor még hatvanévesek sem voltak.</p>
<p>Számoltak azzal, hogy noha a külföldi valutára égető szüksége volt az államkasszának, a magyar emberek keveredése a nyugati turistákkal már korántsem volt kívánatos. Igyekeztek az ilyen találkozások számának esélyét a lehető legalacsonyabban tartani, hiszen a nyugati életmód, viselkedés, anyagi helyzet megtapasztalása könnyen nem odailó gondolatokkal terhelhette volna a proletárok fejét. Ennek a gondolatmenetnek megfelelően a kiemelt településeket két csoportra osztották. Az elsőbe kerültek az olyanok, amik külföldi vendégek fogadására is <u>megfelelőeknek tűntek</u>, míg a második csoportba azok, amik a SZOT által beutalt magyarok tömegeinek feleltek meg inkább.</p>

A példák alapján úgy tűnik, a többes számú alakok vagy régi, a 20. század első feléből származó dokumentumokban fordulnak elő jellemző módon, vagy ha maiak, inkább gondozatlan és bizalmas stílusú szövegekből valók. Egy harmadik kategóriát a keresztény hittel kapcsolatos szövegek jelentik, protestáns közegből; ezekre eleve jellemző az enyhe régiesség, a Károli Gáspár-féle bibliafordítás 1908. évi revíziójának (és a még korábbi revízióknak) nagy tekintélye miatt.

Bár a többes számú példákról megállapítható, hogy jellemző módon milyen szövegekhez kötődnek, ebből nem vonható le a következtetés, hogy nem volnának közömbös stílusértékűek, már csak azért sem, mert egyaránt előfordulnak **választékos**, **formális** és **bizalmas** szövegekben.

Befejezőképpen nézzünk még meg néhány internetes példát a *vmilyennek tart* és a *vmilyeneknek tart* váltakozására:

Példák az egyeztetés nélkül formákra:

Úgy vélem, ami jelenleg zajlik, az egy szintiszta etnikai konfliktus. S még mielőtt valaki rémhírterjesztéssel vádolna meg, hozzátenném, hogy etnikai konfliktus alatt nem csupán azt értjük, amikor az emberek már ölik egymást. A szlovák–magyar vita egy látens konfliktus, aminek a lényege az, hogy az elitek nem tudnak megegyezni az állam jellegén. Ezt jó tudatosítani, mert egy etnikai konfliktust kezelni kell. Egyrészt ki kell dolgozni olyan mechanizmusokat, amelyekkel megelőzhető a kiéleződése, bár esetünkben nem túl nagy a valószínűsége annak, hogy eljutnánk a tettelegességéig. Ennek ellenére rendkívül felelőtlennek tartom azokat a politikusokat, akik abból próbálnak politikai tőkét kovácsolni, hogy kilátásba helyezik ezt.

Azt szoktuk erre mondani, hogy nyilván az atomháború lehetőségét kizárni nem lehet, de kicsi az esélye. Nagyon túlzónak és felelőtlennek tartom azokat a nyilatkozatokat, amik ezzel riogatják az embereket. Nyilván ennek megvan a megfelelő politikai szándéka. Például Oroszország esetében, amikor arról beszél, hogy nukleáris fegyvereket vetne be, annak egy elrettentő funkciója van.

Aki nem kockáztat, nem is nyerhet”, tartja a mondás. Nemrég öten haltak meg egy tengeri merülés során. Veszélyes dologra vállalkoztak, de rosszul sült el, végleg a mélyben maradnak. Előtte egy magyar srác akarta meghódítani a világ legmagasabb hegycsúcsát, de sajnos Ő is eltűnt, örökre fent marad a csúcson. Hittek magukban, komolyan készültek a feladatra, de a természet erősebb volt. Megpróbálták azt, ami csak keveseknek sikerült, és ők sajnos nem jártak sikerrel. De olyan dolog közben haltak meg, amit szerettek csinálni, ami az életük értelme volt, és készen álltak odaadni a sikerért. Én ezért nem felelőtlennek tartom őket, hanem hősöknek. Verseny közben, küzdelem közben meghalni dicsőség, mert minden sportban benne rejlik a veszély. Egy életet le lehet élni a fotelban ülve papucsban, csak úgy mi az értelme?

Példák az egyeztetett formákra:

Most, miután túl vagyok ezen a kellemetlen vizsgálaton, hadd mondjam el, hogy mennyire felelőtleneknek tartom azokat, akik a vizsgálókát rendezik be, amikor nem számolnak a fogyatékkal élő páciensekkel, sem az őket kísérők fizikai határait! Azt gondolom, az illetékeseknek jó néhány esetben látni, tapasztalni kellene mindazt, amit egy-egy hozzám hasonló nőbeteggel a kísérője átél!!! Férfierőre lett volna szükség, hisz eszméletlen nagyot emeltek a lányok, de kérdezem én, ilyen körülmények között, ki szeretne férfi kísérőt.

No, már most, hogy a gazdasági életben (is) hatalmas szükség lenne a stabilitásra, az előre kiszámítható viszonyokra, jómagam egyetlen másodpercig sem vitatom, mindazonáltal a miniszterelnök imént említett elképzeléseit részint kockázatosaknak és veszélyeseknek, részint pedig átgondolatlanoknak és felelőtleneknek tartom.

Hihetetlenül károsaknak és felelőtleneknek tartom azokat a megnyilatkozásokat, amelyek az emberek elbizonytalanítását célozzák meg, ezért mindenkit arra szeretnék buzdítani, készüljön arra, hogy amilyen gyorsan csak lehet, beoltassa magát, mert ez az, ami talán megváltoztathatja a mindennapjainkat!

A példák tanulsága, hogy a *valamilyennek tart* esetében a többes számú, azaz egyeztetéses formák (pl. *felelőtleneknek tart*) valamivel természetesebbnek (természetesebbeknek ☺) tűnnek, mint a *valamilyennek tűnik/látszik* esetében a többes számú formák (pl.

felelőtleneknek tűnnek/látszanak). Ebből arra következtethetünk, hogy az egyeztetés megléte vagy hiánya attól is függhet, mennyire gyakori az adott kollokáció.

A 3. példa az egyeztetés nélküliek közt azért érdekes, mert egy főnév is található benne, és a megfogalmazás jól szemlélteti a tipikus megoldást: a melléknév egyes számban marad (*felelőtlennek*), a főnév viszont többes számba kerül (*hősöknek*):

Én ezért nem felelőtlennek tartom őket, hanem hősöknek.

& A JEGYZETBEN EMLÍTETT NYELVI IDEOLÓGIÁK

Nyelvi belletrizmus. *Makroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a szépírók által használt nyelvi regiszterek, ill. az írók által létrehozott szövegek nyelvi szempontból különleges értékűek és jelentőségűek. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a szépírók által használt nyelvi formák eredendően helyesebbek, mint a más foglalkozású emberek által használt nyelvi formák.

Nyelvi brevizmus. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a rövidebb nyelvi formák eredendően helyesebbek a hosszabb nyelvi formáknál.

Nyelvi doktizmus. Az a meggyőződés, hogy közvetlen kapcsolat van a helytelennek bélyegzett nyelvi formák használata és a beszélők műveltsége, ill. iskolázottsága között, azaz a helytelennek tartott nyelvi formák használata műveletlenségre, ill. alacsonyabb iskolázottságra vall.

Nyelvi egzaktizmus. *Makroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a tartalmilag pontos, félreérthetetlen közlés abszolút érték. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a denotáció szempontjából pontosabb, egyértelműbb, félreérthetetlen nyelvi forma eredendően helyesebb, mint az, amely kevésbé pontosan, elnagyoltan, homályosan, félreérthetően utal a denotátumra.

Nyelvi elitizmus. *Makroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy az iskolázottabb társadalmi rétegek nyelvhasználata eredendően értékesebb, jobb, helyesebb a kevésbé iskolázott társadalmi rétegeknél. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy az iskolázottabb társadalmi rétegek által használt nyelvi formák eredendően helyesebbek, mint a kevésbé iskolázott társadalmi rétegek által használt nyelvi formák.

Nyelvi fonizmus. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a könnyebben kiejthető vagy más szempontból előnyösebb hangzású nyelvi forma eredendően helyesebb a nehezebben kiejthetőnél vagy más szempontból előnytelenebb hangzásúnál.

Nyelvi idiomizmus. *Makroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy az olyan nyelv, nyelvváltozat vagy nyelvi közlés, amely nagymértékben „őrzi”, ill. tartalmazza az adott nyelvre sajátosan jellemző nyelvi formákat, eredendően értékesebb annál, amely ilyeneket csak kisebb számban tartalmaz. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy az adott nyelvre sajátosan jellemző nyelvi formák eredendően helyesebbek azoknál a formáknál, amelyek sok más nyelvben is megvannak, különösen pedig azoknál, amelyek idegen nyelvek hatására jöttek létre. A magyar nyelv vonatkozásában a magyar nyelvre jellemző nyelvi formák a nyelvi idiomizmus hívei szerint azért rendkívül értékesek, mert „magyar gondolkodásmódot”, „magyar szemléletet” tükröznek, amit az idegen mintára keletkezett közvetett kölcsönszavak „megzavarnak”.

Nyelvi imperfekcionizmus. Az a meggyőződés, hogy mind a nyelvi rendszer, mind a nyelvi közlések eredendően tökéletlenek: az emberi nyelvek nem teszik lehetővé a teljesen egyértelmű, pontos fogalmazást.

Nyelvi inszenszilizmus. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a stilisztikailag jelöletlen nyelvi formák eredendően jobbak azoknál, amelyeket sok beszélő finomkodónak, affektálónak, emiatt pedig modorosnak, keresettnek, mesterkéltnak, erőltetettnek érez.

Nyelvi konzervativizmus. Általánosabb nyelvi ideológiaként megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a nyelv hagyományos formái különleges értéket képviselnek, megőrzésük társadalmi, sőt kulturális és nemzeti érdek. Hívei nem riadnak vissza az olyan nyelvalakító tevékenységtől sem, melynek célja a nyelvi változások fékezése vagy akár visszafordítása.

Nyelvhelyességi ideológiaként *makroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy az archaikusabb, több régies formát tartalmazó nyelvek vagy nyelvváltozatok (pl. nyelvszigetek, nyelvjárászigetek, nyelvcsaládok peremhelyzetű nyelvei, peremnyelvjárások) eredendően értékesebbek a nagyobb változáson átment nyelveknél, nyelvváltozatoknál. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a hagyományos, a nyelvben régebb óta meglévő nyelvi formák eredendően helyesebbek, mint az újabban létrejöttek vagy bekerültek.

Nyelvi logicizmus. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a gondolkodás törvényeinek megfelelő, „logikus” nyelvi forma eredendően helyesebb annál a nyelvi formánál, amely kevésbé van összhangban a gondolkodás törvényeivel.

Nyelvi nacionalizmus. Egy-egy etnikai csoporthoz tartozó beszélőknek az a meggyőződése, hogy a saját etnikai (nemzeti) identitásukhoz kötődő nyelv magasabb rendű, értékesebb, jobb, szebb más nyelveknél, s ez indokoltá teszi terjesztését más nyelvek rovására, akár egy országon belül, akár nemzetközi viszonylatban.

Nyelvi naturizmus. *Makroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a közlés természetessége abszolút érték, a természetesebbnek tartott nyelvhasználat, ill. nyelvváltozatok eredendően értékesebbek, mint a kevésbé természetesnek talált nyelvhasználat, ill. nyelvváltozatok. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a beszélők által (informális vagy választékos stílusú diskurzusokban) természetesebbnek érzett nyelvi formák eredendően helyesebbek, mint azok, amelyeket a beszélők (informális vagy választékos stílusú diskurzusokban) nem éreznek annyira természetesnek.

Nyelvi purizmus. *Makroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a hagyományos, nem idegen eredetű nyelvi formákat előnyben részesítő beszédmód eredendően értékesebb, mint az, amely nagyobb számban tartalmaz idegen eredetű nyelvi formákat. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a hagyományos, nem idegen eredetű nyelvi formák eredendően helyesebbek, mint az idegen eredetű nyelvi formák. Hasonlóképpen az idegen minta nélküli, belső keletkezésű nyelvi formák eredendően helyesebbek, mint azok, melyeket idegen mintára alkottak.

Nyelvi racionalizmus. Az a meggyőződés, hogy a nyelvi szerkezeteket az emberi elmében található kognitív szerkezetek határozzák meg, azaz a szavak és a nyelvtani formák azért jönnek létre, hogy (eredendően meglévő) gondolatainkat ki tudjuk fejezni. Ebből következik, hogy a szavak (jelentések) és a nyelvtani formák levezethetők az elme működéséből. Ebből a meggyőződésből ered az az elvárás, hogy a nyelvi rendszer legyen összhangban az emberi gondolkodás törvényszerűségeivel, azaz legyen „logikus”.

Nyelvi szimplicizmus. *Makroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a közlés egyszerűsége abszolút érték. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy az egyszerűbb szerkezeti felépítésű nyelvi formák eredendően helyesebbek a bonyolultabbaknál.

Nyelvi szintetizmus. *Makroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a közlés tömörsége (tartalmi azonosság mellett) abszolút érték. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a szintetikus nyelvi formák eredendően helyesebbek az analitikusaknál.

Nyelvi szisztemizmus. *Mikroszinten* megfogalmazva az a meggyőződés, hogy a nyelvi rendszerbe jobban beágyazódó, a nyelv hagyományos eszközkészletével harmonikus egységben lévő nyelvi formák eredendően helyesebbek, mint azok a formák, amelyek kevesebb nyelven belüli párhuzammal rendelkeznek, netán inkább más nyelvekben van párhuzamuk.

& NYELVMŰVELŐ IRODALOM ÉS SZAKIRODALOM

ÁLTALÁNOS KÉRDÉSEK

- Balázs Géza 2001. egyes szám kedvelés | egyeztetés. *Magyar nyelvhelyességi lexikon*. Budapest: Corvina. 56–58. 58.
- Bárdosi Vilmos főszerk. 2003. *Magyar szólástár. Szólások, helyzetmondatok, közmondások értelmező és fogalomkörü szótára*. Budapest: Tinta Könyvkiadó.
- Rácz Endre szerk. 1968. *A mai magyar nyelv*. Budapest: Tankönyvkiadó.
- Benyhe János 2005. Egyesszám-kedvelés. *Dohogó. Nyelv-őr-járat*. Budapest: Kortárs Kiadó. 294–295.
- Forgács Tamás 2003. *Magyar szólások és közmondások szótára. Mai nyelvünk állandósult szókapcsolatai példákkal szemléltetve*. Budapest: Tinta Könyvkiadó.
- Hegedűs Rita 2004. *Magyar nyelvtan. Formák, funkciók, összefüggések*. Budapest: Tinta Könyvkiadó.
- HivKk. 1978. egyeztetés. Grétsy László szerk., *Hivatalos nyelvünk kézikönyve*. Budapest: Pénzügyminisztérium, Államigazgatási Szervezési Intézet. 68–71.
- Mgr. 2000. Keszler Borbála szerk., *Magyar grammatika*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.
- MNySz. 2007. egyes szám kedvelése. Balázs Géza–Zimányi Árpád szerk., *Magyar nyelvhasználati szótár*. Celldömölk: Pauz-Westermann. 60.
- Nádasdy Ádám 2003. Számháború. *Ízlések és szabályok*. Budapest: Magvető. 191–194.
- Nádasdy Ádám 2007. Magyar egyes szám – többes szám. Kálmán László–Nádasdy Ádám, *Hajnali hárompercesek a nyelvről*. Internet. 143–144.
- NyKk. I. 1983. egyeztetés. Grétsy László–Kovalovszky Miklós szerk., *Nyelvművelő kézikönyv I.* Budapest: Akadémiai Kiadó. 475.
- NyKk. II. 1985. névszók egyes és többes számú használata. Grétsy László–Kovalovszky Miklós szerk., *Nyelvművelő kézikönyv II.* Budapest: Akadémiai Kiadó. 295–298.
- NymKsz. 2005. egyeztetés. Grétsy László–Kemény Gábor szerk., *Nyelvművelő kézisztár*. Budapest: Tinta Kiadó. 125.
- Tótfalusi István é. n. [1999]. Egyes szám? Többes szám? *Kis magyar nyelvklinika*. Budapest: Anno Kiadó. 81–85.

NÉVSZÓK EGYES ÉS TÖBBES SZÁMÚ HASZNÁLATA

Páros testrészek és a hozzájuk tartozó ruhadarabok

- Balázs Géza 2001. páros testrészek/ruhadarabok neve. *Magyar nyelvhelyességi lexikon*. Budapest: Corvina. 170–171.
- Benyhe János 2005. Egykezü? *Dohogó. Nyelv-őr-járat*. Budapest: Kortárs Kiadó. 74–75.
- Lanstyák István 2010. A nyelvi babonák életerejéről. Nyelvi ideológiák és filozófiák a Nyelvművelő kézisztárban. Beke Zsolt–Lanstyák István–Misad Katalin szerk., *Hungarológia a szlovák kultúra kontextusában*. Pozsony/Bratislava: Stimul. 95–116.

<http://stella.uniba.sk/texty/HUNzbornik.pdf>

- Lanstyák István–Szabó Mihály Gizella 1997. A főnevek egyes és többes számának használatával kapcsolatos változók (lába : lábai). *Magyar nyelvhasználat – iskola – kétnyelvűség*. Pozsony: Kalligram. 80–81.
- Lőrincze Lajos 1980. Vannak-e szemei a magyar embernek? *Emberközpontú nyelvművelés*. Budapest: Magvető Kiadó. 109–125.
- MNySz. 2007. páros testrészek, ruhadarabok neve. Balázs Géza–Zimányi Árpád szerk., *Magyar nyelvhasználati szótár*. Celldömölk: Pauz-Westermann. 196–197.
- Nádasdy Ádám 2008. Mire való a nyelv? *Prédikál és szónokol. Újabb írások, beszélgetések a nyelvről 2003–2007*. Budapest: Magvető. 175–178.
- NyKk. II. 1985. páros testrészek nevének használata. Grétsy László–Kovalovszky Miklós szerk., *Nyelvművelő kézikönyv II*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 493.
- NymKsz. 2005. nyelvhelyességi babonák | páros testrészek nevének egyes v. többes száma. Grétsy László–Kemény Gábor szerk., *Nyelvművelő kézikönyvtár*. Budapest: Tinta Kiadó. 410. 438.
- Szepesy Gyula 1986. Fáj a lábam – fájnak a lábaim. *Nyelvi babonák*. Budapest: Gondolat Kiadó. 75–84.
- Tótfalusi István é. n. [1999]. Egyes szám? Többes szám? / Magyar szemmel. *Kis magyar nyelvklinika*. Budapest: Anno Kiadó. 81–82.

Sok azonos vagy hasonló részből álló dolgok

- Benyhe János 2005. „Bor, sör, pálinka”. *Dohogó. Nyelv-őr-járat*. Budapest: Kortárs Kiadó. 31–32.
- Lanstyák István–Szabó Mihály Gizella 1997. A főnevek egyes és többes számának használatával kapcsolatos változók (banán : banánok). *Magyar nyelvhasználat – iskola – kétnyelvűség*. Pozsony: Kalligram. 81–83.
- NyKk. II. 1985. névszók egyes és többes számú használata / (sok azonos vagy hasonló egyedből, tételből, részből stb. álló dolgok) Grétsy László–Kovalovszky Miklós szerk., *Nyelvművelő kézikönyv II*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 296.
- Tótfalusi István é. n. [1999]. Egyes szám? Többes szám? / Almát eszem. Foggal-körömmel. *Kis magyar nyelvklinika*. Budapest: Anno Kiadó. 83–85.

ALANY ÉS ÁLLÍTMÁNY SZÁMBELI EGYEZTETÉSE

- Balázs Géza 2001. alany és állítmány egyeztetése. *Magyar nyelvhelyességi lexikon*. Budapest: Corvina. 27.
- Bencédy József 1968. Az állítmány és az alany egyeztetése. *Nyelvművelő tanácsok*. Budapest: Tankönyvkiadó. 89–92.
- Grétsy László szerk. 1976. A mondat fő részeivel kapcsolatos nyelvhelyességi problémák / 4. *Mai magyar nyelvünk*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 50–52.
- HivKk. 1978. egyeztetés. Grétsy László szerk., *Hivatalos nyelvünk kézikönyve*. Budapest: Pénzügyminisztérium, Államigazgatási Szervezési Intézet. 68–71.

- Huszár Ágnes 1992. Egyeztessünk, de hogyan? Kemény Gábor–Szántó Jenő szerk., *Mondd és írd!* Budapest: Auktor Kiadó. 278–279.
- MNySz. 2007. alany és állítmány egyeztetése. Balázs Géza–Zimányi Árpád szerk., *Magyar nyelvhasználati szótár*. Celldömölk: Pauz-Westermann. 16–17.
- Nagy J. Béla 1953. Nyelvhelyességi babonák. Lőrincze Lajos szerk., *Nyelvművelésünk főbb kérdései*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 250.
- NyKk. I. 1983. alany és állítmány egyeztetése. Grétsy László–Kovalovszky Miklós szerk., *Nyelvművelő kézikönyv I.* Budapest: Akadémiai Kiadó. 145–150.
- NymKsz. 2005. alany és állítmány egyeztetése. Grétsy László–Kemény Gábor szerk., *Nyelvművelő kéziszótár*. Budapest: Tinta Kiadó. 30–31.

A BIRTOKLÁS NYELVI KIFEJEZÉSÉVEL KAPCSOLATOS SZÁMBELI EGYEZTETÉS

Általában

- Balázs Géza 2001. birtokos személyjelek egyeztetése. *Magyar nyelvhelyességi lexikon*. Budapest: Corvina. 43.
- MNySz. 2007. birtokos személyjelek egyeztetése. Balázs Géza–Zimányi Árpád szerk., *Magyar nyelvhasználati szótár*. Celldömölk: Pauz-Westermann. 39.
- NyKk. I. 1983. birtokos személyragok egyeztetése. Grétsy László–Kovalovszky Miklós szerk., *Nyelvművelő kézikönyv I.* Budapest: Akadémiai Kiadó. 349–351.
- NymKsz.² 2005. birtokos személyjelek egyeztetése | -é birtokjeles szók egyeztetése. Grétsy László–Kemény Gábor szerk., *Nyelvművelő kéziszótár*. Budapest: Tinta Kiadó. 78–79. 119.

Számbeli egyeztetés birtokos jelzős szerkezetben és birtoklást kifejező részeshatározós szerkezetben

- Bencédy József 1968. A birtokos jelző. *Nyelvművelő tanácsok*. Budapest: Tankönyvkiadó. 111.
- Benyhe János 2005. Birtokok és birtokosok. *Dohogó. Nyelv-őr-járat*. Budapest: Kortárs Kiadó. 292–293.
- É. Kiss Katalin 2004. Egyeztetés szétszakított birtokos szerkezetben. *Anyanyelvünk állapotáról*. Budapest: Osiris Kiadó. 41–43.
- Grétsy László 1964. *Fűtése* vagy *fűtésük* van a tranzisztoroknak? *Szaknyelvi kalauz*. Budapest: Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó. 264–266.
- Grétsy László szerk. 1976. A bővítményekkel kapcsolatos nyelvhelyességi kérdések. *Mai magyar nyelvünk*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 62.
- Nádasdy Ádám 2008. Leóék macskája. *Prédikál és szónokol. Újabb írások, beszélgetések a nyelvről 2003–2007*. Budapest: Magvető. 326–329.
- Sebestyén Árpád 1994. Kiknek van igaza?. *Értsünk Szót! Útvesztők és útjelzők mindennapi nyelvhasználatunkban*. Debrecen: KLTE Magyar Nyelvtudományi Tanszéke. 164–165.

Több 3. személyű birtokosra vonatkozó egyeztetés

- Bencédy József 1968. A birtokos jelző. *Nyelvművelő tanácsok*. Budapest: Tankönyvkiadó. 111.
- Grétsy László 1964. Hány lakás jár egy embernek? *Szaknyelvi kalauz*. Budapest: Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó. 249–252.
- Lanstyák István–Szabó Mihály Gizella 1997. A számbeli egyeztetéssel kapcsolatos változók (feleségükkel : feleségeikkel). *Magyar nyelvhasználat – iskola – kétnyelvűség*. Pozsony: Kalligram. 88.
- NyKk. I. 1983. birtokos személyragok egyeztetése. Grétsy László–Kovalovszky Miklós szerk., *Nyelvművelő kézikönyv I*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 350.
- Tótfalusi István é. n. [1999]. Egyes szám? Többes szám? / Le a kalappal! *Kis magyar nyelvklínika*. Budapest: Anno Kiadó. 82–83.

Az -é birtokjeles szavak egyeztetése

- NyKk. I. 1983. -é birtokjeles szók egyeztetése. Grétsy László–Kovalovszky Miklós szerk., *Nyelvművelő kézikönyv I*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 454.
- NymKsz. 2005. -é birtokjeles szók egyeztetése. Grétsy László–Kemény Gábor szerk., *Nyelvművelő kéziszótár*. Budapest: Tinta Kiadó. 118.

MENNYISÉG- ÉS MINŐSÉGJELZŐK SZÁMBELI EGYEZTETÉSE

Főnév egyeztetése mennyiségjelzőjével

- Bencédy József 1968. A számjelző. *Nyelvművelő tanácsok*. Budapest: Tankönyvkiadó. 106–107.
- Grétsy László 1964. Nincs szükségünk sok új gépekre! *Szaknyelvi kalauz*. Budapest: Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó. 260–263.
- Grétsy László szerk. 1976. A bővítményekkel kapcsolatos nyelvhelyességi kérdések. *Mai magyar nyelvünk*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 58–59.
- Hernádi Sándor 1963. Téves kapcsolás. *Helyesen, szépen magyarul. Kis nyelvművelő az általános iskolák számára*. Budapest: Tankönyvkiadó. 26.
- Lanstyák István–Szabó Mihály Gizella 1997. A főnevek egyes és többes számának használatával kapcsolatos változók (számos helyen : számos helyeken). *Magyar nyelvhasználat – iskola – kétnyelvűség*. Pozsony: Kalligram. 83–84.
- NyKk. II. 1985. mennyiségjelzős szók egyes vagy többes száma Grétsy László–Kovalovszky Miklós szerk., *Nyelvművelő kézikönyv II*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 149–150.
- NymKsz. 2005. mennyiségjelzős szók egyes v. többes száma. Grétsy László–Kemény Gábor szerk., *Nyelvművelő kéziszótár*. Budapest: Tinta Kiadó. 368.

Minőségjelzős szavak egyes vagy többes száma

- NyKk. II. 1985. minőségjelzős szók egyes vagy többes száma Grétsy László–Kovalovszky Miklós szerk., *Nyelvművelő kézikönyv II.* Budapest: Akadémiai Kiadó. 173.
- NymKsz. 2005. minőségjelzős szók egyes v. többes száma. Grétsy László–Kemény Gábor szerk., *Nyelvművelő kéziszótár.* Budapest: Tinta Kiadó. 377.
- Nagy J. Béla 1953. Nyelvhelyességi babonák. Lőrincze Lajos szerk., *Nyelvművelésünk főbb kérdései.* Budapest: Akadémiai Kiadó. 251.

ÉRTELMEZŐI EGYEZTETÉS

- Balogh Judit 2002. Néhány gondolat az értelmezői egyeztetésről. Balázs Géza–A. Jászó Anna–Koltói Ádám szerk., *Éltető anyanyelvünk. Írások Grétsy László 70. születésnapjára.* Budapest: Tinta Könyvkiadó. 56–60.
- NyKk. I. 1983. értelmezői egyeztetés. Grétsy László–Kovalovszky Miklós szerk., *Nyelvművelő kézikönyv I.* Budapest: Akadémiai Kiadó. 558–559.
- NymKsz. 2005. értelmezői egyeztetés. Grétsy László–Kemény Gábor szerk., *Nyelvművelő kéziszótár.* Budapest: Tinta Kiadó. 154.

ÁLLAPOTFÉLE HATÁROZÓK SZÁMBELI EGYEZTETÉSE

- Grétsy László szerk. 1976. A bővítményekkel kapcsolatos nyelvhelyességi kérdések. *Mai magyar nyelvünk.* Budapest: Akadémiai Kiadó. 56.
- Lanstyák István–Szabó Mihály Gizella 1997. A számbeli egyeztetéssel kapcsolatos változók / Az állapotféle határozók egyeztetésével kapcsolatos változók. *Magyar nyelvhasználat – iskola – kétnyelvűség.* Pozsony: Kalligram. 84–87.
- Nagy J. Béla 1953. Nyelvhelyességi babonák. Lőrincze Lajos szerk., *Nyelvművelésünk főbb kérdései.* Budapest: Akadémiai Kiadó. 250–251.
- NyKk. I. 1983. határozói egyeztetés. Grétsy László–Kovalovszky Miklós szerk., *Nyelvművelő kézikönyv I.* Budapest: Akadémiai Kiadó. 815–816.
- NymKsz. 2005. határozói egyeztetés. Grétsy László–Kemény Gábor szerk., *Nyelvművelő kéziszótár.* Budapest: Tinta Kiadó. 224–225.

& VIZSGATÉTELEK

A ÷ jellel megjelölt kérdések csak a **vizsga gyakorlati részében** fordulnak elő, vagyis a megszerzett ismereteket mondatokba foglalt konkrét nyelvi formák nyelvi helyénvalósági megítélésében kell alkalmazni. Nem szükséges pontosan tudni, hogy a kérdésnek milyen a nyelvhelyességi megítélése (vagyis hogyan ítélik meg a nyelvművelők), elég ha az adott mondatra vonatkozóan, annak kontextusában állapítja meg a vizsgázó a szóban forgó nyelvi forma helyénvalóságát.

A csillaggal (*) jelölt kérdések csak a **pótvizsgán** lesz számonkérve **elméleti kérdésként** egy külön tesztlapon abban az esetben, ha az első vizsgán elért eredmény **40% alatt volt**. Ha a hallgató úgy érzi, hogy nem érte el az 40%-ot, érdemes a dolgozatát áthúznia; ezzel elkerülheti, hogy a pótvizsgán a csillagos kérdésekből is írnia kelljen. A kérdések egyharmada (33%-a) csillagos, így jelentős munkát takarít meg az, aki első alkalommal eléri legalább az 50%-ot.
Megjegyzések

1. A nagyobb kérdések felbontva is szerepelhetnek.
2. Több kisebb kérdés is szerepelhet összevontan.
3. A legtöbb kérdéshez példákat is kell mondani, akkor is, ha ez a kérdésben magában nincs benne.
4. A félév folyamán változás is történhet a kérdésekben. A számonkérés mindig a legutolsó verzió alapján történik.

BEVEZETÉS

1. Az egyszerű mondat mibenléte. Példák. *

NÉVSZÓK EGYES ÉS TÖBBES SZÁMÚ HASZNÁLATA

1. **Páros testrészek és a hozzájuk tartozó ruhadarabok nevének használata. Az egyes és a többes számú formák váltakozása, ennek nyelvhelyességi és helyénvalósági megítélése. Példák.**
2. **Sok azonos vagy hasonló részből álló dolgok neve. Az egyes és a többes számú formák váltakozása, ennek nyelvhelyességi és helyénvalósági megítélése. Példák.**
3. **A részleges tárgy mibenléte. Példák.**

SZÁMBELI EGYEZTETÉS EGYSZERŰ MONDATOKBAN

1. Az egyeztetés mibenléte és fajtái. *
2. Alany és állítmány számbeli egyeztetése egyalanyú mondatokban – általános áttekintés.
*
3. A számbeli egyeztetés fő szabálya. Példák. *

4. **Az értelmi egyeztetés mibenléte. Példák.**
5. **Az alaki egyeztetés mibenléte. Példák.**
6. A *mind* mint alany számbeli egyeztetése az állítmánnyal. ÷
7. Alakja szerint többes számú, jelentése szerint egyes szám értékű alany egyeztetése. *
8. Az egyes számú, társhatározós alany egyeztetése az állítmánnyal. *
9. Gyűjtőnévi vagy mennyiségjelzős egyes számú egyedi alany egyeztetése. *
10. A névszói állítmány igei és névszói részének egyeztetése. *
11. Az alany egyeztetése gyűjtőnévi és anyagnévi állítmánnyal. *
12. Mennyiségjelzős vagy gyűjtőnévi főnévi állítmány egyeztetése alannal vagy értelmezővel. *
13. Az állapothatározó egyeztetése az állítmánnyal. *
14. Egyeztetés közbevetés esetén. *
15. Az alany és az állítmány számbeli egyeztetése többalanyú mondatokban – általános áttekintés. *
16. Számbeli egyeztetés abban az esetben, amikor az állítmány követi az egyes számú, nem személyre vonatkozó alanyokat. *
17. Számbeli egyeztetés abban az esetben, amikor az állítmány megelőzi az egyes számú, személyre vonatkozó alanyokat. *
18. Számbeli egyeztetés abban az esetben, amikor mind egyes, mind többes számú alanyok vannak a mondatban. ÷
19. Számbeli egyeztetés birtokos jelzős szerkezetben: váltakozás az egyeztetett és az egyeztetés nélküli formák közt közbeékelődés esetén. ÷
20. Számbeli egyeztetés birtokos jelzős szerkezetben: váltakozás az egyeztetett és az egyeztetés nélküli formák közt fordított szórend esetén. ÷
21. Számbeli egyeztetés birtoklást kifejező részeshatározós szerkezetben. ÷
22. Több 3. személyű birtokosra vonatkozó számbeli egyeztetés. ÷
23. Az -é birtokjeles szavak számbeli egyeztetése. ÷
24. Főnév számbeli egyeztetése mennyiségjelzőjével. Az általános szabály alóli kivételek öt csoportja. ÷
25. Minőségjelzős szavak egyes vagy többes száma. *
26. **A *némely* jelző egyeztetése a jelzett szóval. Az egyes és a többes számú forma váltakozása, ennek megítélése. Példák.**
27. Állapotféle határozók számbeli egyeztetése – általános áttekintés. *
28. Az állapotféle határozó mibenléte. Példák. *
29. **Főnévi állapotféle határozók számbeli egyeztetése. Az egyes és a többes számú forma váltakozása, ennek megítélése. Példák.**
30. **Melléknévi állapotféle határozók számbeli egyeztetése. Az egyes és a többes számú forma váltakozása, ennek megítélése. Példák.**

NYELVI IDEOLÓGIÁK

1. A nyelvi belletrizmus mibenléte.
2. A nyelvi brevizmus mibenléte.
3. A nyelvi doktizmus mibenléte.
4. A nyelvi egzaktizmus mibenléte.

5. A nyelvi elitizmus mibenléte.
6. A nyelvi fonicizmus mibenléte.
7. A nyelvi idiomizmus mibenléte.
8. A nyelvi imperfekcionizmus mibenléte.
9. A nyelvi inszenszilizmus mibenléte.
10. A nyelvi konzervativizmus mibenléte.
11. A nyelvi logicizmus mibenléte
12. A nyelvi nacionalizmus mibenléte.
13. A nyelvi naturizmus mibenléte.
14. A nyelvi purizmus mibenléte.
15. A nyelvi racionalizmus mibenléte.
16. A nyelvi szimplicizmus mibenléte.
17. A nyelvi szintetizmus mibenléte.
18. A nyelvi szisztemizmus mibenléte.

& JELMAGYARÁZAT

nyelvhelyességi ítélet, szabály, kívánalom

helyénvalósági ítélet, nyelvhasználati tanács

cáfolat, részleges vagy teljes ellenvélemény, korrekció, kiegészítés

stílusérték, használati érték

nyelvi ideológiák, más magyarázat

ellentét; fontos!

tudománytalan, elfogadhatatlan megállapítás, rossz példa vagy rossz eljárás, gyakorlat

sokkolóan tudománytalan, elfogadhatatlan megállapítás, rossz példa vagy rossz eljárás, gyakorlat

örvendetesen helyálló megállapítás

humor

& A SZERZŐSÉG KÖTETEI

2022

- Nyelvi váltakozások az igék körében. Nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdések.* Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-974359-0-5. 208 p.
https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/2023_LI_01_Igek_v3.pdf
- Nyelvi váltakozások az igenevek körében. Nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdések.* Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-974359-1-2. 97 p.
https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/2023_LI_02_Igenevek_v03.pdf
- Nyelvi váltakozások az igekötős igék körében. Nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdések.* Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-974359-2-9. 180 p.
https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/2022_LI_03_Igekotoss_igek_v5.pdf
- Nyelvi váltakozások a névszók körében. Nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdések.* Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-974359-3-6. 252 p.
https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/2023_LI_04_Nevszok_v02.pdf
- Nyelvi váltakozások a névutók körében. Nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdések.* Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-974359-4-3. 246 p.
https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/2023_LI_05_Nevutok_v02.pdf

2023

- Váltakozások a magyar nyelvben nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági szempontból.* Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-974359-9-8. 94 p.
https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/2023_LI_Valtozasok_a_magyar_nyelvben_nyelvhelyességi_es_nyelvi.pdf
- A magyar nyelvi váltakozások dialektális háttere.* Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-69002-05-0. 88 p.
https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/Nyeal_Dialvalt_1.pdf
- A magyar nyelvi váltakozások kronolektális háttere.* Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-69002-06-7. 86 p.
https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/Nyeal_Kronvalt.pdf
- A magyar nyelvi váltakozások stílusbeli háttere.* Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-69002-08-1. 122 p.
https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/Nyeal_Stilvalt.pdf
- A magyar nyelvi váltakozások érzelmi háttere.* Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-69002-07-4. 115 p.
https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/Nyeal_Expvalt.pdf

Magyar nyelvi váltakozások vizsgálata a Magyar nemzeti szövegtár segítségével. Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. 978-80-69002-09-8. 125 p. https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/Korpvalt.pdf

A személytelenség kifejezésének eszközei. Nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdések. Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-69002-00-5. 149 p. https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/Szemelytelenseg.pdf

2024

Nyelvi váltakozások a névelők körében Nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdések. Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-69002-12-8. 138 p. https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/Nyeal_Nevelok.pdf

Nyelvi váltakozások a személyes és a mutató névmások körében. Nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdések. Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-69002-11-1. 112 p. https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/Nyeal_Szemmut_nevm.pdf

Nyelvi váltakozások a vonatkozó névmások körében. Nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdések. Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-69002-10-4. 185 p. https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/Nyeal_Von_nevm.pdf

Nyelvi váltakozások a kötőszók körében. Nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdések. Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-69002-13-5. 113 p. https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/Kotoszok.pdf

Váltakozó kötőszók. Nyelvhelyességi és nyelvi helyénvalósági kérdések. Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. Pozsony: Szenci Molnár Albert Egyesület. ISBN 978-80-69002-14-2. 108 p. https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/kmjl/Kotoszojegyzek.pdf

ISBN 978-80-69002-16-6
EAN 9788069002166